לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים
על המשמר
ו' באדר ב' תשמ"ו, 21 במארס 1986 / שנה מ"ג מס' 12994 / המחיר 94 אגורות כולל מע"מ

צמיחה מדהימה במגזר החרדי: 15 אלף מקבלים פטור משרות צבאי

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

שר־התקשורת אמנון רובינשטיין העביר לעיונו של שר־הבטחון יצחק רבין הצעת החלטה לכונן ועדת שרים אד־הוק שתבדוק את נושא הדחייה והפטור משרות צבאי שניתן לתלמידי ישיבות. זאת לאחר שמתברר, כי ב־1985 הגיע מספר מקבלי הדחייה לשיא של 15,700 איש, שהוא כפול ממספר מקבלי הדחייה לפני 10 שנים. מתברר עוד, כי כמחצית מדחויי השרות הם גילאי 17 עד 22, ויתרם גילאי 23 עד 29.

רובינשטיין מציע, כי ועדת השרים שתקום, תקבע ועדות סטטוטוריות בראשות שופט, או שופט בדימוס, שיאשרו דחיות שרות לתלמידי ישיבות. כן תקבע ועדת השרים הגבלה מספרית של הנהנים מדחיית השרות.

בתגובה על ההתנקשות — מצרים מזרזת הפשרת היחסים עם ישראל

זאת הובהר אתמול לשר־התיירות שהתקבל לפגישה מחוץ לפרוטוקול עם מובארק ● הנשיא המצרי הורה להסיר כל ההגבלות על קשרי המסחר והתיירות בין שתי המדינות ● הרצח בקהיר היווה פגיעה קשה נוספת ביוקרת השלטון והמצרים עוסקים במצוד נרחב אחר המתנקשים

מאת עוזי מהנאימי, כתבנו לענייני המזה"ת וסוכנויות הידיעות

מצרים עושה כל מאמץ כדי לרצות את ישראל בעקבות הרצח בקהיר, זאת הובהר אתמול לשר־התיירות אברהם שריר אשר התקבל לפגישה מחוץ לפרוטוקול עם הנשיא מובארק.

השר שריר מסר בצאתו מהפגישה, כי מובארק הורה להסיר את כל ההגבלות על קשרי המסחר והתיירות בין ישראל למצרים.

בקשר לכך נמסר, כי ייתכן שבקרוב תבקר בישראל משלחת של אנשי תקשורת מצריים.

גורמים בקהיר העריכו אתמול, כי הארוע הטרגי יהווה זרז ראשון במעלה להפשרת השלום בין ישראל ומצריים.

(סוף בעמוד 2)

זמן קצר לפני ההתנקשות: אתי טל־אור ז"ל בביתן הישראלי

עובדת שגרירות ישראל, אתי טל־אור (מימין) מקבלת את פניו של שר־התיירות אברהם שריר (משמאל) זמן קצר לפני ההתנקשות בה נרצחה. (צילום: י.פ.פ.א.)

ממשלת שיראק אינה מבשרת טובות לישראל

בממשלה שהציג אתמול אין שרים יהודים (לעומת 5 בממשלת פאביוס) ואין ידידים מובהקים של ישראל ● רה"מ שיראק הודיע כי יגיש מייד לביטול ההלאמות שביצעו הסוציאליסטים ומינה שר מיוחד לתפקיד זה

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

פאריס. — ממשלת הימין הורכבה אמש אחרי חבלי לידה קשים, במהלכם פסל הנשיא הסוציאליסטי מינוי מנהיגים חשובים בימין לשרים.

מיד אחרי שהנשיא מיטראן מינה אותו, הציג שיראק את ממשלתו, בהכרזה על „חופש פעולתה המוח־לט לנהל את מדיניות האומה".

כמסר על ניתוק מן המדיניות הסוציאליסטית ומהנשיא, הוא הד־גיש על ביטול מיידי של ההלאמות הסוציאליסטיות, הוא מינה שר מיוחד לביטול הלאמות.

רוחם של אנשי הימין קצרה לחסל את התיקונים הסוציא־ליסטיים. עם זאת מודה שיראק, כי תפקידו וסמכויותיו של הנשיא,

(סוף בעמוד 2)

פירסום ראשון של המיסמך שגרם לפיצוץ שיחות ערפאת־חוסיין

מאת פנחס ענברי, כתב „על המשמר"

אתי טל־אור תובא היום למנוחות בבאר־שבע/שיפור במצב הפצועים
● עמוד 3

מהפך בבורסה: גיאות אחרי „מוכרים בלבד"
● עמוד 23

עדות נוספת — דמיאניוק רוצח בטרבלינקה
● עמוד 4

מסתמנת פשרה במו"מ על תוספת היוקר
● עמוד 4

שביתה בכפרי הדרוזים בגולן נגד „היד הקשה"
● עמוד 24

תגובות בקהיר

…אני והרצח שלשום בקהיר לא יערערו את השלום הישראלי־מצרי; …האחרונה אף מלמדת, כי ככל שגובר הטרור חסר התכלית …כך מתחזק השלום ונופלים המכשולים שהוצבו בעבר בדרכו. …לכן הוא קודם כל בתגובות המימשל המצרי, המבין היום היטב, כי …עבר ישראלי, מיועד למעשה לרצות את שלטונו המתון …של הנשיא מובארק. ישראל והשלום עמה הם רק אמתלה למעשים …האמיתית להסיט את מצרים לדפוס של קהילה איסלמית …נוסח איראן או לוב. תומכיו של חומייני וקדאפי בעולם הערבי …כלא עלה בידם לייצא את מהפכותיהם החשוכות לארצות …כל עוד תישאר מצרים הגדולה מחוץ למעגל השפעתם. לכן …אלו את מיטב מאמציהם ומשאביהם בטיפוח טרור אנטי־ …במצרים, יותר מבכל מדינה אחרת. לכך, כמובן, מתווספת …שהם שוללים את הסכם השלום עם ישראל, ואת עצם …הקנאי, המתחלחל ללא חרף באוזני הרחוב המצרי. …גם באלימות גלויה. נגדו חייבים כל המצרים הנאורים …את שורותיהם ולחסום את התפשטותו, כי בנפש ארצם

…ימים כלכליים קשים, כתוצאה מן הנפילה הגדולה …מן הנסיגה בתיירות, ומירידת ההכנסות של העובדים …שעסקו בעבר בארצות הנפט העשירות, ועתה חוזרים …במאזן התשלומים המצרי עלול להגיע למיליארדי …אין כל אפשרות לממנו על־ידי הורדה נוספת של …מאוד. בלאו־הכי, דרוש איפוא מבצע הצלה מערבי …לצד ארה"ב, גם מדינות מערב אירופה המעוניינות …במזרח התיכון. בלי מבצע כזה עלול מצבה של מצרים …מאוד, כשהתדרדרות הכלכלית מלווה בפריחת של …ללכת שבי אחר קריאותיו של קדאפי. לוב של קדאפי …למרות שגם הן סובלות מרזון כלכלי יחסי, לא יחססו …תשביתן כדי לכבוש — קודם־כל במובן המדיני, ולא …את מצרים.

…כלכלית מתגבשת כבר היום הסכמה כלל־מערבית לכך, כי …מיצואי הנפט, שלא היו חברות באופק, ושאזרחיהן חיים …מצרים (מקסיקו) אינן יכולות לשאת לבדן את משא …יש צורך להקל עליהן באורח מיידי. ארה"ב היא הדואגת …לא ידאג למצרים? קול זעקתה לא נשמע מספיק חזק. אולי …הלאומית, ואולי גם בשל שיקולים פנימיים אחרים, אך דומה …ויכולה לעזור לא מעט בהתרמת הקול ההכרחית. …בקהיר אינם מקרה מבודד או מפתיע אלא חלק ממזימה …השלילית העוברת על מצרים מחייבת אותנו למדיניות …מאוד, ללא תגובות נחפזות וללא היסטריה — אך גם ללא …הסכנות. תהיה זו טראגדיה לנו, לכל המזרח התיכון ובראש …למצרי, אם תקום במולדתו מדינה איסלמית קנאית, אשר …לאחור את השעון התרבות והציוויליזציה המצרית בדורות.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הוועד הפועל/לשכת דובר ההסתדרות
מועצת ההסתדרות הקי"ד
כ"ג באדר ב' תשמ"ו, 3 באפריל 1986
הוועדה המכינה למועצת ההסתדרות הק"ד
ישיבות הוועדה המכינה תתקיימנה ביום ראשון ושני 23/24.3.86, בשעה 10.00 בבוקר, באולם הישיבות, קומה א', חדר 31 בבית הוועד הפועל.
סדר היום:
1. אישור תקנון רשות השיפוט בהסתדרות
2. אישור תקנון המוסד לבירורים חברתיים
3. שינויים בחוקת ההסתדרות
4. שינויים בחוקת הבחירות היחסיות
5. שונות
חברי הוועדה המכינה והסגנים מתבקשים לדייק.
נתן אלמוזלינו
יו"ר הוועדה המכינה

יש לנו מכונות צילום במבחר דגמים בשבילך.
UTAX
מס' 1 במכונות צילום מסמכים
מכונות צילום מסמכים לנייר רגיל בטכנולוגיות צילום חדישות.
נקודות מכירה ושרות בכל רחבי הארץ.
מעתק
מס' 1 בשרות
20 שנות מיקצועיות במכונות צילום.

ספיח ממפולת המניות ב־83'

דרישת הקבה"א להעברת ני"ע הביאה לפיצוץ פרשת „פיט"

היקף המעורבות של הקיבוץ הארצי 7־8 מיליון דולר ● של התק"ם — 2.25 מיליון דולר ● של המפעלים האזוריים — 2 מיליון דולר ● הקיבוץ הארצי: אין לסמוך על פיקוח הבורסה על הברוקרים הפרטיים ● כונסי הנכסים העבירו אמש אזהרה לחק…

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

פיצוץ פרשת חברת הברו־קרים „פיט", שבעליה יורי סלנט וחגי בלוך נמלטו מהארץ, בא בעקבות דרישה של הקיבוץ הארצי מהחברה להעביר ניירות ערך שהיו ברשותה בנאמנות (ולא ניתן היה למכרם) כבטחו־נות להלוואה שניתנה לאחרונה לקיבוץ הארצי על ידי אחד הבנקים הגדולים.

ביום 2.3.85 פנה הקיבוץ הארצי והורה בכתב לבעלי „פיט" להעביר מיד את ניירות הערך לרשות אותו הבנק. החברה ביקשה ארכה והקיבוץ הארצי סירב. ב־4.3.85 הוציאה חברת „פיט" מכתב (כפי הנראה כוזב) אל הקיבוץ הארצי, בו היא אישרה את העברת הניירות לבנק. למחרת נמלטו הבעלים מן הארץ.

מן הקיבוץ הארצי נמסר אמש, כי התנועה מעורבת בחברת „פיט" בסכום של כ־8־7 מיליון דולר.

ספיח מ־83'

בקיבוץ הארצי מרגישים, כי פרשת „פיט" היא ספיח של מפולת המניות ב־1983. הקיבוץ הארצי החזיק ב„פיט" ניירות ערך ומניות של „מאגרי טכנולוגיה", „מאגרי בניה", „פ.ב.י.", „סהר" ו„פועלים השקעות". שווי ניירות הערך נאמר בכ־3 מיליון דולר. הניירות הוחזקו בחברת הברוקרים ללא פעולות, משום שנחשבו „כאבן שאין לה הופכין" והיה קשה למוכרן בבורסה, בשל סחירות נמוכה. ניירות הערך האלו הושארו אצל „פיט" בתקווה שניתן יהיה לממשן בעתיד.

בנוסף לכך מסר הקיבוץ הארצי, בתחילת 1983, סכום של כארבעה מיליון דולר לחברת „פיט", עבור ביצוע עסקת מניות, שלא יצאה ברגע אחרון לפועל. בעקבות מפולת המניות, לא היתה מסוגלת חברת „פיט" להחזיר את הכספים הללו, שנחשבו כהלוואה. מאז 1983 נעשו מאמצים בלתי פוסקים, אומרים אנשי הקיבוץ הארצי, להחזרת ההלוואה והעברת ניירות הערך מחברת „פיט", כשבקיבוץ הארצי גוברת התחושה שהעסקים בחברת „פיט" אינם מנוהלים כשורה.

ביקורת על הבורסה

בקיבוץ הארצי מתחו … ביקורת על שיטות הפיקוח … הבורסה על הברוקרים, … החזיקו ב„פיט", … ברוקר מוכר על־ידי הבורסה … מניות, כאשר … סיבה גלויה לחשוד, … הבורסה על הברוקרים … כדי כך, שתקופה … בתיקים אלו בפעולות … שהמפקידים בנאמנות … נעשה.

בימים האחרונים, בעקבות … שהיתה לבית־המשפט … מונו עורכי־הדין … ככונסי נכסים של חברת …

(המשך בעמוד …)

נכון לעכשיו

פוחתת הכדאיות של השקעת סכומים קטנים בחשבון פק"מ ותפ"ס

רק בבנק המזרחי אתה מקבל
ריבית על עו"ש

כל חשבון עו"ש קיים הופך אוטומטית לעו"ש פעיל.
לבעלי חשבונות אישיים
על כל יתרת זכות בחשבון העו"ש שלך, מ־40 ש"ח עד 500 ש"ח, תקבל אוטומטית ריבית על בסיס היתרה היומית, פטורה ממס.
העו"ש פעיל והראש שלך שקט
עו"ש פעיל חוסך לך זמן, טלפונים וכסף. אין צורך לבוא לבנק או לטלפן כדי לקנות ולמכור תפ"ס ופק"מ ובנוסף - כל סכום כסף פנוי שלך בחשבון - "עובד" למענך בדרך המשתלמת ביותר.
עו"ש פעיל צובר עבורך אוטומטית את הרווחים ועם יתרון נוסף -
פרטים בכל הסניפים
בנק המזרחי

5000 עובדי „תדיראן" בחולון לחופשה מאורגנת

מאת כתבנו לענייני עבודה

כחמשת אלפים מעובדי „תדיראן" בחולון החליטו אתמול, בהצבעה חשאית, לצאת לחופשה מאורגנת עד יום ראשון הקרוב, בשל סירוב ההנהלה להיכנס עימה למשא־ומתן על קידומם ובשל דרישת ההנהלה מהעובדים לוותר על מספר אחוזים משכרם.

חטיבת „תדיראן" בחולון מהווה כמחצית מכלל העובדים בחברה. מזכ"ל ההסתדרות עובדי המתכת, יצחק גלעדי, מסר אמש, כי צעד העובדים נעשה שלא בהסכמת מועצת פועלי חולון.

המצב הקשה אליו נקלעה תעשיית האלקטרוניקה בארץ הביא את הנהלת תדיראן לנקוט אמצעים למניעת המשך ההידרדרות — הודיעה הנהלת החברה.

הנהלת „תדיראן" מביעה צער על כי חלק מהוועדים, שאינם מבינים את חומרת המצב, נקטו צעדים בלתי אחראיים והפסיקו באופן בלתי חוקי את העבודה".

עובדי „אורדן" שובתים; הסוציאליים הכריזו סכסוך

מאת כתבנו לענייני עבודה

כ־350 עובדי המתכת במפעל „אורדן" בנתניה פתחו אתמול בשביתה על רקע תביעת ההנהלה לפטר עובדים ולשנות נורמות ופרמיות הכלולות בהסכמים המפעליים המקומיים.

מזכיר אגודת עובדי המתכת במועצת פועלי נתניה זימן דיון דחוף כדי ליישב את הסכסוך במפעל. העובדים הודיעו כי צעדם נבע בין היתר מהזדהות עם עובדי „וולקן". שני המפעלים שייכים ל„אורדן", שבבעלות „כלל תעשיות".

מזכירות איגוד העובדים הסוציאליים הכריזו אתמול בישיבה מיוחדת על סכסוך עבודה. העובדים מאיימים לנטוש את הלשכות. הם תובעים להיפגש לאלתר עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ולהעמידו על שחיקת שכרם, המפגר בעשרים אחוזים אחרי שכר האקדמאים.

כתבנו מציין, כי עם הפעלת טבלה י"ב בשירות הציבורי כבר במשכורת הקרובה יילך הפער בין העובדים הסוציאליים לבין המהנדסים והאקדמאים במרעי החברה והרוח ויגדל באחוזים משמעותיים.

חוה יערי תכחיש כנראה היום מעורבותה ברצח

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

חוה יערי, המואשמת ביחד עם אביבה גרנות ברצח התיירת מלה מלבסקי, תובא הבוקר לבית־המשפט המחוזי על מנת להשיב על סעיפי האישום נגדה.

לכתבנו נודע כי פרקליטיה של יערי, עורכי־הדין ערנה קפלן ודרור מקרין, מתכוונים להכחיש בשמה כל מעורבות ברצח מלבסקי. חוה יערי תודה רק בעובדות המצויינות בכתב־האישום, לפיהן הכירה את אביבה גרנות והיתה בקשר איתה.

כזכור, הכחישה לפני שבועיים אביבה גרנות גם היא כל מעורבות ברצח התיירת. עורכי־דינה של יערי ביקשו או לדחות את הקראת כתב־האישום נגדה.

במהלך השבועיים האחרונים עיינו עורכי־הדין מקרין וקפלן בראיון ובחומר החקירה נגד יערי. לרשותם נמסרו 180 הקלטות שהקליטה המשטרה במהלך החקירה ובחלק מהחקלטות מצויים פרטי העימות שערכה המשטרה בין חוה יערי לאביבה גרנות.

כמו כן צפו עורכי־הדין ב־6 קלטות וידיאו ובהן ארועי הלילה שבו שיחזרה חוה יערי את קורות הלילה ב־10.3.85, בו נרצחה מלה מלבסקי.

עורכי־הדין של חוה יערי ואביבה גרנות הסכימו כבר להארכת מעצרן של השתיים עד גמר ההליכים.

250 מיליון דולר — חובות ישובי הגליל העליון

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

חובות ישובי המועצה האזורית בגליל העליון מסתכמים כ־250 מיליון דולר, מסר יו"ר המועצה, אברהם ברושי.

לדבריו, הריבית המשולמת עבור אותו חוב הסתכמה השנה ב־22 מיליון דולר — עלייה של 250 אחוז לעומת השנה שקדמה.

ברושי מסר, שהיקף התפוקה של הישובים, ברובם קיבוצים, מגיע ל־200 מיליון דולר, מזה כ־80 מיליון דולר חקלאות והיתר תעשיה.

„אנו לא שובתים וסוגרים ישובים, כי זו לא דרכנו, אך אם יש לנו ישובים החוגגים עתה את שנתם ה־70 ונמצאים במצוקה, זו לא בעייה אזורית אלא לאומית", אמר ראש המועצה האזורית.

רופאי „בלינסון" לקיסר: הצל את המערכת הרפואית

מאת זכריה הורדי, כתב „על המשמר"

נוכח מצבה הטראגי המתמשך של מערכת הרפואה בארץ, התייצבה קבוצת פרופסורים לרפואה וציגי ועד העובדים מהמרכז הרפואי „בלינסון" בפתח תקוה, בפני מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, וביקשה את התערבותו המיידית למניעת ההידרדרות הרפואית בכתה"ח בארץ.

ועד הרופאים הבכירים ב„בלינסון", שבראשו עומד ד"ר אליאס זילקובסקי, העלה בפני מזכ"ל ההסתדרות, את חומרת מצבה של המערכת הרפואית, העומדת כיום בפני סכנת התמוטטות.

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז
מזכירות המפלגה
תתכנס ביום א' 23.3.86 בשעה 16.00
בבית הקיבוץ הארצי, רח' ליאונרדו דה־וינצ'י 13 ת"א
על סדר היום:
* נהלי עבודת המזכירות
* נוהל בחירת הריכוז
* סיכום הדיון המדיני
נא לדייק
מועד הישיבה הבאה — 10.4.86

בתגובה על ההתנקשות

(המשך מעמוד ראשון)

שלטונות הבטחון המצריים עוסקים מאז ליל הרצח במצוד נרחב אחרי המתנקשים. העובדה כי הרוצחים העזו לתכנן רצח, ולהוציאו לפועל בימים בהם כוחות הביטחון המצריים נמצאים בכוננות גבוהה, פגעה קשה ביוקרה המצרית.

רדיו לוב הזדרז בינתיים לשבח את הרצח בקהיר, באומרו כי פעולה זו נועדה לעקור את הציונים ממצרים.

השר שריר הטעים, כי הפגישה עם מובארק היתה חמה, ידידותית ומעשית. היא ארכה יותר משעה ורבע. „יש למובארק רצון מלא לבצע את הסכם השלום", אמר השר. נשיא מצרים הביע צער על המקרה הטרגי ביריד הבינלאומי, אך ציין שזהו ללא ספק מקרה בודד, אשר יכול לקרות גם במקומות אחרים ואין בו כדי להצביע על שינוי כלשהו באווירה הטובה השוררת כיום ביחסי שתי המדינות.

ללכוד המתנקשים

„התקרית בביתן הישראלי פגעה מאוד במצרים, לדברי הנשיא מובארק, אשר הודיע, כי הוא עושה מאמצים ללכוד את מבצעי הפשע. לדעתו, מדובר באלמנטים זרים והוא הביע תקווה שבמוקדם או במאוחר, הם ייתפסו ויועמדו לדין" — אמר השר אברהם שריר.

שר־התיירות מסר עוד, כי מובארק אמר לו בשיחה, כי השלום הוא תהליך מתמשך וצריך לבצעו, שכן הוא באינטרס של שתי המדינות. יש לנקוט צעדים ממשיים יותר מהצהרות גרידא, לדברי הנשיא מובארק.

קידום השלום

השר שריר אמר עוד, כי בתום הפגישה הוא העביר לנשיא מצרים שדר מראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, המבקש כי מצרים תצא בהצהרה פומבית, אשר תצביע על המאמצים לאיתור הרוצחים, וכן לקידום השלום בין שתי המדינות. מובארק העיר הערות שונות לגבי השדר שקיבל, אותן יעביר השר שריר לפרס.

יוסרו המגבלות

נשיא מצרים הבטיח כאמור, לשר התיירות הישראלי להסיר את כל המיגבלות החלות על המיסחר והתיירות עם ישראל, אשר תזכה בכך ליחס שווה לכל המדינות האחרות — אולם הוא לא פרט דבר בנושא זה.

השר שריר מסר למובארק, כי שמעון פרס אישר את הצעתו, שכל תייר מצרי יוכל לקנות בישראל בכסף מצרי — הוראה שאינה חלה לגבי כל מדינה אחרת.

היו חילופי אש

חילופי־אש אירעו בין המתנקשים לבין אחד הישראלים בעת הפיגוע הקטלני — מסר אתמול העתון „אל־אהרם".

העתון מספר, כי התוקפים הגיעו בשתי מכוניות, אחת מהן מכונית „מרצדס" בצבע תכלת עם לוחות רישוי גלויה, והשנייה: מכונית מסוג „טויוטה" ללא לוחות רישוי. דרכה של המכונית הישראלית נחסמה על־ידי המרצדס, ותוך כדי כך הומטר עליה מטר של ירויות מנשק אוטומטי.

„אל אהרם" מספר, כי בתוך המכונית הישראלית הפגועה מצאו החוקרים אקדח, שממנו נורו כל הכדורים. מכך מסיקים החוקרים, כי מישהו מנוסעי המכונית השיב אש לעבר התוקפים.

עוד מוסר העתון המצרי, כי שיירת המכוניות של שר התיירות הישראלי אברהם שריר, אשר ביקר ביריד הבינלאומי זמן קצר לפני ההתנקשות, עזב את המקום כ־25 דקות לפני הפיגוע.

משקיפים בקהיר הביעו את הדעה, כי ההתנקשות בישראלים היתה מעשה ידיהם של מקצוענים.

את האחריות למעשה קיבל עליו כידוע ארגון מיסתורי ושמו „מהפכת מצרים", הוא הגוף אשר קיבל עליו את האחריות גם לשני פיגועים אנטי־ישראליים קודמים בבירת מצרים. הארגון מתנגד בחריפות להסכם השלום הישראלי־מצרי ולפי כל הסימנים הוא מומחה במיוחד בפיגועים אנטי־ישראליים.

משטרת מצרים עושה בינתיים את כל המאמצים לגלות נתונים כלשהם, שיוכלו לסייע לה לעלות על עקבותיהם של הרוצחים. השלטונות הגבירו את הפיקוח בכל נמלי התעופה ונמלי הים, וכן בנקודות הגישה העיקריות אל עיר הבירה. עם זאת נראה, שעד כה לא הצליחה המשטרה ללכוד אף אדם אחד מחברי ארגון „מהפכת מצרים".

מקורות בקהיר ציינו, כי ההתקפה האנטי־ישראלית החדשה מעידה על הידרדרות במצב הבטחון בבירת מצרים, שכן מתקבל הרושם שקבוצות מאורגנות מסוגלות לפעול שם ללא ידיעת השלטונות.

אחר חצות

משטרת קהיר מחפשת שני חשודים בהתנקשות: בהיר וכהה

קהיר. — משטרת מצריים מחפשת שני חשודים בקשר להתנקשות שבוצעה ביום ו' בקהיר נגד ארבעה חברי הסגל הדיפלומטי הישראלי — על כך מסר העתון „אל־גומהוריה" אמש.

לדברי העתון, החשוד האחד הוא אדם בעל גוף, בעל שיער בהיר, ובפניו כתמי אודם, השני הוא בעל צבע עור בהיר, שיער שחור ומקורזל.

ממקורות במשטרת קהיר נמסר בתוך כך כי אחת המכוניות שהיו מעורבות בהתקפה נשאה מספרי רישוי מזויפים, שנלקחו מכלי רכב של חברת נפט הפועלת באיזור אלכסנדריה.

(ע"צ)

ממשלת שיראק

(המשך מעמוד ראשון)

כפי שהם מעוגנים בחוקה, אינם ניתנים לעירעור". השניים גיבשו הסכם לדו־קיום שיאפשר את הקמת הממשלה.

רוב שרי הממשלה הם אישים אפורים. פקידים בקבינטים סמויים שנכנסו לפוליטיקה. כמה ותיקים שהוצאו מן המגירה, מעט „זאבים צעירים" של הימין. תפקידי המפתח הכלכליים חולקו לנאמניו של שיראק.

ללא ידידי ישראל

מינוי דיפלומט מקצועי, השגריר במוסקבה, ז'אן ריימונד כשר החוץ, לא מבשר טובות לישראל. מיטראן פסל כמה פוליטיקאים ששיראק ביקש למנות לתפקיד זה.

שר־החוץ החדש, איש ימין, שירת תחת האיש החזק של הממשלה ארדואר באלאדור. אין בממשלה אף ידיד ישראל אחד. פרט אולי לשיראק, שגם הוא ידיד מפוקפק. נאמן אחר של שיראק, אנדרי ז'ירו, מונה לשר ההגנה. ארדואר באלאדור, יועצו העיקרי של שיראק, מונה לשר הכלכלה.

שיראק הצליח לכפות את איש סודו למשימות מיוחדות שארל פאסקואה לשר־הפנים, חרף התנגדות הנשיא.

פאסקואה הוא פוליטיקאי ברוטאלי, ימני־קיצוני מסית, שישלוט על המשטרה, חשוד בזמנו בראש מיליציות פשע פרטיות. מצפים למדיניות יד חזקה נגד מהגרים ופושעים קטנים.

שני ראשי הרפובליקה הגיעו לפשרה, לאחר שקודם פסל מיטראן מנהיג צעיר, פרנסואה ליוטאר, לשר ההגנה, בטענה שהוא צעיר מדי.

בקיעים בחזית

„פראנס סואר" טען, כי ליוטאר נפסל בשל תמיכתו הבלתי־מסוייגת בישראל. אך מקורות שונים אמרו, שאין זו אלא הסתה. הנשיא עצמו מוכר כתומך בלתי מסוייג של ישראל.

ליוטאר מונה לשר התרבות והתקשורת, כדי לנהל את מכירת ערוצי הטלוויזיה הממלכתיים. ראש איגוד החקלאים הבעייתי מונה לשר החקלאות.

שרי הימין החדשים אינם דמויות מלהיבות. הם תיוורים. אחר המינוי כבר הודיע שיראק על חקיקת חוק, שיאפשר לממשלה לנהל רפורמות להעברת מפעלים לידיים פרטיות באמצעות צווים.

שיראק עמל שתי יממות לפייס בין השאיפות לתיקים בממשלה למקום מוגבל בה. הוא היה צריך לספק את תביעות כל מפלגות החזית הימנית.

בחזית שלו ניכרים בקיעים. השאיפות האישיות מפלגות בין המנהיגים. או.ד.אפ. שהיא איחוד של שלוש מפלגות, חשה מקופחת. מנהיג אחד הפלגים, ז'אן לקאנואה, שהנשיא פסל אותו לכהן כשר חוץ, טרק את הדלת והאשים כי אין זה שיראק המרכיב את הממשלה, אלא הנשיא מיטראן. הוא הצטרף אל חסידי ריימונד באר, שמתחו ביקורת על שמניחים לנשיא לפסול שרים.

פרס: מובארק נאבק כמונו באוייבי השלום

„הטרוריסטים ומדינות ערביות המנסים להצית אש במזרח התיכון, לא יכתיבו את מאמציה של ישראל למען השלום וישראל תגיע לשלום חרף מעשי הרצח" — אמר אמש ראש־הממשלה שמעון פרס בוועידת ותיקי תנועת הגימלאים של מפלגת העבודה שנערכה בבית החייל בתל־אביב.

פרס הטעים, כי הנשיא המצרי חוסני מובארק פועל באילוצים לא מבוטלים וגם הוא צריך, כמו ישראל, לכרות את הזרוע האלימה המאיימת על אזורנו.

ראש הממשלה אמר להלן כי טוב שיצאנו מלבנון „כיוון שכך יש לנו מלחמה אחת פחות". „אין אנו מצטערים על כך וחבל שהממשלה הקודמת לא עשתה זאת" אמר. הוא ציין, כי הממשלה חידשה את הדיאלוגים עם מצרים ותמשיך בכך.

ארבעה מחבלים נהרגו בהיתקלות עם צד"ל

מאת יהודה צור
כתב „על המשמר"

ארבעה מחבלים נהרגו אתמול בהיתקלות עם צד"ל, בגבול רצועת הבטחון. כתוצאה מן התקרית התפתחו חילופי־אש ארטילריים בין כוחות צד"ל לבין חוליות המחבלים בגבול רצועת הבטחון. התקרית החלה באיזור יאטר בגבול רצועת־הבטחון. במשך כמה שעות היו מספר גופות שלא זוהו מוטלות באיזור התקרית זמן רב עד לשעות החשכה ורק אז ניתן היה לגשת למקום ולפנותן, כתוצאה מן האש נפגעו כמה עמדות של יוניפי"ל באיזור כפר תיריס.

הבי"ל הראשון נמכר לג'ק נאסר

מאת איול שגב כתב „על המשמר"

איש העסקים ג'ק נאסר, שהיה אחד המועמדים לרכישת תשלובת „אתא" זכה אמש במכרז שנערך למכירת הבנק הבינלאומי. הוא ישלם 21 מיליון דולר עבור חבילת מניות בחברת פי.בי.בי. את השליטה בבנק הבינלאומי. המכרז למכירת הבנק נערך באמצעות המפרקים של חברת דגות, שהיתה בעלת השליטה בפי.בי.בי. ואשר נכנסה להליכי פירוק עקב קשיים.

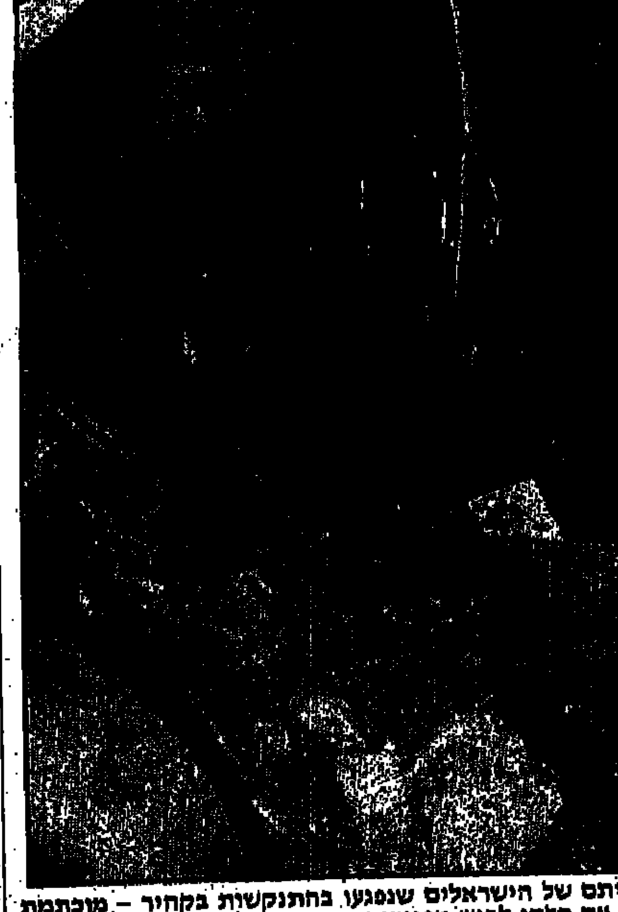

מכוניתם של הישראלים שנפגעו בהתנקשות בקהיר — מוכתמת בדם, עם חלקי לבוש מפוזרים. (צילום: אי.פי.)

"על המשמר"
עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מזכיר המערכת: עדה סער
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian), 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone. 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטור חדרים 101—121. טל' 6—225125. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבוגר 17, טל' 673673, המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

הטיפול הרפואי במצרים הציל חיי אחד הפצועים

שביעות רצון מתגובת מצרים שלא לתת לפיגוע לשבש היחסים בין שתי המדינות

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

בירושלים ציינו אתמול גורמים מדיניים, כי על אף הפיגוע נמשכו שתי הפעילויות העיקריות בין ישראל ומצרים — ביקור שר התיירות אברהם שריר ושיחות משלחת המנכ"לים בקהיר — כרגיל. המשך הארועים, נאמר, מהווה אינדיקאציה לכך, שקיים רצון בשתי המדינות לא לתת לפיגועים להשפיע על מערכת היחסים.

יחד עם זאת הובעה שוב ציפיה, כי מצרים תגביר את המאמצים ותפעל בצורה הנמרצת ביותר לגילוי מבצעי הפיגוע ולמניעת פיגועים בעתיד.

הגורמים המדיניים ציינו, כי על אף הפרסומים מקהיר, לפיהם מבצעי הפיגוע אינם מצרים, אין למעשה ראיות אם הטרוריסטים הם מצרים או אחרים, כיוון שאיש מהם לא נתפס מעולם.

מי הם המבצעים

צויין עוד, כי ארגון „המהפיכה המצרית", הטוען כי ביצע את הפיגוע יחד עם ארגון „המהפכה הנאצריסטית", הוא אותו ארגון האחראי לשני פיגועים בעבר: הרצח של עובד שגרירות ישראל במצרים אלברט אטראקצ'י באוגוסט 1985, ונסיון ההתנקשות בחייו של עובד השגרירות צבי קידר ביוני 1984. מצרים טוענת, כי ארגון „המהפכה המצרית" הוא זרוע של ארגונו של אבו־נידאל. בירושלים מפקפקים בכך וסבורים, כי „המהפכה המצרית" הוא ארגון בעל אוריינטאציה פרו־נאצריסטית בלבד.

לאחר רצח אטראקצ'י הודיע ראש ממשלת מצרים דאז כמאל חסאן עלי, כי בין אמצעי הבטחון החדשים שיינקטו תהיה גם החלפת לוחיות הזיהוי של מכוניות עובדי השגרירות.

מזכירת היועץ המדיני

על עובדי השגרירות שנפגעו נמסרו אתמול הפרטים הבאים: אתי טל־אור, שנהרגה, היא מבאר־שבע, בת 25, מזכירתו של היועץ המדיני בשגרירות נמרוד ברקן ורעייתו של עובד השגרירות גיל טל־אור, שהגיע עתה לישראל. שלושת הפצועים הם: אורי זיו, בן 31, מנאות מרדכי, נשוי + שני ילדים; דוד צרויה, בן 26, מיקנעם, ונשוי; אסתר יפת, בת 25, מאשדוד, פקידה בשגרירות ורעייתו של אחד מעובדי השגרירות.

שבחים לטיפול הרפואי

אנשי השגרירות ציינו בהערכה רבה את הטיפול הרפואי והראשוני שהוגש לפצועים על־ידי צוותים רפואיים מצריים. שלושת הפצועים נותחו במצרים ואחת ההערכות היא, שהטיפול המיידי והמקצועי הציל את חייו של דוד צרויה.

מרפי דן עם גורן על הפיתוח בשטחים

מאת מנחם ענברי,
כתב „על המשמר"

עוזר שר־החוץ האמריקני ריצ'ארד מרפי קיבל אתמול לשיחה בוואשינגטון את מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן והם דנו במתן תנופה לפיתוח השטחים.

ארה"ב מאוד מתעניינת בתוכניות שהכינה ישראל והמסתכמות בכחצי מיליארד דולר. גורן גם נועד עם פקידים אחרים בסטייט דיפרטמנט לאותה מטרה.

תוכנית פיתוח

כתבנו אומר כי את הכסף מבקשת ישראל לגייס מאירגוני סיוע בין־לאומיים, מקצתם קשורים באו"ם ומקצתם בארה"ב ויש סיכויים טובים לגייס חלק ניכר מן הסכום הדרוש. מדובר בתוכניות של פיתוח תעשייתי ליד הערים הגדולות, והפיתוח של שירותים, בעיקר בחינוך ובסיעוד.

הסכמה על „פרטים נוהליים מסויימים" בשיחות טאבה

קהיר, — משלחות ישראל ומצריים סיימו אמש בקהיר שיחות בנושא טאבה.

דובר מטעם המשלחה המצרית אמר לעתונאים, כי הושג הסכם לגבי „פרטים נוהלים מסויימים", הנוגעים לתוכנית בבירור העברת הסכסוך לבוררות בינלאומית.

הננו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו
מרדכי אופשטיין
ההלוויה תתקיים ביום א' 23.3.86 בשעה 15.00 בדן
קיבוץ דן

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
צבי אמיתי ז"ל
תתקיים אזכרה
ביום א' י"ב אדר ב' תשמ"ו ה־23.3.86 בשעה 17.30
בביתו, רח' גדעון 38, רמת־גן.
העליה לקבר בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון.
המשפחה

אתי טל־אור תובא למנוחות היום בבית העלמין בבאר־שבע

לא נשקפת סכנה לחייהם של אורי זיו, אתי יפת ודוד צרויה (ראה תמונות משמאל) המאושפזים בבית־חולים תל־השומר

מאת שלי יחימוביץ' וניצה רימון,
כתבות „על המשמר"

היום בשעה 11 לפנה"צ, תתקיים בבאר־שבע הלווייתה של אתי טל־אור, אשת עובד השגרירות הישראלית במצרים, שנרצחה אתמול ביריד המסחר בקאהיר.

אתי טל־אור, בת ה־25, בת להנחל ולירדנה רבינוביץ' מוותיקי באר־שבע, נולדה בבאר־שבע וסיימה תיכון מקיף ג' בעיר. את שירותה הצבאי עשתה בבסיס חיל־האויר בחצרים, ולאחר שיחרורה למדה תיכנות מחשב. לפני פחות משנה נישאה לעובד השגרירות ויחד נסעו לקאהיר.

„אין כל סכנה..."

ביריד המסחר בקאהיר שימשה אתי טל־אור כדיילת בביתן הישראלי.

השבוע התקשרו בני הזוג להוריה של אתי בבאר־שבע, וסיפרו כי הם חשים בנוח בקאהיר, וכי אין כל סכנה להתהלך ברחובות העיר.

ליווי מקאהיר

„לא נשקפת כל סכנה לחייהם של שלושת הישראלים שנפצעו בניסיון ההתנקשות בחייהם במצרים. הטיפול הראשוני בהם במצרים היה סביר ומניח את הדעת" מסר ד"ר קריצר, מנהל חדר־המיון במרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל־השומר.

אתמול התקבלו שלושת הפצועים בחדר־המיון כשהם מלווים בצוות הרפואי של בית־החולים, שטס עוד ביום רביעי בלילה למצרים, עם היוודע ההתנקשות. הפצועים — אורי זיו, אתי יפת ודוד צרויה — הובהלו מייד עם הגיעם לחדר הניתוחים, נותחו ומצבם יציב.

שיתוף־פעולה מלא

דוד צרויה, בן 26, נפצע בברכו השמאלית ונותח עוד בקאהיר. הידיעה כי רגלו נקטעה התבררה כמוטעית. בבית־החולים תל־השומר תיקנו את כלי הדם ברגלו והוא מקבל טיפול באנטיביוטיקה.

אתי יפת מוגדרת כפצועה בינונית. היא נפגעה מקליע בלסת, בכתפה השמאלית ובפרק ידה. נותחה במצרים אולם הטיפול הכירורגי נמשך גם בבית־החולים שיבא.

אורי זיו, בן ה־31, נפצע בכפות ידיו ועבר ניתוח אורטופדי.

הצוות הרפואי הישראלי שליווה את הפצועים בדרכם לישראל, שיבח את שיתוף־הפעולה המלא שהיה לו עם הצוות הרפואי המצרי.

כתב עת"ם בנמל התעופה בן־גוריון, מסר אמש, כי ארונה של אתי טל־אור, הגיע במטוס „אל־על" לישראל. את הארון קיבלו הוריה ובני משפחתה בנמל־התעופה, כשבעלה מלווה אותה מקאהיר.

הפצועים בבי"ח תה"ש

אורי זיו. (צילום: אנדרה ברוטמן)

אתי יפת. (צילום: אנדרה ברוטמן)

דוד צרויה. (צילום: אנדרה ברוטמן)

יצחק פיס, ששהה ביריד בקאהיר בעת הירויות:

ראיתי מכונית פז'ו של השגרירות ובה ארבעה מאנשי הביתן, פצועים וזבי־דם

מאת יעקב שליש,
שליח עת"ם בקאהיר

קהיר. — [illegible] הביתן הישראלי בקאהיר הוחשו לבית־החולים באמבולנס שלא היה בו צוות רפואי בכלל. את העזרה הראשונה הגיש להם נציג ישראלי שחש לזירת התקרית והצטרף לאמבולנס.

על כך ועל מאורעות אותו ערב סיפר נציג קונצרן „כור" בביתן הישראלי, יצחק פיס, שחש, מבין הראשונים, למקום שבו נשמעו הירויות.

אנשי הביתן הישראלי מסרו לכתב עת"ם, כי הביתן פתוח ולא ייסגר לפני נעילת היריד כולו — היום בערב.

עשרים ירויות

יצחק פיס סיפר, כי בשעה 18.30 לפנות־ערב, הוא סגר את הביתן הישראלי והתכונן, עם האנשים שהיו בו, לנסוע הביתה. „ניגשתי למכוניתי ולפתע נשמעו כעשרים ירויות מנשק אוטומטי, מכיוון מגרש החנייה שליד הביתן. תחילה חשבנו, ששוב מתחילות מהומות, כפי שהיו בקאהיר לפני מספר שבועות. לא תארנו לעצמנו אפשרות אחרת. המתנו מעט, אבל פתאום ראינו אנשים מתחילים לרוץ לכיוון הירויות. הם סיפרו, כי היו ירויות לעבר מכונית דיפלומטית ונפצעו דיפלומטים.

„הלכתי למקום הארוע, בקירבת הביתן שלנו" — סיפר פיס — „וראיתי ביציאה מהחנייה מכונית פז'ו 504 של השגרירות הישראלית, ובה ארבעה מאנשי הביתן, פצועים וזבי־דם. הנהג היה שעון עם הידיים על ההגה, כולו זב־דם. בחור נוסף שכב פצוע על קרקעית החלק הקדמי של המכונית ואילו מאחור היו שרועות שתי צעירות אחת מהן — אתי טל־אור המנוחה — לא זזה ממקומה".

פיס אמר, כי הצטרף לאמבולנס, שלא היה בו צוות רפואי כלל, ואילו נהגו נסע בעקבותיו לכיוון בית־החולים. „הפצועים סבלו כאבים ונאנקו בדרך. אחד ביקש שאקשור את רגלו, ואז הסרתי את חגורתי וקשרתי. לשני כאבו הידיים והפנים, אך לא יכולתי לסייע לו. לבחורה ירד דם רב מפיה ואני סייעתי לה וחבשתי אותה.

טיפול טוב בביה"ח

המשיך פיס: „הגענו לבית־החולים תוך זמן קצר, והטיפול שם היה טוב מאוד. הביאו מיד אלונקות והכניסו אותנו לחדר־המיון.

משרד האנרגיה והתשתית
האגף לשימור אנרגיה

הודעה

לבעלי דודי קיטור

בהתאם לתקנות רשות לאומית לאנרגיה (בדיקת ניצול הבעירה בדוד קיטור) התשמ"ה־1985 שנכנסו לתוקף בתאריך 17.6.85, יש לבצע בדיקת נצילות הבעירה בדודי קיטור אחת ל־14 חדשים לפחות. הבדיקה תבוצע ע"י בוחן שהוסמך לכך ע"י משרד האנרגיה והתשתית. את תוצאות הבדיקה יש להעביר לאגף לשימור אנרגיה במשרד האנרגיה והתשתית: האחריות לקיום הוראות התקנות חלה על כל בעל דוד קיטור וכן על כל אדם האחראי לתחזוקה או להפעלה של דוד קיטור.

להבהרות נוספות ניתן לפנות לאגף לשימור אנרגיה, משרד האנרגיה והתשתית ת"ד 1442 ירושלים, או טלפונית ליחידה לחסכון אנרגיה בתעשיה טל' 03-426823.

להלן רשימת הבוחנים המוסמכים לבצע את בדיקת נצילות הבעירה בדודי קיטור:

1.	אבקין אברהם	חתשבי 128, חיפה 34455	טל' 04-339384
2.	גורביץ גבריאל	יצחק שדה 34, ת"א 67212	טל' 03-333473
3.	גרנות דב	אילת 16, חיפה 32298	טל' 04-225629
4.	דר יחיאל	אצל 8/24, ירושלים 97854	טל' 02-814136
5.	המר רפאל	ז'בוטינסקי 135, ת"א 61391	טל' 03-415951
6.	יהלום דב	דרך חים 88, חיפה 34746	טל' 04-83487
7.	לבנה שאול	עוזיאל 159, רמת גן 52302	טל' 03-744426
8.	להר קרל	עודד 7, רמת גן 52223	טל' 03-743941
9.	לידור אבישי	הנרייטה סאלד 37, קרית ביאליק 27000	טל' 04-725329
10.	מוריאל יונה	מרגלית 13, חיפה 34466	טל' 04-246238
11.	מילר דניאל	השופטים 10/12 נוה אמירים, הרצליה 46447	טל' 03-260932
12.	מרקוס ק.	כל ישראל חברים 16, חיפה 35431	טל' 04-332547
13.	נווישלר גרשון	חגי 13, רמת־חן 52246	טל' 03-741836
14.	סווי אליו	פינסקר 47, תל אביב 63146	טל' 03-204514
15.	ספקין יצחק	עקיבא 16, רעננה 43262	טל' 052-448065
16.	פצ'ניק יוסף	מחניים 22/18 ת"ד 44099, ת"א 61440	טל' 03-393231
17.	קופרמן אליהו	משרד העבודה והרווחה, ת"ד 2093, י־ם 94142	טל' 02-249941
18.	קלינסברגר מרדכי	ד. ישראלי 157/ג, חיפה 34333	טל' 04-242115
19.	קרמר אנדרי	גיורא 14/4, גבעת שמואל	טל' 03-774526
20.	שורץ אפרים	מנדס 27 קרית קריניצי, רמת גן 52653	טל' 03-351006

לשכת הפרסום הממשלתית

משרד החינוך והתרבות • מכללת בית־ברל

המרכז להכשרת יוצאי אוניברסיטאות ואקדמאים להוראה
גבעתיים רח' בורוכוב 3, מיקוד 53201 טלפונים 722207(03), 732943(03).
(בקרבת תחנת הרכבת הצפונית, תל־אביב)

יוצא/ת אוניברסיטה אקדמאי/ת!

ההרשמה לשנת הלימודים האקדמית תשמ"ז 1986/87 – התחילה!

מועמדים כנ"ל שלמדו 32 ש"ש לפחות במוסדות להשכלה גבוהה ונבחנו כדין, יכולים להרשם לחוגים הבאים:

- **לגיל הרך** (גננות, מורות לכיתות א'–ב')
- **לבית ספר יסודי:** כיתות ג'–ח', לחינוך מיוחד ולהוראת האנגלית
- **לחטה"ב ולעל־יסודי ל:** חינוך מיוחד, אנגלית, מתמטיקה משולבת במחשבים, לימודי מחשב לצורך ההוראה, ספרות ולשון, מקרא ותורה שבעל־פה, גיאוגרפיה ולימודי א"י, היסטוריה של א"י וכללית, לשון ערבית ולימודי האיסלם, טכנולוגיה לימודית והכשרת מרכזים למרכזי משאבים, תכנון וייעוץ.
- **לתחומי חינוך מסייעים:** לימודי מבוגרים ומנחים לקבוצות הורים, טכנולוגיה לימודית – מרכזים למרכז משאבים, השתלמות למורים על יסודיים – בחוגים.

רשיון הוראה קבוע בכיתות ז'–י"ב יותנה בחוגי לימודים קודמים ובתואר אקדמי

- **מורים היוצאים לשנת שבתון:** השתלמות לתואר „מורה מוסמך בכיר" בהוראה כוללת, יצירתית, טכנולוגיה לימודית, לימודי א"י, ערבית, הוראת מחשבים והנחיית קבוצות הורים, יחדות ועוד.

* קיימת אפשרות של לימודים מרוכזים ביומיים בשבוע לתלמידים הגרים במרחקים.
** סטודנטים הזכאים לכך יוכלו לקבל הלוואות מותנות.

המעוניין בשנתון ובטפסי רישום, ישלח המחאה של 5.– שקלים לפקודת „המכללה להכשרת אקדמאים להוראה – גבעתיים".
בדבר מידע נוסף יש לפנות לכתובת הנ"ל בימים א'–ה' בין השעות 9.00–16.00.

*** מעוניינים, בעלי השכלה כנ"ל יוכלו לפנות גם אל יחידת הרישום של מכללת בית ברל בכפר סבא, טלפונים: 052-52155, 052-448727, 052-448733.

המו"מ על תוספת היוקר לפני סיום — יתחדש ביום א'

הפשרה המסתמנת: 80 אחוז כל 6 עד 8 אחוזי אינפלציה

מאת כתבנו לענייני עבודה

המשא ומתן על ההסכם הח־דש של תוספת היוקר, יתחדש ביום ראשון הקרוב בבית התעשיינים בתל־אביב.

מתוך מגעים לא פורמאליים שהתקיימו בימים האחרונים בין אנשי האגף לאיגוד מקצועי ונציגי לישכת התיאום של הארגונים הכל־כליים, מסתמנת פשרה, כי תוספת יוקר בשיעור של 80 אחוז תשולם בכל הצטברות של 6־8 אחוזי אינפלציה. טרם סוכמה הדרך בה תיעשה בדיקה אם האינפלציה תשוב ותדהר.

דיונים על הסכמי מסגרת

ההסכם החדש ההולך ומתגבש, מהווה פשרה בין תביעת ההסתדרות לשמור על ההסכם הקיים, לפיו תוס־פת יוקר משולמת כל אימת שה־אינפלציה מגיעה לארבעה אחוזים ואוטומטית כל שלושה חודשים לבין תביעת התעשיינים לתשלום תוספת יוקר בסך של 60 אחוז, בכל הצטברות של 12 אחוזי אינפלציה.

סיום המשא ומתן יוביל לפתיחת הדיונים על הסכמי מסגרת. הוועדה המרכזת של ההסתדרות תדון ביום ראשון בהסכם ההולך מתגבש.

בראש נציגות ההסתדרות עומד יו"ר האגף המקצועי, חיים הברפלד, סגניו, אפרים זילוני ומאיר גת, וראשי האיגודים המקצועיים במיגזר התעשייתי־ייצרני. בראש משלחת המעסיקים הפרטיים עומד יו"ר ועדת העבודה, אבי פילוסוף.

תסיסה במיגזר הציבורי

הוועדה לענייני אקדמאים דנה אתמול בתסיסה הפוקדת חלקים מהמיגזר הציבורי, נוכח הפעלת טבלה י"ג ממנה ייהנו בעיקר המהנדסים, האקדמאים במדעי החברה והרוח והטכנאים, וכן בעלי הדרגות הגבוהות מקרב הפקידים ועובדים המדינה. ראשי ההסתדרויות והאיגודים האחרים תובעים החלת הטבלה גם עליהם. איגוד העובדים הסוציאליים כבר הכריז על סכסוך־עבודה והאחרים ממתינים לראות כיצד יתנהלו המגעים על הסכמי השכר החדשים, לפני שינקטו בצעדים אירגוניים או אחרים.

כתבנו מציין, כי בקרב אלה מהעובדים אשר ייהנו כבר במשכורת הקרובה מתוספת משמעותית ביותר, שוררת תקווה, כי האוצר יצליח להעביר בשיטת הבליץ את המשך החוק להסדרים במשק. במקרה זה לא תבוטל התוספת אך דרישת הארגונים האחרים לתוספת דומה תישאר בגדר דרישה בלבד.

עדות נוספת: דמאניוק נרצח במרד טרבלינקה

מאת יואב אביב ואהרון ניר, כתבי "על המשמר"

ציד הנאצים, טוביה פרידמן, ששב שלשום לארץ מסר אתמול הצהרה מפתיעה, שנוספה לעדויות אחרות, כי ג'ון דמאניוק נרצח. לפי עדות של ניצול מחנה ההשמדה טרבלינקה, אליהו רוזנברג, אותה גבה בשנת 1947 בוינה.

טוביה פרידמן טוען, כי העדות, המשתרעת על־פני חמישה עמודים, נגנבה, בעת שיצא לאירופה לאסוף מסמכים על פשעי הנאצים בשליחות ה"הגנה". העד תיאר מרד שנערך במחנה ההשמדה, אשר במהלכו נטלו הוא ומספר חבריו יהודים אחרים, אתים וגרזינים ופרצו לצריף בו גרו האוקראינים ששיתפו פעולה עם הנאצים, ורצחו אותם.

לדברי פרידמן, בעדות בידיו מתועדת רציחתו של ג'ון דמאניוק. פרידמן מסר עוד, כי בטרם הביא את החומר שיש בידו לעיתונות, נועץ עם פרופסור מרבר מאוניברסיטת ירושלים כיצד לנהוג במקרה. וזה הציע לו לנהוג על־פי צו מצפונו. ועל כן הביא את הדבר לידיעת העיתונות.

יצוין, כי אתמול הוברר, שגם במכון לחקר השואה באוניברסיטת בר־אילן, הוגשה עדות של ניצול טרבלינקה, אברהם גולדפרב ז"ל, שטען, כי השתתף במרד אסירים וכי באותו מרד נרצח ג'ון דמאניוק.

אתמול הגיע לארץ פרקליטו של דמאניוק, מרק אוקונור, העומד להיפגש עם נציגי משרד־המשפטים.

"דמאניאנר" — בשם זה היה ידוע ג'ון דמאניוק במחנה־המוות של טריאסט, במפעל קילוף אורז שהאס.אס. הפכוהו למחנה־מוות עם כבשן לשריפת אסירים. השם דמאניוק הועלה כעת מחדש ע"י סגן מפקד משטרת טריאסט, סרג'ו פטרוזינו, אשר חקר בפרשה. כאשר הוצגה בפניו שורת צילומים שלדמאניוק מתקופת טרבלינקה וטריאסט, הגיב במילים: "זהו דמאניוק. שמעתי שפנו אליו בשם זה במשרד של האס. אס. שפעל באזור החוף של הים האדריאטי, ושבראשו עמד גלובוצניק. אני חושב שדמאניוק היה נהגו של גלובוצניק".

בעת, עם הסגרת דמאניוק לישראל, עוברים פטרוזינו ופרקליט המדינה של טריאסט, קואסט, מחדש על תיקי המשפט שהתקיימו בשנת 1976. ייתכן שהם יגיעו למסקנה, שיש לפתוח מחדש את המשפט ההוא. ובקשר לכך מנוחים שאיטליה עלולה לדרוש את הסגרתו של דמאניוק אליה, עם תום משפטו בישראל, כדי לשפטו על פשעיו על אדמתה.

ביה"מ מינה מפרק זמני לחברת "פיט"

נשיאת בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, השופטת חנה אבנור מינתה אתמול את עו"ד מיכאל שפיגלמן ודו"ר יוסף שגב, למפרקים זמניים של חברת "פיט" לניהול ולנאמנות.

במהלך הדיון נמסר כי שני המפרקים פנו למשטרה שתפתח בחקירה נגד מנהלי חברת "פיט", אותם הם מאשימים בגניבת ניירות־ערך בסכומי־עתק מלקוחותיהם.

המינוי למפרקים זמניים נעשה לבקשת שני עורכי־הדין אשר קודם לכן שימשו כונסים זמניים של החברה מאז שנטען בבית־המשפט שבעליה, חגי בליך ויורי סלנט, ברחו מן הארץ והשאירו עשרות לקוחות שהפקידו בתיקי ניירות־הערך שהשניים ניהלו למענם — מיליוני דולרים.

להציל את הרכוש

השופטת הורתה לבנקים, למוס־דות כספים אחרים וכל גוף שהוא — להעמיד לרשות המפרקים את כל המיסמכים וניירות הערך של חברת "פיט".

עו"ד שפיגלמן טען בפני השופ־טת, כי שני המנהלים ברחו מן הארץ ועימם נמלט גם מנהל החשבונות של החברה. "העובדים התפזרו וכל מה שנותר לעשות הוא להציל את רכוש הלקוחות". עוד מסר, כי הוא והמפרק האחר הכינו דו"ח ראשון לבית המשפט על מצב חברת "פיט", וממנו מסתבר, כי בליך וסלנט "גנבו בשיטות מתוחכמות ניירות־ערך השייכים ללקוחות בסכום־עתק". "פנינו בעניין זה למשטרה כי תפתח בחקירה", אמר.

כהנא מנצל חסינותו ומפגין נגד הרצוג

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר" וכתב עתי"ם

ח"כ מאיר כהנא ערך אתמול הפגנת־יחיד מול משכן הנשיא בירושלים, בקריאה להתפט־רותו.

הוא נשא שלט "חומץ בן יין" והסביר, כי הנשיא הרצוג הוא חומץ ובנו של יין — הרב הרצוג המנוח, שהיה הרב הראשי לישראל.

כהנא הגיש לשומרי בית הנשיא בקבוק קטן ובו חומץ בן יין. כהנא הסביר, כי הוא מפגין לבד, משום שאחרים שהביעו דעתם נגד הנשיא, צפויים לעמוד לדין; אך נגדו לא ניתן לנקוט בהליכים בשל חסינותו.

כתב עתי"ם מוסיף, כי משטרת ירושלים טרם סיימה את החקירה נגד שני פעילי "כך" על התבטאויותיהם נגד הנשיא הרצוג במהלך ועידתם.

תיק גזענות לחברים

כל חברי־הכנסת ישראל, למעט ח"כ מאיר כהנא, יקבלו ביום ראשון בשעה 6 בערב תיק אישי והוא ובו אסמכתאות לחשיבות חקיקתו של החוק נגד גזענות. מבצע הכנת התיקים וחלוקתם ייערך על־ידי מעג"ח — האגודה שהציבה לה למטרה למגר את הגזענות מחיי העם בישראל.

לכתבנו נודע, כי חברי התנועה מתכוונים לכלול בתיקים שיוגשו לחברי־הכנסת קטעי עיתונות מה־ארץ ומחו"ל העוסקים בנושא, כולל תקדימים משפטיים וחוקים דומים המקובלים במקומות נוספים בעולם.

ארגון "הציבים" בסו"ב מאשים ההנהלה בכישלון

מאת חיים מרגלית, כתב "על המשמר"

ארגון העובדים הוציבים ב"סולל בונה" הזהיר את הנהלת החברה לא ליצור עובדות בשטח ולא לנקוט בצעדים חד־צדדיים שיכשילו את תוכנית ההבראה — על כך מסר לכתב "על המשמר" יו"ר ארגון העובדים הוציבים ב"סולל בונה", לאחר ישיבת הוועד שהתקיימה ביום רביעי.

הוועד, המייצג יותר מ־3500 עובדים, החליט כי תוכנית ההבראה שהגיש המנכ"ל אהוד שילה אינה מקובלת ואינה מחייבת. הם אינם מקבלים את ההצעה למגור יחידות והקביעה על מספר הפורשים והמפוטרים מהחברה, ובעיקר את המועד הרחוק לביצוע תוכנית ההבראה, משום שהמנכ"ל לא התייעץ עם נציגי העובדים.

ממקימי החברה

יו"ר הארגון הדגיש, כי הוועד החליט שלא יעלה על הדעת שעיקר הנטל יוטל על העובדים באתרי הבניין במיוחד אלה מאזורי הפיתוח בצפון ובדרום, שהיו ממקימי החברה וקשרו גורלם עם "סולל־בונה", חברת־העובדים וההסתדרות הכל־לית.

"ארגון הציבים" — קבע אולשטיין "מוכן ונכון להבריא את החברה ובימים הקרובים יגיש להנהלה את תנאיו למשא־ומתן". ועד ארגון העובדים הציבים פנה למוסדות ההסתדרות ולחברת־העובדים, לעמוד לימין "סולל בונה", כדי שהחברה תצא ממצבה הקשה.

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

ורדי — רקויאם

זובין מהטה
מנצח

מונסרה קאבאייה, סופרן
מרילין הורן, מצו־סופרן
ניל וילסון, טנור
יאקו ריהאנן, באס
מקהלת גכינגר קאנטוריי משטוטגרט

כל הכרטיסים
לחופעות ב־26 וב־27 במרס
נמכרו

לבקשת הצבור נקיים קונצרט נוסף
במוצאי־שבת, 29 במרס 1986
בשעה 8.30 בערב

תל־אביב, היכל התרבות ע"ש פרדריק ר' מאן

כרטיסים מיום א', 23.3.86 —
בתל־אביב בקופת התזמורת, היכל התרבות, מדי יום בשעות 10—1, 5—7, בימי ו' 10—1 בלבד וב"קסטל" רח' אבן גבירול 153; טל. (03)444725. בחיפה במשרד התזמורת, בית הקרנות בימים א', ב', ד', ה', בשעות 10—2, ביום ו' 10—1, ביום ג' 4—7.
בירושלים במשרד "קלעים", רח' שמאי 8, מדי יום בשעות 9—1, 4—7, בימי ו' 9—1 בלבד.
הנחה למנויי התזמורת לפי תלוש מס' 104

כל החיים במה...

מחסן התלבושות של התיאטרון הקאמרי "התפוצץ" מזה עשר שנים. לא רעננו את הקולבים ועובש החל לפשוט בתלבושות רבות. העיתוי של חג הפורים המתקרב דירבן את מנהלת המתפרה של התיאטרון, חיה גיימן, לעשות קצת סדר בין השורות הארוכות העמוסות לעייפה בתלבושות ססגוניות.

מודעה צנועה שהכריזה על מכירת תלבושות באכסדרת התיאטרון, הביאה את כל מחפשי המציאות מקרב העממים — שחקני תיאטרון ותלמידי חוגים דרמטיים — שמשטו ואשווים ודיללו מיד את שורות התלבושות. ממחזות של חנוך לוין, ברכט, פיידו, מולייר ועוד...

כל המקטורנים הבוהקים ושמלות הערב נחטפו על־ידי חברי התזמורת הסינפונטת מבאר־שבע, שמעלה בחג הפורים את האופרטה של שטראוס "העטלף", עם נשף המסכות המפורסם שלה.

אהובה שירי, התופרת הראשית והוותיקה של התיאטרון, מוכנה להסביר לכל מי שמעוניין כמה עבודה הושקעה בכל תלבושת. את ההיסטוריה שלה והייחוס (קרי: השחקן או השחקנית שלבשו אותה). "אין טעם" — אומרת אהובה — "לפרום תלבושות ולחסב אותן מחדש. משום שלקהל יש זיכרון טוב".

תלמידת חוג לדרמה בוחנת בהתרגשות שמלת כלה מהמחזה "ינטל". "זה מתאים לי?" — היא שואלת מול המראה.

אחראיות על מחסני התלבושות בקיבוצים עין הכרמל ובאר־טוביה, רוכשות שקים מלאים בתלבושות. "המחירים אפסיים ואף אחד לא יוצא מכאן בידיים ריקות", אומרת חיה בסיפוק. בהכנסות מן המכירה היא תקנה דוד לצביעת בדים שעולה 800 דולר. התיאטרון לא אישר את התקציב לקנייתו.

"מעגל הגיר הקווקזי"

"שלמה המלך ושלמי הסנדלר"

כתבה וצילומה: ניצה דימון

מהפכת הכסף (א)

פ. סבר

מוואדוז לאלבניה

על שווקי ההון בעולם עוברת מהפכה כלכלית, פיננסית וטכנולוגית. על ישראל להשתלב בתהליך הזה.

במשך שנים המתינו אזרחי ישראל כפופי־הגב לרגע שריקת השוט: היניפו אותו על הפת"מ? בסופו־שלי־דבר ניחתה המכה, אך לא ממשלת ישראל החזיקה במקל, אלא חמישיית שרי־האוצר שהתכנסו בספטמבר אשתקד במלון פלאזה, המשקיף אלי הפארק המרכזי המצהיב של ניו־יורק. מאז "מפגש פלאזה" של חמשת שרי־האוצר מארה"ב, יפאן, גרמניה, בריטניה וצרפת נפל הדולר בכ־25% מול פראנקים ומארקים, וב־36% מול היין ויחד איתו נפל הערך הריאלי של כל פיקדון של תושב ישראלי הנקוב או הצמוד למטבע האמריקני. ההחלשות הדראמטית של הדולאר מחקה לפחות מיליארד דולר ריאליים ממלאי הפת"מים הישראלי, והיא שוות־ערך למס הכבד ביותר שמחזיקיהם יכלו להעלות על דעתם הנפחדת.

צדיקים מלאכתם נעשית בידי חמישיות.

בפברואר התכנסה החמישייה הנ"ל בשנית, הפעם בלונדון המעורפלת והחליטה על הורדה כלל־שיווקית של שערי הריבית. בסתירה מסויימת לתיאוריות הפיננסיות המבוססות, בעשור השנים האחרונות כשהכל היה יקר, גם הכסף היה יקר. יחד עם עליית מחירי הנפט, המתכות וחומרי־הגלם עלו גם שערי הריבית. השנה, כאשר התמוטטו (או כמעט התמוטטו) השווקים לנפט ולסחורות, צריך גם מחירו של הכסף לרדת. המומחים מאוחדים בדעה, שהחמישייה הפותחת של שרי־החוץ רוצה להביא את שערי הריבית במערב לרמה ריאלית של שני אחוזים בשנה — כן, בשנה, לא בחודש. לשם כך לא רק מוזילים, אלא גם פותחים.

גל של ליבראליזציה ופתיחות עובר על כל שווקי הכספים וההון, בברכה, ניצוח ותימרוץ של הבנקים המרכזיים והרשויות המוניטאריות. בורסה כלל עולמית של עשרים וארבע שעות מסחר רציף איננה עוד חזון של מדע בדיוני — היא בהישג התקשורת. מתג אחד שיחבר את השוק של טוקיו עם השוק של ניו־יורק ושל לונדון יפתח זרם כסף חובק עולם. שטפון כזה יוריד מיד את מחירו: כאשר יתחבר ציבור משקיעים צמא־הנזילות במערב אירופה אל ציבור החוסכים גדוש־הנזילות של יפאן, למשל, יתברר שאין כל הצדקה לשלם דמי תיווך ודמי שימוש גבוהים עבור מה שהפרה רוצה להניק והעגל לינוק.

אצלנו, נעשים עדיין מאמצים עילאיים לשמור את החומה הסינית של הריבית הגבוהה מפני חדירה, אך לשווא. הסדקים מתרחבים, וכבר מדברים איי־פה איי־שם על עודפי נזילות גדולים המתגלגלים בשוק הצהוב כנייר שאין לו ביקוש במחירו הנוכחי. אם השווקים המערביים מוצפים, גם עלינו תיפול יותר מטיפה מגשם ברכות זה. הורדת הריבית לשיעור ריאלי כמו־אפסי היא לכן בלתי־נמנעת. היא תביא לשחיקה נוספת, מבורכת ומבוקרת, בערכם הנוכחי של הנכסים הכספיים שבידי הציבור הרחב כמו מיסוי כבד על הריבית, כך ברוק דינה של ריבית מצטמקת ונעלמת, והכל מידי החמישייה הגדולה.

מ־14 דולר ל־200 דולר

הדולר המוזל והכסף המוזל מחפשים לעצמם כלי־נשיאה ומכשירי רווחיות חדשים. במרוצת השנה שחלפה ראו המשחקים בשווקי ההון פריחה אביבית מלאה של צורות השקעה וחסכון מוזרות ומופלאות. למשל: ה־EURONOTE, שטר־חוב אירופי, שמונפק בדרך כלל על־ידי חברות ומדינות המתקשות לגייס אשראי לזמן בינוני בריבית סבירה, אך אינן מתקשות להפיץ שטרי־חוב לתקופה של שלושה חודשים, הנמכרים במכרז למשקיעים מוסדיים הממוקמים לאורכו ולרוחבו של שוק ההון הבינלאומי, כאשר הבנקים המארגנים את ההנפקה מעמידים לרשות החברה או המדינה קו אשראי חוץ־מאזני לגיבוי השטרות.

מסובך? לא בהכרח: עובדה היא, כי בצורה כזו גוייסו אשתקד 50 מיליארד דולר במערכת שוק ההון המערבי, לעומת כ־30 מיליארד דולר בשנת 1984, ורק 10 מיליארד בשנת 1983. עוד לפני שנה וחצי היה הברוקר הממוצע, בשומעו את הביטוי "אירונוט" שואל "איורו — מהו?". לאחרונה הבינו החברות שהנפיקו את שטרי החוב לזמן הקצר כי אינן זקוקות כבר לגיבוי של קווי אשראי בנקאיים, והן יכולות למכור מלווה קצר מועד משל עצמן בכוחות עצמן, ובערבות עצמן. כך החל נובע הגל החדש של שוק "הנזילות" (ולא רק שוק "הון" ושוק "אשראי") בינלאומי, שוק שבו יוכלו חברות רב־לאומיות לקנות ולמכור כספים נזילים לימים או שבועות

על הפרק / אחרי ועידת חירות

מארק גפן

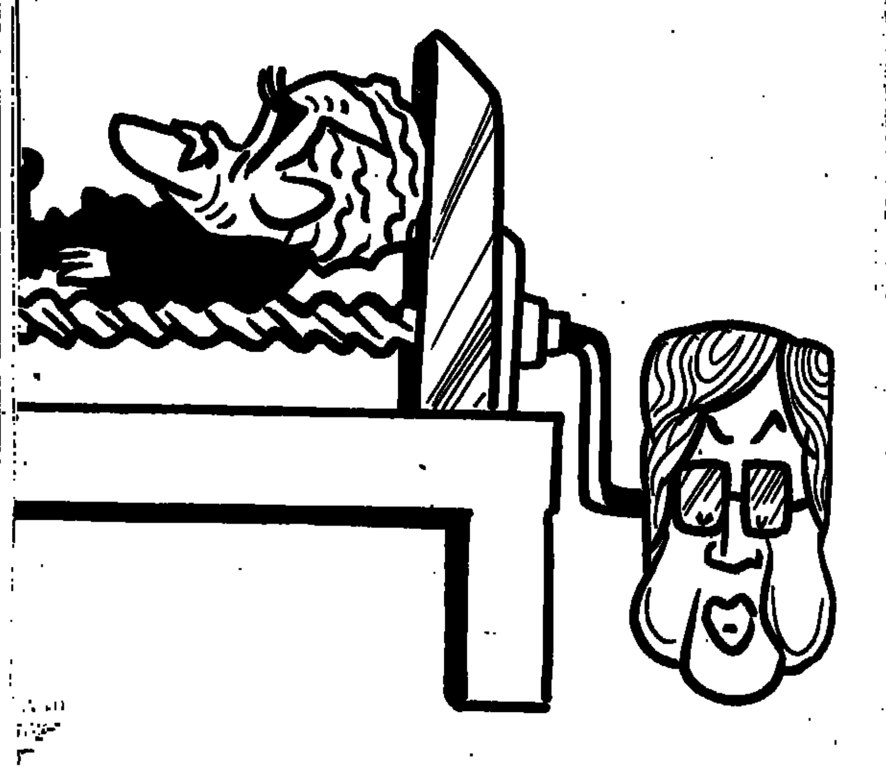

קץ העידן

ועידת חירות הציגה את יצחק שמיר כבלי־ריק, חס סמכות במפלגתו־שלו. אם תתקיים הרוטאציה אין שיעור לסכנות אליהן תיקלע המדינה שבראשה יעמוד מנהיג שאינו מדבר בשם מפלגתו

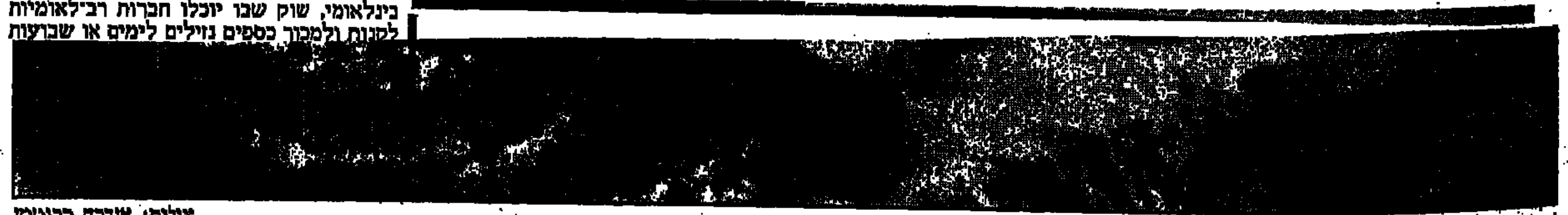

צילום: אנדרה ברוטמן

אחד מקורבנות הפיגוע בקהיר לאחר הניתוח בבית־החולים תל־השומר אתמול בבוקר

הרצח בקהיר

עוזי מחנאימי

יש שיטה בשיגעון

האירוע הטראגי של רצח הישראלית במצרים, חשף את העובדה כי ארץ הנילוס היא עתה מקום בלתי בטוח ביותר לישראלים. על ישראל לנקוט אמצעי־ביטחון כדי למנוע הישנות מקרים באלה בעתיד, אך לדאוג כי בתוך כך לא ישתבשו יחסיה עם מצרים

ביום רביעי, מספר שעות לפני שאירע הרצח בקהיר התייעץ עמי אחד מחברי המערכת ושאל האם אין זה מסוכן לקחת תלמידי תיכון לטיול בסיני. השבתי לו במידה לא מעטה של היסוס, כי עדיף שיקח בעת מזו את התלמידים לטיול בגליל. לא חלפו אלא שעות מעטות והגיעה מקהיר הבשורה המרה כי שוב הצליחו לרצוח בדם קר ישראלים בבירה המצרית, בלי שהשלטונות המצרים יכלו להושיע.

רצח עובדת השגרירות ופציעת שלושה ישראלים נוספים, מעידים כי "יש שיטה בשיגעון" וכי קהיר הפכה כיום להיות למקום הפחות בטוח לישראלים. בשנה האחרונה נרצחו בקהיר שני ישראלים; זמן מה לפני כן נפצע ישראלי נוסף סמוך לביתו ובסוף החודש שעבר הפכה השכונה בה מתגוררים הישראלים לשדה קרב בין כוחות הביטחון המצריים למתקוממים, והסיכום הוא שנציגי ישראל בבירה המצרית, עם כל הצער שכדבר הפכו ל"מטרות המות" עבור כל נושא נשק מטורף בלי שהשלטונות המצרים מצליחים להשתלט על המצב.

פגיעה במצרים

מי הגורם שמתנקש בישראלים? את רוצחי הדיפלומט אטרקצ'י עדיין לא תפסו, ונכון לעכשיו גם לא את רוצחי הישראלית משלשום. האירגון אשר נטל על עצמו את האחריות לרצח, "מהפכני מצרים", הוא אירגון אשר טביעות אצבעותיו מובילות גם למעשי הרצח הקודמים בקהיר, וכן לפעולות אנטי־מצריות מובהקות כמו חטיפת המטוס המצרי למלטה לפני מספר חודשים.

מדובר, ככל הנראה, בראש ובראשונה במצרים קיצונים, אשר הישראלים משמשים עבורם אמתלא מצויינת לתקוף את המשטר המצרי השנוא עליהם. קיימת זיקה בין אנשים אלה לבין אויבים חיצוניים של מצרים, כמו לוב, וייתכן אף כי ארגונו של "אבו נידאל" בוחש בקלחת.

בעיני המצרים, הרי שהרוצחים פגעו בראש ובראשונה במצרים. על־פי התגובות שהגיעו עד עתה, מסתבר כי המצרים "רותחים מזעם" וכיוון שהאירוע התרחש זמן קצר בלבד אחרי נסיון ההתקוממות במצרים, הדבר מבחינת המצרים חמור שבעתיים.

לצמצם עובדי השגרירות

רצח הישראלית בקהיר הבליט שבועות מספר אחרי נסיון ההתקוממות בקהיר, כי הנשיא מובראק ושר־הפנים החדש שלו זכי בדר, רחוקים מלשלוט במצב. ככל הנראה שורשיהם של המחתרות המזויינות הפועלות במצרים עמוקים מכפי שסברו, ואם רק כמה שבועות אחרי נסיון ההתקוממות התבצע רצח פוליטי כזה במרכז קהיר, סימן הוא שנשיא מצרים נמצא בבעיות חמורות. מי שיש ביכולתו לתכנן רצח כזה בקהיר יכול ללא כל קושי לנסות ולהתנקש בגורמים פוליטיים מצריים. זאת מבינים המצרים, ואחרי הרצח זהו מקור הדאגה האמיתי שלהם.

איזה מסקנות אופרטיביות מיידיות יש להסיק מהרצח שלשום? לדעתי, עם כל הצער שבדבר אין מנוס מלצמצם עד כמה שניתן את צוות העובדים בשגרירות, בעיקר נשים וילדים. יש להניח את העובדות המרות על השולחן: במצרים משתוללות כיום מחתרות מזויינות אשר ימשיכו בנסיונן להרוג שם את אנשי השגרירות. אין כל ספק בכך שלפרק זמן מסויים ישהה במקום צוות מצומצם, ללא המשפחות, לפחות עד להתייצבות המצב.

הידוק היחסים

באשר ליחסי ישראל מצרים, נראה לי כי האירועים האחרונים, עם כל האבסורד שבכך, יביאו להידוק היחסים בין ישראל למצרים, והראיה: כבר אתמול נפגש שר־התיירות שריר עם הנשיא מובראק, פגישה שאילולא הרצח לא היתה יוצאת אל הפועל. רצח ישראלים בקהיר הוא רק קצה הקרחון של אלמנטים אנטי־ישראלים, אמנם בטלים בששים בחברה המצרית, אך מסוכנים. ועל ממשלת ישראל לקחת בחשבון כי אלה תמיד יתנגדו לנו, אך בו־בזמן יש לעשות את הכל בתיאום עם המצרים כדי לצמצם את נזקם של אלו למינימום.

ישראלים הפכו משך השנים מטרה לטרוריסטים ברחבי העולם. בחודשים אלו הפכה מצרים לנושאת דגל הטרור נגד הישראלים. כפי שמצאנו את השיטות לצמצם למינימום את הפגיעות בישראלים ברחבי העולם עלינו לחפש את השיטות, הן קיימות, כדי להגן על אנשינו במצרים. בכל מקרה, אסור שהאירוע הטרגי יפגע בריקמה המאוד עדינה של יחסינו עם מצרים.

מהפכת הכסף (א)

פ. סבר

מוואדוז לאלבניה

על שווקי ההון בעולם עוברת מהפכה כלכלית, פיננסית וטכנולוגית. על ישראל להשתלב בתהליך הזה.

במשך שנים המתינו אורחי ישראל כפופי־הגב לרגע שריקת השוט: היניפו אותו על הפת"ם? בסופו־של־דבר ניחתה המכה, אך לא ממשלת ישראל החזיקה במקל. אלא חמישיית שרי־האוצר שהתכנסו בספטמבר אשתקד במלון פלאזה, המשקיף. אלי הפארק המרכזי המצהיב של ניו־יורק. מאז „מפגש פלאזה" של חמשת שרי־האוצר מארה"ב, יפאן, גרמניה, בריטניה וצרפת נפל הדולר בכ־25% מול פראנקים ומארקים, וב־36% מול היין ויחד איתו נפל הערך הריאלי של כל פיקדון של תושב ישראלי הנקוב או הצמוד למטבע האמריקני. ההחלשות הדראמטית של הדולאר מחקה לפחות מיליארד דולר ריאליים ממלאי הפת"מים הישראלי, והיא שוות־ערך למס הכבד ביותר שמחזיקיהם יכלו להעלות על דעתם הנפחדת.

צדיקים מלאכתם נעשית בידי חמישיות.

בפברואר התכנסה החמישייה הנ"ל בשנית, הפעם בלונדון המעורפלת והחליטה על הורדה כלל־שיווקית של שערי הריבית. בסתירה מסויימת לתיאוריות הפיננסיות המבוססות, בעשור השנים האחרונות כשהכל היה יקר, גם הכסף היה יקר. יחד עם עליית מחירי הנפט, המתכות וחומרי־הגלם עלו גם שערי הריבית. השנה, כאשר התמוטטו (או כמעט התמוטטו) השווקים לנפט ולסחורות, צריך גם מחירו של הכסף לרדת. המומחים מאוחדים בדעה, שהחמישייה הפותחת של שרי־החוץ רוצה להביא את שערי הריבית במערב לרמה ריאלית של שני אחוזים בשנה – כן, בשנה, לא בחודש. לשם כך לא רק מוזילים, אלא גם פותחים.

גל של ליבראליזציה ופתיחות עובר על כל שווקי הכספים וההון, בברכה, ניצוח ותימרוץ של הבנקים המרכזיים והרשויות המוניטאריות. בורסה כלל עולמית של עשרים וארבע שעות מסחר רציף איננה עוד חזון של מדע בדיוני – היא בהישג התקשורת. מתג אחד שיחבר את השוק של טוקיו עם השוק של ניו־יורק ושל לונדון יפתח זרם כסף חובק עולם. שטפון כזה יוריד מיד את מחירו: כאשר יתחבר ציבור משקיעים צמא־הנזילות במערב אירופה אל ציבור החוסכים גרוש־הנזילות של יפאן, למשל, יתברר שאין כל הצדקה לשלם דמי תיווך ודמי שימוש גבוהים עבור מה שהפרה רוצה להניק והעגל לינוק.

אצלנו, נעשים עדיין מאמצים עילאיים לשמור את החומה הסינית של הריבית הגבוהה מפני חדירה, אך לשווא. הסדקים מתרחבים, וכבר מדברים אי־פה אי־שם על עודפי נזילות גדולים המתגלגלים בשוק הצהוב כנייר שאין לו ביקוש במחירו הנוכחי. אם השווקים המערביים מוצפים, גם עלינו תיפול יותר מטיפה מגשם ברכות זה. הורדת הריבית לשיעור ריאלי כמו־אפסי היא לכן בלתי־נמנעת. היא תביא לשחיקה נוספת, מבורכת ומבוקרת, בערכם הנוכחי של הנכסים הכספיים שבידי הציבור הרחב כמו מיסוי כבד על הריבית, כך בדוק דינה של ריבית מצטמקת ונעלמת, והכל מידי החמישייה הגדולה.

מ־14 דולר ל־200 דולר

הדולר המוזל והכסף המוזל מחפשים לעצמם כלי־נשיאה ומכשירי רווחיות חדשים. במרוצת השנה שחלפה ראו המשחקים בשווקי ההון פריחה אביבית מלאה של צורות השקעה ותסכון מוזרות ומופלאות. למשל: ה־EURONOTE, שטר־חוב אירופי, שמונפק בדרך כלל על־ידי חברות ומדינות המתקשות לגייס אשראי לזמן בינוני בריבית סבירה, אך אינן מתקשות להפיץ שטרי־חוב לתקופה של שלושה חודשים, הנמכרים במכרז למשקיעים מוסדיים הממוקמים לאורכו ולרוחבו של שוק ההון הבינלאומי, כאשר הבנקים המארגנים את ההנפקה מעמידים לרשות החברה או המדינה קו אשראי חוץ־מאוני לגיבוי השטרות.

מסובך? לא בהכרח: עובדה היא, כי בצורה כזו גוייסו אשתקד 50 מיליארד דולר במערכת שוק ההון המערבי, לעומת כ־30 מיליארד דולר בשנת 1984, ורק 10 מיליארד בשנת 1983. עוד לפני שנה וחצי היה הברוקר הממוצע, בשומעו את הביטוי „איורונוט" שואל „איורו – מהו?". לאחרונה הבינו החברות שהנפיקו את שטרי החוב לזמן הקצר כי אינן זקוקות כבר לגיבוי של קווי אשראי בנקאיים, והן יכולות למכור מלווה קצר מועד משל עצמן בכוחות עצמן, ובערבות עצמן. כך החל נובע הגל החדש של שוק „הנזילות" (ולא רק שוק „הון" ושוק „אשראי") בינלאומי, שוק שבו יוכלו חברות רב־לאומיות לקנות ולמכור כספים נזילים לימים או שבועות אחרים, בכל מטבע, בכל ריבית, בכל תנאי.

ויש סיפור נפלא על האופציות (WARRANTS). נייר הערך ששמו „אופציה" הוא השקעה הדורשת תיחכום ותיחשוב רב. לפני שנה הנפיקה חברת החשמל הצרפתית שטרי־חוב שנתיים הנקובים בדולרים בשיעורי ריבית משתנים, בהתאם לריבית הבינבנקאית בלונדון, כדי לפתות משקיעים, נמכר כל שטר חוב כזה בחבילה אחת עם אופציה לרכישת איגרת־חוב מן חטיפום חישן, הנקובה ביחידות מטבע אירופאיות. לאיגרת החוב נקבעה מראש ריבית של 9.75% למשך עשר שנים, משום שבמרוצת השנה האחרונה התחזקו המטבעות האירופיים בעשרות אחוזים, והריבית ירדה בסחרור, נסחרו אותן האופציות ערב מימושן, לפני כשבועיים, במחיר של מעל ל־200 דולר לאופציה, מול מחיר התחלתי של... 14 דולר בלבד.

אילו רכש בנק ישראל – לא הרבה, רק איזה 200 מיליון דולר מן ההנפקה הזאת של חברת החשמל הצרפתית, הוא היה מרוויח עליה 2.5 מיליארד דולר, כלומר מכפיל את כל יתרות מטבע החוץ של ישראל, ופותר לנו את הצורך בסיוע מארה"ב.

מהו מוסר ההשכל ואיך הוא נוגע לנו? ובכן, על שווקי ההון והכסף בכל המערב עוברת עכשיו, לנגד עינינו ממש, מהפכה כלכלית, פיננסית וטכנולוגית. אנו יכולים להרים ידיים ולומר, מה לנו לכל זה, לנו ולבעייתנו. אנו לא נשתלב, לא ננצל הזדמנויות, ולא נהיה בפנים. אנו נמשיך להסתגר מאחורי מנעול ובריח של ריבית עד השמיים. נמשיך להחזיק באמונתנו הבלתי־מעורערת שנוכל למחזר את כל חובותינו הציבוריים במעגל הסגור והדוק של שוק ההון הישראלי הצר בלבד, כנא לבסוף מופסדים – כמשק וכחברה. משגעון הגדולות של שרולה כלל־עולמית, אותו שיחקנו בתחילת שנות השמונים, כאשר משחק כזה היה גם יקר מאוד וגם מסוכן מאוד, נפלנו לשגעון נגדי של אוטארקיה פיננסית מוחלטת, של הסתגרות והתחסמות עם לבדד ישכון, ומסביב יהום הסער הפיננסי העולמי.

וואדוז לא נהיה. תמורת השילום הזה של שימחה ארליך וחבריו שילמנו מחיר יקר. אבל גם אלבניה איננו צריכים להיות.

(רשימה ראשונה)

[illegible]

אהרונצ'יק יותר מרמז לכך שהמתרחש באזורי הקרבות, לרבות מה שנקרא או „פינוי האוכלוסין הערבים מאזורי השלטון היהודי", הוא, במידה רבה, פרי מדיניות ישראלית יזומה. הוא תבע ממפלגתו נקיטת־עמדה מראש בסוגיית הפינוי הערבי. „עם המפנה במערכה (...) עלתה השאלה: (...) ואם מעניינו הדבר שיברחו הערבים משטחי השלטון שלנו? ואם יש לעודד את הבריחה, או לפעול למניעתה?"

אהרונצ'יק המשיך ואמר: „גם מדיניות של אחת בלב ואחת בפה אינה יכולה לעמוד זמן רב במבחן המציאות הממשית. בשאלות אלו אי־אפשר לקבוע גם „יחס בדיעבד". אם אין הערכה לחיוב או לשלילה לעצם התהוותו של „מצב בדיעבד" כזה או אחר. (...) יש מקום להניח כי נעשה בזמן האחרון בתחום הנידון — מתוך מגמות פוליטיות מסויימות נעשה, ולא רק מתוך הקרבות צבאיים, כפי שמסבירים לעיתים, של הערבים בתחומי המדינה היהודית „טראנספר" מבצעי־אפעולה, ולעיתים אף מפקודיהן, אינם עושים בכל מקרה את משמעות הנעשה".

היסטוריוסופיה חדישה

ממצאיו והערכותיו של אהרונצ'יק בנושא זה באו לביטוי מובהק במסה מקיפה („נוכח הפינוי הערבי") שראתה אור בגליון יוני 1948 של „אורות העבודה", בטאונה הרעיוני של מפ"ם בעת ההיא. במסתו סקר אהרונצ'יק את ממדי הבריחה הערבית במחצית השנה שבין נובמבר 1947 ומאי 1948, וכבר אז נקב באומדן של 400 פליטים, הנזכר גם במסמך המודיעיני שעליו מתבסס מאמרו של ד"ר מוריס בכתב־העת הבריטי.

אמת, אהרונצ'יק לא ציין מהיכן הוא שואב את האומדן הנ"ל, אך הוא קבע כי „אומדן זה.(...) אף־כי הוא נראה גדול מאוד, וחורג מתחומי ההשערות הרווחות — מבוסס בכל זאת על מסמכים שאין סיבה לפקפק במהימנותם" (בהכירי היטב את אהרונצ'יק, ואת הלויאליות העמוקה שלו למדינת־ישראל, יחד עם התייסרותו במחדליה ושגיאותיה, רשאי אני להניח כי בכך התכוון לרמוז כי הוא מתבסס על מידע אמין, שאין הוא רשאי לגלות את מקורו).

בהמשך מסתו, שהשתרעה על 12 עמודים, מנה אהרונצ'יק אחד־לאחד את גורמי הפינוי הערבי (תשעה במספר), והם דומים להפליא לגורמים אותם מפרט המסמך המודיעיני שהוא נשוא חיבורו של ד"ר מוריס. מבלי להיכנס לפרטים, אוכל לציין כי התמונה המצטיירת מטילה את האחריות ל„אכסודוס" על כל הגורמים המעורבים בסכסוך — בריטים, ערבים ויהודים כאחד, ואף אחד מהם אינו יכול לרחוץ בנקיון כפיו.

לא אצא ידי חובתי אם לא אצטט כמה משפטים מן המסה, בהם התפלמס אהרונצ'יק באירוניה ובזעם עם התייחסותם של חלקים בישוב היהודי למנוסת הערבים: „היו גם שניסו לפתוח, על יסוד התמוטטות זו של הערבים, מין פרק חדש בתורת הלאומיות: „ההיסטוריה הוכיחה עכשיו" — אמר ד. בן־גוריון בכינוס מועצת־העם ב־4 במאי — „מי באמת קשור לארץ הזאת ומגן על כל נקודה, אף המבודדת ביותר, ומי מוכן לוותר עליה ולעזובה במבחן ראשון (...). גם כשאין צפויה לו סכנת חורבן וטבח". היסטוריוסופיה חדישה מעין זו ביטאה אמנם את הלך הרוח ששרר בחלקים גדולים של הציבור היהודי למראה מנוסתם של הערבים. ספק אם היה מישהו דן באופן כזה, למשל, על מיליוני הצרפתים שהתרוצצו תוך בהלה היסטורית בכבישי צרפת באותו קיץ אומלל של 1940, מכל מקום, הרוצה להבין את התופעה הזאת הבנה אמיתית, עליו לתת את הדעת לא רק לעובדת הבריחה כשלעצמה, כי־אם גם לשורשיה ולמניעיה."

מפ"ם מתיישרת עם „הקונצנזוס"

מכאן ואילך המשיך אהרונצ'יק לתבוע בכל הזדמנות, מעל כל במה אפשרית, הבנה כוללת ומאוזנת של שורשי בעיית הפליטים, וצפה בדייקנות מדהימה את התסריט העתיד להתרחש אם לא תיתן ישראל יד לפתרון צודק של הבעיה. יצויין כי גם מנהיגים אחרים במפ"ם על כל מרכיביה (מ. יערי, י. חזן, א. ציזלינג, ורבים אחרים), התייחסו לנתוני הבעיה ולמסקנות הנגזרות ממנה באופן שאינו שונה במידה רבה מהתייחסותו של אהרונצ'יק, אם כי הם שמו בדרך־כלל רגש חזק יותר על ההיבט של הסכנה הנשקפת לפרספקטיבה של החזרת שלמות הארץ, אם תתורגם החלוקה האתנית — יהודים מזה וערבים מזה — לעובדות קבע טריטוריאליות אשר ינציחו את חלוקת הארץ.

רק כעבור זמן — עם התייצבות ההפוגה השנייה בקרבות 1948 ותחילתן של שיחות שביתת הנשק — החלה להסתמן רוויזיה מסויימת בעמדותיה של מפ"ם בסוגיה זו. לקראת סוף שנת 1949 צברה רוויזיה זו תאוצה ניכרת, וניסוחיה של מפ"ם לגבי גורמי הפינוי הערבי והמסקנות הפוליטיות המשתמעות מכך החלו להיות יותר־ויותר דומים לאלו של „הקונסנזוס הלאומי" עליו ניצח בן־גוריון. (הגיעו הדברים לידי כך, שחוגים מפ"מיים, מכל מרכיבי המפלגה, מתחו ביקורת על הודעות השקטיים של משה שרת בשאלת הפליטים, בהקשר של ריונות רעיית לרואן, ואילו שרת ליגלג בסגנון מושחז על „שמרנותה" של מפ"ם בנושא זה).

★ ★ ★

לסיכום, ייאמר שובו אין כוונת הדברים דלעיל לגרוע כהוא־זה מחשיבות מחקרו של ד"ר מוריס. אני מאמין כי מחקר זה תורם תרומה רבת־ערך לראייה פוליטית מאוזנת ומשוחררת ממיתוסים ומצדקנות בנושאים קריטיים, הן באשר לעבר, הן באשר לעתיד. גם קביעתי כי „כבר היו דברים מעולם" וכי כבר ב־1948 היו מי שידעו את העובדות ונתנו להן פומבי אינה מחלישה תרומה זו, אלא דווקא מקנה לה יתר תוקף.

המו"מ על תוספת היוקר לפני סיום – יתחדש ביום א'

הפשרה המסתמנת: 80 אחוז כל 6 עד 8 אחוזי אינפלציה

מאת כתבנו לענייני עבודה

המשא ומתן על ההסכם החדש של תוספת היוקר, יתחדש ביום ראשון הקרוב בבית התעשיינים בתל־אביב.

מתוך מגעים לא פורמאליים שהתקיימו בימים האחרונים בין אנשי האגף לאיגוד מקצועי ונציגי לישכת התיאום של האירגונים הכלכליים, מסתמנת פשרה, כי תוספת יוקר בשיעור של 80 אחוז תשולם בכל הצטברות של 6־8 אחוזי אינפלציה. טרם סוכמה הדרך בה תיעשה בדיקה אם האינפלציה תשוב ותרהר.

דיונים על הסכמי מסגרת

ההסכם החדש ההולך ומתגבש, מהווה פשרה בין תביעת ההסתדרות לשמור על ההסכם הקיים, לפיו תוספת יוקר משולמת כל אימת שהאינפלציה מגיעה לארבעה אחוזים ואוטומטית כל שלושה חודשים לבין תביעת התעשיינים לתשלום תוספת יוקר בסך של 60 אחוז, בכל הצטברות של 12 אחוזי אינפלציה.

סיום המשא ומתן יוביל לפתיחת הדיונים על הסכמי מסגרת. הוועדה המרכזת של ההסתדרות תדון ביום ראשון בהסכם ההולך ומתגבש.

בראש נציגות ההסתדרות עומד יו"ר האגף המקצועי, חיים הכרפלה, סגניו, אפרים זילוני ומאיר גת, וראשי האיגודים המקצועיים במיגזר התעשייתי־ייצרני. בראש משלחת המעסיקים הפרטיים עומד יו"ר ועדת העבודה, אבי פילוסוף.

תסיסה במיגזר הציבורי

הוועדה לענייני אקדמאים דנה אתמול בתסיסה הפוקדת חלקים מהמיגזר הציבורי, נוכח הפעלת טבלה י"ג ממנה ייהנו בעיקר המהנדסים, האקדמאים במדעי החברה והרוח והטכנאים, וכן בעלי הדרגות הגבוהות מקרב הפקידים ועובדי המדינה. ראשי ההסתדרויות והאיגודים האחרים תובעים החלת הטבלה גם עליהם. איגוד העובדים הסוציאליים כבר הכריז על סכסוך עבודה והאחרים ממתינים לראות כיצד יתנהלו המגעים על הסכמי השכר החדשים, לפני שינקטו בצעדים אירגוניים או אחרים.

כתבנו מציין, כי בקרב אלה מהעובדים אשר ייהנו כבר במשכורת הקרובה מתוספת משמעותית ביותר, שוררת תקווה, כי האוצר יצליח להעביר בשיטת הבליץ את המשך החוק להסדרים במשק. במקרה זה לא תבוטל התוספת אך דרישת הארגונים האחרים לתוספת דומה תישאר בגדר דרישה בלבד.

ביה"מ מינה מפרק זמני לחברת „פיט"

נשיאת בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, השופטת חנה אבנור מינתה אתמול את עו"ד מיכאל שפיגלמן וד"ר יוסף שגב, למפרקים זמניים של חברת „פיט" לניהול ולנאמנות.

במהלך הדיון נמסר כי שני המפרקים פנו למשטרה שתפתח בחקירה נגד מנהלי חברת „פיט", אותם הם מאשימים בגניבת ניירות־ערך בסכומי־עתק מלקוחותיהם.

המינוי למפרקים זמניים נעשה לבקשת שני עורכי־הדין אשר קודם לכן שימשו כונסים זמניים של החברה מאז שנטען בבית־המשפט שבעליה, חגי בליך ויורי סלנט, ברחו מן הארץ והשאירו עשרות לקוחות שהפקידו בתיקי ניירות־הערך שהשניים ניהלו למענם — מיליוני דולרים.

להציל את הרכוש

השופטת הורתה לבנקים, למוסדות כספים אחרים וכל גוף שהוא — להעמיד לרשות המפרקים את כל המיסמכים וניירות הערך של חברת „פיט".

עו"ד שפיגלמן טען בפני השופטת, כי שני המנהלים ברחו מן הארץ ועימם נמלט גם מנהל החשבונות של החברה. „העובדים התפזרו וכל מה שנותר לעשות הוא להציל את רכוש הלקוחות". עוד מסר, כי הוא והמפרק האחר הכינו דו"ח ראשון לבית המשפט על מצב חברת „פיט", וממנו מסתבר, כי בליך וסלנט „גנבו בשיטות מתוחכמות ניירות־ערך השייכים ללקוחות בסכומי־עתק". „פנינו בעניין זה למשטרה כי תפתח בחקירה", אמר.

כהנא מנצל חסינותו ומפגין נגד הרצוג

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר" וכתב עתי"ם

ח"כ מאיר כהנא ערך אתמול הפגנת־יחיד מול משכן הנשיא בירושלים, בקריאה להתפטרותו.

הוא נשא שלט „חומץ בן יין" בהסבירו, כי הנשיא הרצוג הוא חומץ ובנו של יין — הרב הרצוג המנוח, שהיה הרב הראשי לישראל.

כהנא הגיש לשומרי בית הנשיא בקבוק קטן ובו חומץ בן יין. כהנא הסביר, כי הוא מפגין לבד משום שאחרים שהביעו דעתם נגד הנשיא, צפויים לעמוד לדין. אך נגדו לא ניתן לנקוט בהליכים בשל חסינותו.

כתב עתי"ם מוסיף, כי משטרת ירושלים סיימה את החקירה נגד שני פעילי „כך" על התבטאויותיהם נגד הנשיא הרצוג במהלך ועידתם.

תיק גזענות לח"כים

כל חברי־הכנסת ישראל, למעט ח"כ מאיר כהנא, יקבלו ביום ראשון בשעה 6 בערב תיק אישי ובו אסמכתאות לחשיבות חקיקתו של החוק נגד גזענות. מבצע הכנת התיקים וחלוקתם ייערך על־ידי מעג"ה — האגודה שהציבה לה למטרה למגר את הגזענות מחיי העם בישראל.

לכתבנו נודע, כי חברי התנועה מתכוונים לכלול בתיקים שיוגשו לחברי־הכנסת קטעי עיתונות מהארץ ומחו"ל העוסקים בנושא, כולל תקדימים משפטיים וחוקים דומים המקובלים במקומות נוספים בעולם.

ארגון היציבים בסו"ב מאשים ההנהלה בכישלון

מאת חיים מרגלית, כתב „על המשמר"

ארגון העובדים היציבים ב„סולל בונה" הזהיר את הנהלת החברה לא ליצור עובדות בשטח ולא לנקוט בצעדים חד־צדדיים שיכשילו את תוכנית ההבראה — על כך מסר לכתב „על המשמר" יו"ר ארגון העובדים היציבים ב„סולל בונה", לאחר ישיבת הוועד שהתקיימה ביום רביעי.

הוועד, המייצג יותר מ־3500 עובדים, החליט כי תוכנית ההבראה שהגיש המנכ"ל אהוד שילה אינה מקובלת ואינה מחייבת. הם אינם מקבלים את ההצעה לסגור יחידות והקביעה על מספר המורשים והמפוטרים מהחברה, ובעיקר את המועד הדחוק לביצוע תוכנית ההבראה, משום שהמנכ"ל לא התייעץ עם נציגי העובדים.

ממקימי החברה

יו"ר הארגון הדגיש, כי הוועד החליט שלא יעלה על הדעת שעיקר הנטל יוטל על העובדים באתרי הבניין במיוחד אלה מאזורי הפיתוח בצפון ובדרום, שהיו ממקימי החברה וקשרו גורלם עם „סולל־בונה", חברת־העובדים וההסתדרות הכללית.

„ארגון היציבים" — קבע ארלשטיין „מוכן תכנן להבריא את החברה ובימים הקרובים יגיש להנהלה את תנאיו למשא־ומתן". ועד ארגון העובדים היציבים פנה למזכירות ההסתדרות ולחברת העובדים, לעמוד לימין „סולל בונה", כדי שהחברה תצא ממצבה הקשה.

כל החיים במה...

מחסן התלבושות של התיאטרון הקאמרי „התפוצץ" מזה עשר שנים. לא רעננו את הקולבים ועובש החל לפשוט בתלבושות רבות. העיתוי של חג הפורים המתקרב דירבן את מנהלת המתפררת של התיאטרון, חיה גיימן, לעשות קצת סדר בין השורות הארוכות העמוסות לעייפה בתלבושות ססגוניות.

מודעה צנועה שהכריזה על מכירת תלבושות באכסדרת התיאטרון, הביאה את כל מחפשי המציאות מקרב העמיתים — שחקני תיאטרון ותלמידי חוגים דרמטיים — שפשטו ראשונים ודילגו מיד את שורות התלבושות. ממחזות של חנוך לוין, פרנס, פיידו, מולייר ועוד...

כל המקטורנים הבוהקים ושמלות הערב נחטפו על־ידי חברי התזמורת הסינפונטה מבאר־שבע, שמעלה בחג הפורים את האופרטה של שטראוס „העטלף", עם נשף המסכות המפורסם שלה.

אהובה שירי, התופרת הראשית והוותיקה של התיאטרון, מוכנה להסביר לכל מי שמעוניין כמה עבודה הושקעה בכל תלבושת. את ההיסטוריה שלה והייחוס (קרי: השחקן או השחקנית שלבשו אותה). „אין טעם" — אומרת אהובה — „לפרום תלבושות ולחסב אותן מחדש, משום שלקהל יש זיכרון טוב.

תלמידת חוג לדרמה בוחנת בהתרגשות שמלת כלה מהמחזה „ינטל". „זה מתאים לי?" — היא שואלת מול המראה.

אחראיות על מחסני התחפושות בקיבוצים עין הכרמל ובארי טובה, רוכשות שקים מלאים בתלבושות. „המחירים אפסיים ואף אחד לא יוצא מכאן בידיים ריקות", אומרת חיה בסיפוק. בהכנסות מן המכירה היא תקנה דוד לצביעת בדים שעולה 800 דולר. התיאטרון לא אישר את התקציב לקנייתו.

„מעגל הגיר הקווקזי"

„שלמה המלך ושלמי הסנדלר"

[illegible]

עדות נוספת: דמאניוק נרצח במרד טרבלינקה

מאת יואב אביב ואהרון גיר, כתבי „על המשמר"

צייד הנאצים, טוביה פרידמן, ששב שלשום לארץ מסר אתמול הצהרה מפתיעה, שנוספה לעדויות אחרות, כי ג'ון דמאניוק נרצח לפי עדות של ניצול מחנה ההשמדה טרבלינקה, אליהו רוזנברג, אותו גבה בשנת 1947 בוינה.

טוביה פרידמן טוען, כי העדות, המשתרעת על־פני חמישה עמודים, נגנבה, בעת שיצא לאירופה לאסוף מסמכים על פשעי הנאצים בשליחות ה„הגנה". העד תיאר מרד שנערך במחנה ההשמדה. אשר במהלכו נטלו הוא ומספר חבריו לעודים אחרים, אתים וגרזינים ופרצו לצריף בו גרו האוקראינים, שעיתנו פעולה עם הנאצים, ורצחו אותם.

לדברי פרידמן, בעדות בידיו מתועדת רציחתו של ג'ון דמאניוק. פרידמן סיפר עוד, כי בטרם הביא את החומר שיש בידו לעיתונות, נועץ עם פרופסור פרבר מאוניברסיטת ירושלים כיצד לנהוג במקרה. וזה הציע לו לנהוג על־פי צו מצפונו, ועל כן הביא את הידוע לו לידיעת העיתונות.

יצויין, כי אתמול הוברר, שגם במכון לחקר השואה באוניברסיטת בר־אילן, תועדה עדות של ניצול טרבלינקה, אברהם גולדפרב ז"ל, שטען, כי השתתף במרד אסירים וכי באותו מרד נרצח ג'ון דמאניוק.

אתמול הגיע לארץ פרקליטו של דמאניוק, מרק אוקונור, העומד להיפגש עם נציגי משרד־המשפטים.

„דמאניאני" – בשם זה היה ידוע ג'ון דמאניוק במרכז־ההשמדות של טריאסט, במפעל קלקר אורו שהאס.אס. הפקידו להלחמות עם כבשן לשריפת אסירים. השם דמאניוק הועלה מעת מחדש ע"י קצין מפקד משטרת טריאסט, סרג'יו סטרמה, אשר חוקר הפרשה, כאשר הוצגה בפניו שורת צילומים של דמאניוק מתקופת טרבלינקה וטריאסט, הגיב במילים: „זהו דמאניוק, שמעתי שפנו אליו בשם זה במשרד של האס. אס. שפעל באזור החוף של הים האדריאטי, ושבראשו עמד גלובוצ'ניק. אני חושב שדמאניוק היה נהג של גלובוצ'ניק".

כעת, עם הסגרת דמאניוק לישראל, עוברים סטרויינו ופרקליט המדינה של טריאסט, קואטין, מחדש על תיקי המשפט שהתקיימו בשנת 1976. ייתכן שהם יגיעו למסקנה שיש לפתוח מחדש את המשפט ההוא, ובקשר לכך מניחים שאיטליה עלולה לדרוש את הסגרתו של דמאניוק אליה, עם תום משפטו בישראל, כדי לשפטו על פשעיו על אדמתה.

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

ורדי – רקויאם

זובין מהטה
מנצח

מונסרה קאבאייה, סופרן
מרילין הורן, מצו־סופרן
ניל וילסון, טנור
יאקו ריהאנן, באס
מקהלת גכינגר קאנטוריי משטוטגרט

כל הכרטיסים לחופעות ב־26 וב־27 במרס נמכרו

לבקשת הצבור נקיים קונצרט נוסף במוצאי־שבת, 29 במרס 1986 בשעה 8.30 בערב

תל־אביב, היכל התרבות ע"ש פרדריק ר' מאן

כרטיסים מיום א', 23.3.86 –
בתל־אביב בקופת התזמורת, היכל התרבות, מדי יום בשעות 10—1, 5—7, בימי ו' 10—1 בלבד וב„קסטל" רח' אבן גבירול 153, טל. (03)444725, בחיפה במשרד התזמורת, בית הקרנות בימים א', ב', ד', ה', בשעות 10—2, ביום ו' 10—1, ביום ג' 4—7,
בירושלים במשרד „קלעים", רח' שמאי 8, מדי יום בשעות 9—1, 4—7, בימי ו' 9—1 בלבד.
הנחה למנויי התזמורת לפי תלוש מס' 104

על הפרק / אחרי ועידת חירות

מארק גפן

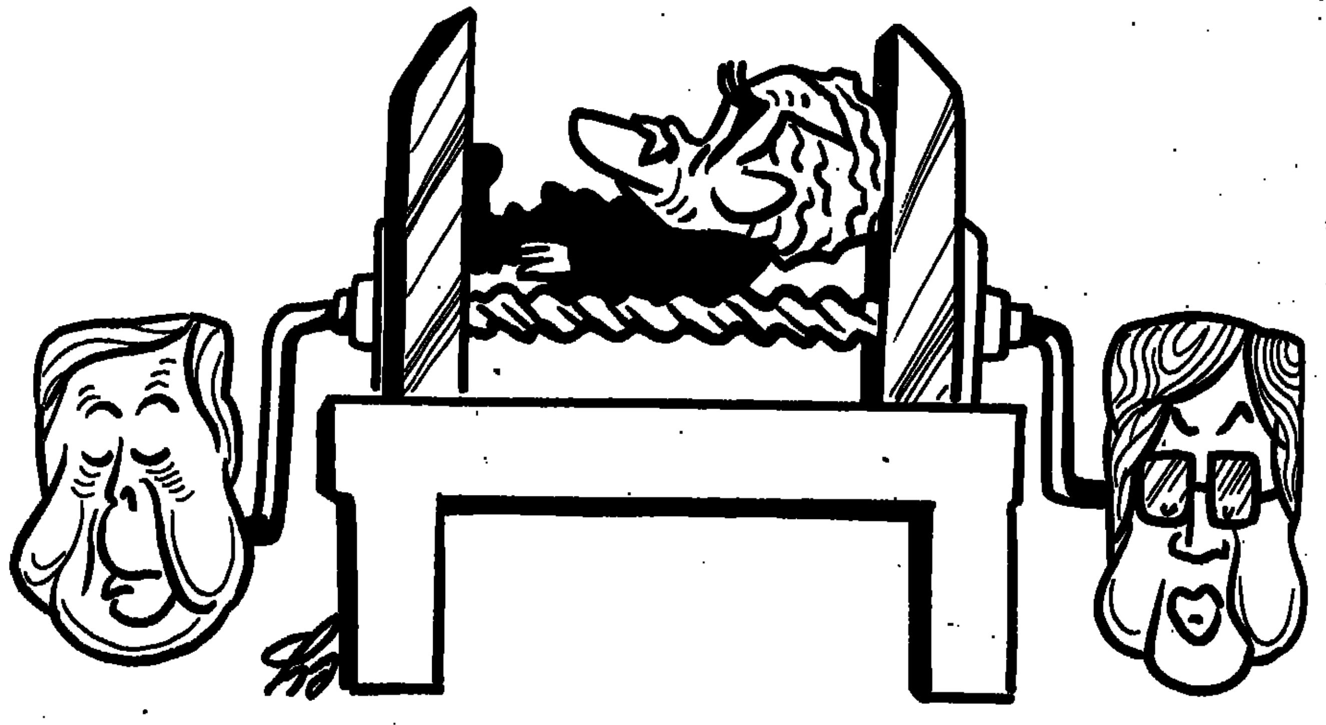

קץ העידן הבגיני

ועידת חירות הציגה את יצחק שמיר כבלי־ריק, חסר סמכות במפלגתו־שלו. אם תתקיים הרוטאציה אין שיעור לסכנות אליהן תיקלע המדינה שבראשה יעמוד מנהיג שאינו מדבר בשם מפלגתו

ה משבר ב„חירות" הוא עובדה ולא ניתן להתגבר עליו לא על־ידי כדורי הרגעה נוסח „הפסקת האש", ולא על־ידי חידוש המגעים בין שמיר ולוי. יתכן שתמצא נוסחת טיוח שתמנע את הפילוג המיידי, אך „חירות" לאחר הוועידה נפרדה מן הבגיניזם. אם אפשר לקרוא למה שהתרחש בוועידה כ„מרד", הרי הוא כוון לא נגד שמיר בלבד, אלא נגד בגין עצמו.

אילו היה זה מאבק אישי בין כמה מתמודדים על ראשות המפלגה אפשר היה להתייחס למשבר בפחות רצינות, שכן משברים דומים עברו כבר על „חירות" בעבר, כמו על מפלגות אחרות. התמודדות בין פרס לרבין גרמה אומנם נזק רב למפלגת־העבודה, אך בנפול ההכרעה יכלה להתאושש בלא ריסוק אברים. ב„חירות" מלווה המאבק הכוחני־שלטוני במאפיין הדומה ל„מרד המקופחים", התקוממות בני עדות המזרח נגד הממסד האשכנזי, ובתחושה של „המזרחיים", שהגיעה העת שיטלו לידיהם את השלטון במפלגתם. העובדות אינן חשובות כלל בעיני המתקוממים. כשם שבעבר הצטייר בעיניהם מנחם בגין כאשר הוביל אותם למערכה נגד המערך האשכנזי, כ„מרוקאי", כך היום השר משה קצב וח"כ מאיר שיטרית התומכים בשמיר, אינם אלא „אשכנזים".

יצחק שמיר בכלי ריק

דבר נוסף קרה בוועידה זו — נפסלה מנהיגותו של שמיר כמנהיג „חירות". למאורע זה השלכות מרחיקות־לכת. מי שעתיד בעוד חודשים לא רבים לעמוד בראש ממשלת ישראל נתגלה כחסר־כושר מנהיגות, והוצג על ידי הרוב במפלגתו כבלידריק. כיצד יוכל האיש הזה להדרש לתפקיד ראש־הממשלה, כאשר אין מאחוריו גיבוי של מפלגה, וכאשר הוא עצמו מטיח כנגד חבריו שהם „חבורת פושעים", „עולם התחתון", „גנבים" וכו'.

„חירות" היא שגרמה בוועידתה לדה־לגיטימציה של שמיר כמועמד לראשות הממשלה. לא רק מפלגת־העבודה בוועידתה הקרובה אלא כל אזרח בר־דעת חייב לשאול את השאלה — האומנם מותר להפקיד את ראשות הממשלה בידי שמיר, והאם „כיבוד הסכמים" שקול כנגד הסיכון שבראש הממשלה יוצב אדם, שיהיה נתון ללחץ ולסחיטה במפלגתו שלו.

התוצאה השלישית של הוועידה היא ניצחונו של שרון, אשר עשה צעד גדול להשתלטות על „חירות" — כמנוף לכיבוש השלטון במדינה. בטכססנות וזריזה התחבר עם דוד לוי כדי למגר את הצמרת הרביזיוניסטית־בית"רית, ובעקיפין גם לנקום בבגין, ולהכשיר את עצמו למערכה הסופית שבה יתמודד עם בעל בריתו הנוכחי ויגבר עליו, אולי גם בעזרת אנשי שמיר המובסים.

אלה הן התוצאות הבולטות של המשבר הפוקד את תנועת „חירות". אך מכיוון שמדובר באירוע בודד — אמנם דרמאטי אך עדיין מעורפל — חובה לבחון את ההנחות שהעליתי.

מפלגת „הדפוקים"

האמנם התאפיינה ועידת חירות בסימנים של „מהפיכה מזרחית" שניה, כפי שטוענים פרשנים המנסים להסביר את הקיטוב בין המחנות השונים? המהפך של 77' שהעלה את הליכוד לשלטון, הוסבר בהתקוממות עדות המזרח, שראו במנחם בגין את המשיח שיגאל אותם מן המעמד הנחות שהיו נתונים בו, על פי הכרתם, בימי שלטונה הארוכים של תנועת־העבודה. ניתוח תוצאות הבחירות ב־77' מפריך את הטענה כי המרד העדתי היה הסיבה המכרעת לתבוסת המערך, שכן הוא הפסיד 15 מנדטים דווקא ליצור מפלגתי זוהר ואפיזודי, ד"ש, בראשותו של פרופ' יגאל ידין, שלא זכה לקולות „מזרחיים". לולא התנודה הזאת ייתכן שהמערך היה עדיין מסוגל אז להקים את הממשלה גם אם ברוחק רב.

עם זאת אין ספק, כי חירות והליכוד זכו אז בתמיכה מאסיבית של עדות־המזרח, דבר שהשתקף באחוזי ההצבעה הגבוהים בשכונות ובעיירות פיתוח, ובמוקדי המצוקה הסוציאלית. לא כל בני עדות המזרח מקופחים מבחינה חברתית־כלכלית, אך כל ניתוח סטאטיסטי יוכיח, כי הם מהווים רוב מכריע בעשירונים התחתונים, רוב מכריע כפועלים במקומות העבודה, במקבלי קיצבת אבטלה, ולהבדיל גם באוכלוסית בתי־סוהר, תופעה שלפחות בחלקה הינה תוצאה של מצוקה סוציאלית.

הקיפוח העדתי, כפי שהסתבר, חפף קיפוח סוציאלי ומעמדי. הליכוד שרכב על הסוס העדתי, נהפך למפלגת החלשים, שכירים בעלי הכנסה נמוכה, בעוד המערך נהפך למפלגת השכבות המבוססות. הסיסמה „להיטיב עם העם" בפיו של מנחם בגין לא נזרקה אל החלל כסיסמת בחירות בלבד. הליכוד ניסה ליישמה בדרך של חגיגה גדולה על חשבון כלכלת המדינה, תוך יצירת אשליית עושר ושפע שהתדפקו לפתע על בתיהם של „הדפוקים": הבורסה פרחה ומשכה את השכירים מן הסרנאות אל עיסקאות בזק שהבטיחו לעיתים תוך שעות הכנסה גדולה משכרם החודשי.

נקמת „המזרחיים" במשפחה הלוחמת

והנה מתפרץ „מרד מזרחי" דווקא בתנועת החירות שהעלתה את בני עדות המזרח על המפה החברתית בארץ. פרופ' סמוחה, מן האוניברסיטה בחיפה, טען השבוע כי מה שהתרחש בוועידת חירות לא היה אלא המשך טבעי למאבקם של בני עדות המזרח על מלוא המעמד המגיע להם בחברה הישראלית. מנחם בגין — טוען פרופ' סמוחה — החזיר להם את הכבוד, אך לא יותר. הממסד הישראלי, לרבות הממסד של חירות נותר בשליטה האשכנזית, ונגדו התקוממו בני עדות המזרח בוועידה. הם הרוב במפלגה ועל־כן החליטו כי הגיעה השעה שיזכו בבכורה.

על־פי טענתו של פרופ' סמוחה, המיעוט האשכנזי הרוויזיוניסטי, לרבות האידיאולוגיה הרוויזיוניסטית־ז'בוטינסקאית, אינם מבטאים את הרוב המזרחי של „חירות".

אני מטיל ספק בנכונות התיזה של „מהפכה מזרחית שנייה", אך נכון כי „ההנהגה ההסטורית" של חירות (יוצאי המשפחה הלוחמת) זכו לנקמה אכזרית בשל רכיבתם על הסוס העדתי. הם לא יכלו למנוע את שיחרורן של תחושות הקיפוח והאיבה נגד הממסד האשכנזי בכיתתיהם. עם זאת, רק מי שלא עקב מקרוב אחרי התמרונים בוועידה יכול היה להתעלם מן העובדה, כי מאחורי הסערה הסתתרו פוליטיקאים משופשפים אשר ניצלו את היצרים העדתיים כדי באמצעותם לפלס לעצמם את הדרך למנהיגות ולשלטון בתוך „חירות".

עוגן הצלה לשרון

אפשר לומר הרבה דברים על התנהגותו של דוד לוי בוועידה ולקראתה, אך עם כל „האגו" המנופח שלו, אין לבטל מניה וביה את הנימוק המשכנע (בעיני תומכיו) שהוא לא רק „ממשיכו של מנחם בגין" אלא יהיה „בגין אמיתי" בשביל עדות המזרח. נדמה שרבים מבני עדות המזרח גילו לפתע, כי בגין כלל „אינו מרוקאי". אני מוכן להתערב שאילו היה בגין מחליט לפתע להופיע בוועידה ומנסה להשפיע ברמז לטובת שמיר (כפי שעשה זאת בברכתו הכתובה לוועידה) היה מתקבל בקריאות בוז כמעט כמו שמיר. בגין כדמות מן האגדה עדיין נסבל, אך בגין כממליך את שמיר או ארנס היה זוכה לאותה [illegible] כמו חברו יוחנן בדר.

אבל דוד לוי, גם לאחר שהצליח לקבץ סביבו מחנה גדול, ידע שהוא זקוק לבעל־ברית, כדי להכניע את קבוצת שמיר־ארנס, והוא בחר באריאל שרון, כנראה לא מתוך אהבת מרדכי אלא משנאת המן. היד שהושיט לוי לשרון היתה בשבילו עוגן הצלה, שכן שרון הגיע לוועידה עם קבוצת תומכים קטנה, כ־15 אחוזים מצירי הוועידה. בזכות ההתחברות ללוי הפך שרון לא רק ל„כוח השלישי" אלא הצטייר בעיני תומכיו של לוי כ„אחד משלנו", שכמו דוד לוי עשוי לעמוד בראש המהפך בתוך חירות.

אילו היה יצחק שמיר מנהיג אמיתי, אילו ידע לחשב את מהלכיו עד הסוף, הוא היה מתמודד עם דוד לוי על ראשות התנועה. שכן שרון, להטוטן הבריתות החולפות, לא היה נותן את תמיכתו ללוי בהצבעה הסופית על ראשות התנועה. כל מי שהקשיב לנאומיו הרבים של שרון יכול היה להבחין שהוא, לא כמו דוד לוי, „אינו מערער" על הפקדת ראשות התנועה, בשלב זה, בידי שמיר, עד שתועבר בסופו של דבר לידיו, והוא יהיה ראש הממשלה מטעמה.

משחק בקלפים מזוייפים

בעיני מחנה שמיר מה שהתרחש בוועידה היה משול לנסיון הפיכה. הם סברו, כי התנועה שייכת להם. דוד לוי ותומכיו היו מקובלים כל עוד היו מוכנים „לשרת את התנועה", אך לא לאיים על הבעלים האמיתיים. אם היה כאן נסיון של „הפיכה", הרי לדוד לוי נועד התפקיד של נגיב (בהפיכת הקצינים במצרים ביולי 1952), בעוד אריאל שרון מכין את עצמו לתפקיד של נאצר. אבל, האמת היא, כי הכל שיחקו בקלפים מזוייפים. שמיר, כאשר דיבר נגד „נסיון לכפות בכוח" החלטות שלא לפי רוחו, דוד לוי שניסה להצטייר כמנהיג של המקופחים, ובוודאי שרון המטיף „לאחדות התנועה".

בחירות עדיין הכל פתוח, פרט לדלת אחת — אין חזרה לחירות במתכונתה הקודמת — מפלגה בשליטה מוחלטת של האסכולה הבגינית. האפשרות מרחיקת־הלכת היא פילוג, אמנם לא מיידי, אלא כתהליך שיימשך חודשים רבים. נגד מימושה של אפשרות כזו יפעל הפחד מפני המדבר האופוזיציוני למשך שנים. אפשרות אחרת היא ניצחון מחנה לוי־שרון כהקדמה ל„תחרות הגמר" בין לוי לשרון. אפשרות שלישית, הנראית לי וודאית, היא שחירות תיהפך למפלגת סיעות הכורתות ביניהן בריתות מתחלפות — לצורך הבטחת קיומה של מפלגה מאוחדת.

המתרחש בחירות אינו רק עניינה הפנימי של מפלגה זו והוא יחולל שינויים במפה הפוליטית של ישראל. וודאי יימצאו מאוכזבים שינטשו את המפלגה, אך רובם ככולם לא יילכו שמאלה, אלא יותר ימינה, אולי ל„התחייה" המצטיירת כמפלגה עקבית, מאוחדת ובעלת מסר לאומני ברור.

כבר מתעוררת בעיית הליבראלים ששילובם ב„ליכוד המלוכד" הפכה לפרובלמאטית ביותר. חירות אינה מסוגלת להחליט כעת על שילובם של 33% נציגים ליבראלים במוסדות התנועה. ייתכן שאנשי שמיר היו מעוניינים בכך מתוך הערכה שאלה יחזקו את המחנה שלהם, אך דוד לוי לא יתן לשבש את יחסי הכוחות הקיימים. בידי הליבראלים, שכבר ויתרו על קיומם העצמאי (על פי החלטת מועצתם), עדיין נותר שוט — הם מסוגלים לחולל מהפך פוליטי אמיתי על־ידי נטישת הליכוד והתחברות עם המערך לשם הקמת ממשלה אלטרנטיבית. אך מי שמכיר את הנפשות הפועלות היום בליבראלים, את העדר חוט השדרה ואי־האמון ביכולתם להתקיים ללא חירות יתקשה להאמין בהכרעה כזאת אצל הליבראלים.

כל דבר טוב מקיום הרוטאציה

המפתח לשינוי פוליטי בעקבות האירועים נמצא בידי מפלגת־העבודה, וליתר דיוק בידי שמעון פרס. הוא יכול להוסיף ולדבוק בהבטחתו „לקיים את ההסכם" ולמסור את ראשות הממשלה לידי יצחק שמיר. בכך יוכיח אולי שהוא „איש כבוד", אך לא ישרת את טובתה של המדינה. הכיצד יוכל שמיר לקבל החלטות כנדרש מראש־הממשלה, כאשר יהיה שבוי בידי מתנגדיו במפלגתו, הכופרים בסמכותו ובכושר מנהיגותו? אין שיעור לסכנות שהמדינה תקלע אליהן בעקבות אינוסו על־ידי יריביו במפלגה שידחפו אותו להכרעות הרפתקניות. בנקל אפשר לשער כיצד שמיר יצטרך להוכיח, כי הוא הוא ה„מיטיב עם העם", ואילו אריאל שרון ינשוף בעורפו עם תביעות הרפתקניות בתחום המדיני והבטחוני. בראש־הממשלה, שהיא ממילא מפולגת, יעמוד אדם חסר־סמכות במפלגתו שלו.

במצב זה כל אלטרנטיבה טובה יותר מקיום הרוטאציה — ממשלה מצומצמת או בחירות חדשות. כל הכרעה אחרת נוגדת את השכל הישר, אך גם את המינימום שדרוש למניעת התמשכות המשבר בחירות למשבר פוליטי כללי בארץ, שה„גואל" ממנו כבר מכין את הנאום בנוסח „אחדות העם" תחת הנהגתו.

מפלגת העבודה

מאת דורית גפן

לפרק לפני שיח

למפלגת העבודה יש היום הזדמנות פז לבטל את הרוטאציה וללכת לבחירות חדשות. היכולת לקדם את מטרותיה תאבד לחלוטין בממשלה בראשות שמיר ועליה לנצל את מלחמת הכל בכל ב„חירות" שתלך ותחריף אם יוקדמו הבחירות

ב התייעצות שקיימו ראשי מפלגת העבודה על ההתרחשויות בוועידת „חירות" ועל ההתפתחויות הצפויות במפלגה זו, אשר ראשה, יצחק שמיר, מיועד לקבל משמעון פרס את ראשות הממשלה בחודש אוקטובר, היתה הסכמה כמעט כללית. רוב המשתתפים העריכו, כי במצב העניינים הנוכחי בצמרת „חירות" מוטב להימנע בזמן הקרוב מדיבורים בנושא הרוטאציה, או בנושא של הקדמת הבחירות.

לדעת מרבית המשתתפים יש לתת לחירות למצות את הסכסוכים האישיים והיריבויות הפנימיות. כל צעד פזיז של מפלגת העבודה, כל דיבור מיותר, שיישמע כאיום או כסכנה ממשית על קיום הרוטאציה, עלול להפוך לדבק מאחד בתוך „חירות", אשר תתלכד מול הסכנה והיריב החיצוניים. הוחלט, כי היחיד שיגיב פומבית, וגם זאת בצורה זהירה וללא פרובוקציה יהיה מזכ"ל „העבודה", עוזי ברעם.

רוטאציה בסימן שאלה

גישה זו נבעה בין היתר מהערכה, כי המשבר שפרץ בוועידת „חירות" הוא עמוק וקשה. ב„עבודה" היו שהעריכו, כי ככל ש„חירות" תתבשל „במיץ" של עצמה, כן ייטב. לדעתם, כל רמז של ראשי מפלגת העבודה על אפשרות של הסקת מסקנות לגבי הרוטאציה, עלול להראות כאילו הם ממהרים „לקפוץ על המציאה" שנפלה לידיהם.

טקטיקה זהירה זו אינה צריכה להטעות לגבי המגמות ההולכות ומתחזקות בתוך מפלגת־העבודה — רבים סבורים כי תהיה זו טעות חמורה להמשיך מתוך אינרציה במסלול שנקבע לפני למעלה משנה כאשר נתכוננה ממשלת האחדות הלאומית ולקיים את הסכם הרוטאציה. אף כי ראש־הממשלה, שמעון פרס, מרגיש מפעם לפעם את הישגיה של הממשלה שהוא עומד בראשה, הרי מזה זמן רב נתקעים רוב הנושאים העולים בקבינט בגלל התיקו בממשלה. המחלוקות וניגודי ההשקפות בין שני הגושים המרכזיים — „העבודה" מזה, והליכוד מזה — הופכים יותר ויותר לקו הדומיננטי המאפיין את פעילות הממשלה.

ראשי „העבודה" מודעים לכך שכאשר שמיר יעמוד בראש־הממשלה המצב רק ילך ויחמיר. חופש הפעולה המוגבל שיש היום לשמעון פרס כראש־הממשלה יאבד לו כאשר יהיה שר־החוץ. לעומת זאת, הגישה של הקפאה ודחייה של כל יוזמה מדינית, האופיינית לשמיר, עלולה להפוך למדיניות המעשית של הממשלה.

קיום הסכם הרוטאציה יכניס את מפלגת העבודה למלכודת שכל יציאה ממנה תגרום לה נזק וודאי. מרגע ששמיר יהיה ראש־הממשלה תאבד „העבודה" את כושר התמרון הפוליטי המוגבל שלה. היא גם תאלץ לבלוע בעל־כורחה החלטות שאינן לרוחה. הליכוד יטיח כנגדה, כי היא יכולה לפרוש מן הממשלה — אם הדברים אינם מוצאים חן בעיניה. בכל מקרה, גם אם הליכוד יסכים אז להקדמת הבחירות, יהיה לו יתרון רציני על פני „העבודה", בזכות היותו ליד הגה השלטון, ובזכות שליטתו על התיקים

עם ירוחם משל על סולל־בונה

חיים מרגלית

מבחן להסתדרות

„המפתח לפתרון הבעיות בסולל־בונה נמצא בידי חברת־העובדים וההסתדרות", אומר ירוחם משל, העומד עתה בראש „מכון לבון" לחקר תנועת העבודה

„ב חברת סולל בונה יש בעיות וקשיים" — אומר ירוחם משל — „הבעיות קשות ומסובכות אך יש אפשרות להתגבר עליהן. אם יבינו כי המפתח הוא בידי חברת־העובדים וההסתדרות". משל, העומד עתה בראש „מכון לבון" העוסק בחקר תנועת העבודה, עשה שיעורי־בית לקראת הראיון, שהסכים להעניק רק ל„על המשמר" („יש לכם ב„על המשמר" חוש אחריות כלפי ההסתדרות).

משל מזכיר את המשבר הראשון בסולל בונה בשנים 1926־1927. לדבריו, גרם למשבר השפל בבניה, שבא לאחר העליה הרביעית. „יש מי שאומר שהיו אז טעויות ניהוליות. אין פלא בכך אם זוכרים מי היו אז המנהלים ומה הם ידעו על ניהול". לדעתו עיקרו של המשבר הוא נבע ממשבר התקווה. ראשי ומקימי ההסתדרות בתחילת שנות ה־20 היו בטוחים שהם מחזיקים בידיהם את המענה לבעיה היהודית — הפיכת העם היהודי לעם עובד, בלי מרכאות. באה המציאות וטפחה על פניהם. המוני העם היהודי לא רצו לעלות ומאותה מבוכה וכאב נבע המשבר הראשון של סולל־בונה.

ממשלת הליכוד אשמה במשבר

„אף אחד לא היה יכול לצפות לפני שלוש שנים שענף הבנייה יתמוטט כפי שהתמוטט, ומי שאשם בהתמוטטות הן ממשלות הליכוד שבראשון עמד מנחם בגין" — אומר ירוחם משל — „חובה לספר יומם ולילה מה עשה הליכוד לארץ הזאת ואיך השחית את דרכיה. רוצה דוגמה איך ממשלת הליכוד פגעה במחשבה תחילה ב„סולל בונה"? הנה, בשנת 1980 התחילו לדבר עם האמריקנים על הקמת שדות תעופה בנגב. בסולל בונה היו בטוחים כי הם יזכו בעבודה. האגף לציוד כבד בסולל בונה הוא בעל נסיון רב־שנים בהקמת שדות תעופה. הם בנו אותם בעיראק ובמצרים בעת מלחמת העולם השניה, הם בנו שדות תעופה באתיופיה, קניה, אוגנדה, ניגריה, איראן וקפריסין. והנה באה ממשלת ישראל שבראשה עמד מנחם בגין והודיעה כי האמריקנים שנתנו את הכסף דורשים כי העבודה תמסר לקבלנים אמריקנים. זה היה שקר", קובע משל, „הם שקרה נפגשתי אז עם השגריר האמריקני, סמיואל לואיס, שאמר לי כי האמריקנים לא ביקשו זאת. האמריקנים חשבו כי העבודה תמסר לקבלנים בארץ, בדומה למה שהיה באותה תקופה בהולנד. גם שם נתנו האמריקנים כסף לבניית שדות תעופה לנאט"ו, ממשלת הולנד הודיעה כי שדות התעופה יוקמו רק אם העבודה תימסר לחברות הולנדיות. אצלנו לא מסרו עבודה לסולל בונה לא משום חוסר ידע, אלא רק משום שממשלת הליכוד שנאה ושונאת את ההסתדרות ואת סולל בונה." משל מספר כי נפגש אז עם פרופ' משה ארנס שהיה יו"ר ועדת חוץ ובטחון והצליח לשכנע אותו. ארנס אמר לו אז: „אותי שיכנעת. עכשיו אתה צריך לשכנע את הממשלה".

משל מתרגש, ומספר כי נפגש עם גנרלים אמריקנים שהיו אחראים להקמת שדות־התעופה בנגב. וגם הם אישרו בפניו שלא הם ביקשו קבלנים זרים, וההחלטה היא בידי ממשלת ישראל. המשך הסיפור ידוע: קבלנים זרים בנו את „השדות" וסולל בונה קיבלה פירורים כקבלן משנה. הטרקטורים של האגף לציוד כבר החלידו. עבודה לא היתה. סולל בונה הפסיד, המדינה הפסידה, וכל זאת מפני ששנאת ההסתדרות העבירה את ממשלת הליכוד על דעתה.

גם עתה, טוען משל, יש בממשלה שרים ששנאת ההסתדרות מעוותת את שיפוטם. סולל בונה אינה מבקשת כסף מהממשלה, היא יכולה להשיג אותו בעצמה. היא זקוקה רק לערבות ממשלתית שבכל מדינה אחרת היו נותנים אותה ברצון, אך אצלנו שונאי ההסתדרות וזרזירי העט שלהם מפיצים כי הממשלה צריכה לעזור בכסף כאילו מדובר באלסינט, קלארין ודומיהם.

ירוחם משל: שנאה עיוורת...

מה לעשות?

אתה היית מנכ"ל ההסתדרות. איך לא הרגשת ולא פעלת כבר לפני שלוש שנים כאשר העניינים בבנייה החלו להדרדר? איך הרשית לסולל בונה לרכוש את חברת „דה־רינקר" וחברות אחרות?

משל אינו עונה. אולי משום שהוא יודע כי בהסתדרות נוצרה מציאות שראשי החברות [...] מושך לכיוונו שלו, אך לטענו [...] הבנייה לא היה צפוי. משל טוען שבמצב ההסתדרות אי־אפשר להיות „כלכלי", כלומר לפטר עובדים בעת משבר. „זה לא הסתדרותי" טוען משל.

מה „הסתדרותי?" אני שואל. איך אפשר לפתור את בעיית סולל בונה כאשר תוכנית ההבראה שהגיש המנכ"ל החדש, אהוד שילוח, חוברה בלי התייעצות עם עובדי סולל בונה והצעתו לפיצויי פרישה לעובדים היא פוגעת ומעליבה. זה „הסתדרותי?"

משל: „אין תשובה לבעיית סולל בונה בלי שיתוף העובדים בתוכנית ההבראה ובלי שיתופם בביצועה. לעובדים מגיעים פיצויים ואסור לפגוע בהם. אין להשתמש בנימוק שסולל בונה חולה, פיצויים לפי יכולתה הכלכלית הנוכחית. אני בטוח שהעובדים שיפרשו קיבלו את הפיצויים המגיעים להם. מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, לא יתן יד למהלך כזה. סולל בונה לא תצא מכך."

„מה לעשות?" שואל משל ומשיב בעצמו: „להסתדרות כתפיים רחבות והיא יכולה לעזור. חברת העובדים צריכה לתת יד לפיתרון קשיי סולל־בונה. יש קשיים והיו טעויות ניהול שאי אפשר לטייח אותם. אחת הדרכים לפתרון היא בגיוס כל מפעלי חברת העובדים. בנק הפועלים אינו צריך להתנהג כמו בנקים אחרים, אם מנהליו שוכחים זאת יש להזכיר להם שבנק הפועלים הוקם כדי להיות הכלי הפיננסי של תנועת העובדים וההסתדרות, וככזה הוא חייב לתת מנסיונו ואמצעיו לפיתרון בעיית סולל בונה. גם קונצרן „כור" אינו יכול לעמוד מהצד ויש לשתף אותו בפיתרון."

לדעת משל אפשר וצריך להעביר עובדים מ„סולל בונה" למפעלי „כור" וכך לא רק יחסכו כספים, אלא יישמר כבודם עצמי של העובדים. הוא סבור כי יש מפעלים בסולל בונה שהעובדים יכולים להפוך בהם לקואופרטיב בעזרה מתאימה. צריך יהיה לבטל אגפים, לאחד מחלקות, לארגן מערכות וכל זאת אם יזכרו את האחריות [...] שהיא יסוד ההסתדרות.

כאשר משל מדבר על ההסתדרות זה נשמע טבעי, נקי. הוא עוד גושם ומדבר „הסתדרותית" כאשר נפגשים עם „הבוסים" הכלכליים שמה שונה.

הבחירות בצרפת

ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

הימין מתנער מן הנפטלין

הפוליטיקה הצרפתית הפכה אחרי הבחירות למחזה אבסורד: שניים — הנשיא וראש־הממשלה מצויים במיטה אחת ומתחבלים תחבולות כיצד להיפטר האחד מן השני. מיטראן כבר אינו אדון המשחק והימין מתכנן לבטל את כל הרפורמות שהנהיגו הסוציאליסטים.

ה„צילו, הימין חוזר", לא רק אל השלטון בצרפת אלא גם אל מודעות הצרפתים. 54.5% בחרו בימין, ועוד 10% שבחרו במפלגת הפאשיסטים בהנהגת לה־פן. אין תקדים לפער גדול כל־כך בין הימין לשמאל בתולדות הרפובליקה החמישית.

מיטראן שרד לפליטה באליזה כנשיא שמאלי בצרפת ימנית. הוא נערך לרסן את תאוות השלטון החדש ואת כוונתו להשליט ליברליזם פראי על־פי הברירה הטבעית של דרווין. כלום יוכל לרסן את הימין? מיטראן ניצב כמעט לבדו ואין לו אלא תמיכת של 32% הסוציאליסטים שבאסיפה הלאומית ואילו עוצמת הימין שאובה מהרוב הפוליטי שלו. זה ההבדל בין נצחון צר לתבוסה, אפילו מכובדת, שהוא ספג.

הממשלה הריאקציונית ביותר

עוד לפני הקמת הממשלה הימנית אולץ מיטראן להתחייב לחתום על צווים לביטול חוקים סוציאליים שהוא עצמו יזם, כמו הפיקוח על המחירים, ביטול שכר המינימום, חופש פיטורין בתעשיה וחזרה לשיטת בחירות אישית. אין פלא, בדימוקראטיה הרוב כופה את חוקתו ומבצע את מדיניותו. כנשיא, מיטראן אולי יוכל לצמצם את הנזק.

שלטון יחד עם ימין, „קואליציה" כפי שמכנים זאת הצרפתים, נפתח במבחן כוח. לפי שעה 2:0 לטובת מיטראן. הוא המתין עד יום חמישי לשיראק באליזה, פסל שרים, הציג תנאים, אבל, אחרי הקמת הממשלה יתחלפו היוצרות. הצרפתים בימים אלה אינם מניחים את החוקה מידם. פה כבר מריחים איך יתפקד שלטון בעל שני ראשים. חוקת הרפובליקה החמישית עוכבה במיוחד כדי להנציח את שלטון הימין. עתה מסובכים בלבירינט נשיא סוציאליסטי וראש־ממשלה ימני. אין ספק כי הפסד הרוב מפחית מסמכויות הנשיא. מיטראן מינה את שיראק לראש־ממשלה רק למראית עין, אך לא בחר בו. למעשה, הנהגת מפלגות הימין בחרה בשיראק.

ממונארך בעל כוח יותר מכל נשיא אחר במערב, יהפוך מיטראן למעין מלך טכסי כמו חואן קארלוס במדריד. על־פי החוקה הנשיא הוא „הבוס" של צרפת אך למעשה נחפז מיטראן לזמן

ז'אק שיראק: עולם חדש עדי היסוד נחריבה...

את שיראק ולהפקיד בידו את הרכבת הממשלה לפני שהימין יכפה עליו את מינויו. הנשיא מיטראן עדיין לא נהפך למובטל באליזה. הוא מוסמך לסרב לחתום על צווים, על מינויים ממשלתיים, על מושבים מיוחדים בבית־הנבחרים. לפני כינון ממשלה, יכול הנשיא לפסול שרים שאינם מוצאים־חן בעיניו. מיטראן פסל כמה אישים ריאקציונרים. „אינך רשאי למנות שרים שהטיחו עלבונות בנשיא", הבהיר לשיראק.

הנשיא פסל את ז'אק לקאנו, מועמד לשר־החוץ, כמו את שארל פסקוי ואטיין דיי, ממנהלי מערכת ההסתה ושילהוב היצרים נגד השלטון הסוציאליסטי במשך שנות שלטונו ואף־על־פי־כן, כונן שיראק את הממשלה הריאקציונרית ביותר בצרפת מאז ווישי. הרבה מן השרים החדשים נראים כבר חלודים ומותשים, אחרים מדיפים ריח נפטלין כאילו הוצאו זה עתה מן הארון. הבארונים הגוליסטיים, מישל דברה, שהיה ראש־ממשלה תחת דה־גול, שאבאן דאלמס ופייר מסמר, נוטלים בה חלק.

שיראק, שופע חיוכים, נראה הצעיר והרענן מכולם. עדיין מוקדם לנחש אם יהיה תאצ'ר או רייגן צרפתי. כגוליסט אדוק המיר שיראק את דתו מאמונה בשליטה ממשלתית על־המשק לאמונה בכלכלה חופשית המנוהלת על־ידי כוחות השוק. הוא חותר לחולל מה שהוא מכנה „ניתוק ליבראלי" מהמשק המונחה על־ידי מנגנון המדינה. עם רוב צר הנשען על שני צירים והנתון לחסדי ריימון בר ולסחטנות של להקן ונשיא סוציאליסטי, וודאי יצטרך לצנן את הלהט הליבראלי שלו.

הקומוניסטים הולכים ונעלמים

שיראק שואף לפעול בתנופה כדי לא להניח לסוציאליסטים לשוב לשלטון הימין קצר־חוזו ליישם את התוכנית הכלכלית והחברתית שלו. „לשיקום צרפת מהריסות הסוציאליזם". בעיניו היא לשים קץ למדינת הרווחה שאינה לרשותו, אלא „ביזבוז" העושר על אלה שאינם יוצרים. הפרויטים. פרוש הדבר, לחסל כל מה שהנהיגו הסוציאליסטים. התוכנית כוללת בין השאר, ביטול ההלאמות „ללא דיחוי", הורדת מיסים לבעלי ההון, חופש לפיטורי פועלים, ביטול הפיקוח על המחירים, ביטול שכר המינימום שהסוציאליסטים העלוהו ל־5000 פראנק, שיקום הביטחון הציבורי בערים וגירוש מהגרים ערביים.

השלטון הסוציאליסטי הותיר לימין ירושה שראוי להתברך בה. אינפלציה בשיעור 4.2 אחוז צמיחה כללית בשיעור 3%, עודף במסחר־חוץ בשער של 13 מיליארד פראנק ו־100 מיליארד פראנק חסכונות מירידת מחירי הנפט והדולר. הסוציאליסטים פתחו את שלטונם בצמיחה על נסיס צריכה, הם נחלו כשלון חרוץ. הסיקו לקחים ואימצו מדיניות של ריסון וצנע. הם הבליחו, חידשו את אמצעי היצור, שיקמו את המשק. אך הצרפתים גרשו אותם. הימין, אשר גורף עתה את הרווחים פותח בחלוקת מתנות לפטרוניו העשירים ולמפעלים תעשייתיים. אך האם „מתנות" אלה לא ימצאו את דרכן לבנקים שוויצריים במקום להשקעות, כפי שהיה מאז ומעולם?

המפלגה הקומוניסטית נעלמת והולכת משום שהנהגתה סרבה להכיר במציאות הצרפתית. 9.8% בבחירות, זו קטסטרופה. מוקדי הכוח שלהם מפעלי התעשייה הכבדה אבדו יחד עם שקיעתה של זו. הם נשארו כמנגנון ללא גוף. במקומם צומח הימין הקיצוני. לה־פן ו־34 משומרי־ראשו ינצלו את האסיפה הלאומית להתעלמות המקאברית. אין ספק שידחפו את הימין לקיצוניות כל מיני שרידים פאשיסטים משלטון ווישי עד האו.א.אס פורחים פה כצרעת. החזית הלאומית יונקת מהפרנויה הגזענית ומ־היסטריה של פחד מהתגברות מפשיעה.

הפוליטיקה במחזה אבסורד

המהפך בשלטון לא עורר צהלות שמחה. שדרות האליזה שממה. הימין לא חגג. הצרפתים, גם בימין, לא משתעשעים באשליות. הפולי־טיקאים איבדו את חינם ושוב לא מאמינים להבטחותיהם. תאטרון הפוליטיקה הפך למחזה אבסורד: שניים בדירה אחת, למעשה במיטה אחת, מתחבלים תחבולות איך להתפטר אחד מן השני.

מיטראן כבר לא יהיה אדון המשחק. הימין לא יניח לו לגזול ממנו את הניצחון צר ככל שהיה. נותרה התקווה לשנות את יחסי הכוחות לטובת הסוציאליסטים בבחירות מוקדמות אחרי שלטון משותף בעייתי עם הימין. הכרעת הצרפתים נקלעי יצרה שלטון שהוא תערובת של מין שאינו מינו והיא תעיק על הנשיא וראש־הממשלה כאחד.

חבלי הלידה הקשים של הממשלה יצרו אווירה דחוסה בימין שלא השלים עם העובדה שמיטראן כפה על שיראק לפסול מנהיגים אחדים. הם ינסו לגמול לו בהצעות לביטול חוקים סוציאליסטים גם אם ליבראליזם פראי מרי עלול להתגלות כהרסני.

שיראק מתלבט בין המהפך ב„נוסח ארליך" לבין ניתוק הדרגתי של המשק מהמדינה. אך הסרת המשק לכוחות השוק עלולה להתגלות כהרסנית לימין. הסוציאליסטים מחכים מעבר להזדמנות שמהן נזרקו ומהמרים על כשלונו.

יוון

ז'אן כהן, אתונה

חוקרים בפרשת קפריסין....

● לפני כחודש החליט סוף סוף הפרלמנט היווני להקים ועדה פרלמנטארית שתחקור את פרשת קפריסין ● ציר הפרלמנט פסארודאקיס האשים את הסתדרות הציונית העולמית ואת ישראל שהן שעמדו מאחורי הפרשה...

ב"15 ביולי 1974, בחדשות של השעה 14.30, מסר הרדיו היווני כי בקפריסין בוצעה הפיכה צבאית שהדיחה את הנשיא דאז, הארכיבישוף מאקאריוס. בהמשך נאמר כי מאקאריוס נהרג בקרב בארמון הנשיאות. בכך החל מה שמכונה ביוון „פרשת קפריסין" או „השאלה הלאומית".

מה שהתרחש אחר כך ידוע, פחות או יותר: התורכים, בתואנה כי הם אחת „המדינות הערבות" (לפי הסכם ציריך היו תורכיה, יוון ובריטניה המדינות שנועדו לערוב לביצוע ההסכם), פלשו ב־20 ביולי לאי, כבשו 38 אחוז מחלקו הצפוני והפכו שלישי מתושבי היוונים (200,000 בני־אדם) לפליטים, שנאלצו לנטוש את רכושם, את בתיהם ואת עסקיהם ולהימלט על נפשם לדרום.

הפלישה התורכית הושלמה ב־14 באוגוסט, אך לפני השלמתה התפטרה כת הקולונלים השנואה, ששלטה ביוון מאז 1967, תחת לחץ „פרשת קפריסין" והזמינה פוליטיקאים ליטול לידיהם את רסן השלטון ולהשיב את הדמו־קראטיה על כנה. מאז „הפרשה" דורשות כל המפלגות הפוליטיות, למעט השמרנים, מן הממשלה להקים ועדה פרלמנטארית לשם חקירת פרשת קפריסין, מציאת האשמים והעמדתם לדין. על פי סברה רווחת כאן באתונה, הפרשה כולה בוימה על־ידי האמריקנים כדי לשים קץ למשבר קפריסין, הנמשך מאז פרצה באי מלחמת אזרחים בין היוונים לתורכים בשנת 1963. האמריקנים היו זקוקים לאי למטרות אסטרטגיות, אולם מאקאריוס, אחד ממייסדי תנועת הבלתי־מזדהים, אפילו לא דן בבקשתם. לפי אותה הסברה, פיתו האמריקנים את כת הקולונלים חסרת הנסיון הפוליטי ליזום הפיכה נגד מאקאריוס, בתואנה כי ברגע שזה יורד, תוכל יוון להגשים את שאיפתה משכבר — להכריז על איחוד בין יוון וקפריסין.

לפני כחודש החליט סוף סוף הפרלמנט היווני, מה אחר להקים ועדה פרלמנטארית בת 30 חברים שתחקור את פרשת קפריסין ותגיש את מסקנותיה לפרלמנט לכל המאוחר בעוד ששה חודשים. אין זו הפעם הראשונה שנפתחה חקירה בנושא קפריסין. כבר ב־1975 החליטו השמרנים לפתוח בחקירה בעניין זה, אך כעבור שבועיים הודיעו כי הם משעים את החקירה „מאחר שגילויים כלשהם בפרשה כעת עלולים להזיק לסיכוייה של קפריסין ליישב את בעייתה בדרכי משא ומתן", כלשון ההודעה הרשמית. נראה שהשמרנים צדקו, שכן כל המפלגות הפוליטיות קיבלו את נימוקי הממשלה. אבל משנקף הזמן ומאומה לא נעשה בחזית הפוליטית כדי למצוא פתרון לבעיית קפריסין דרשו שוב מפלגות האופוזיציה חקירה. אחת מהבטחות הבחירות של המפלגה הסוציאליסטית (פאסו"ק) השלטת כיום, היתה כי תנוהל חקירה בפרשת קפריסין. אף על פי כן לא נערכה שום חקירה בתקופת כהונתה הראשונה של ממשלת פאסו"ק, ורק לפני כשבוע החליטה הממשלה הסוציאליסטית לפתוח בה.

„קשר ישראלי" מדומה

במרוצת השנים דובר לא מעט על מעורבותה של ישראל בפרשה, ובמיוחד על העזרה הצבאית שהעניקה לתורכיה בימי הפלישה — כמובן, ללא כל הוכחות. ההיסטוריון היווני סולון גרגוריאדיס, כותב בספרו על הקולונלים והפלישה לקפריסין כי בימי הפלישה ליתר דיוק ב־19 באוגוסט 1974, פירסם השבועון הגרמני „שפיגל" כתבה, שבה נאמר כי ישראל לחצה על ארה"ב להפיל את הארכיבישוף מאקאריוס שנחשב בעיניה פרו־ערבי. השבועון הוסיף ואמר כי המשא ומתן בין ישראל ובין ראש הכת הצבאית היוונית, הגנרל יואנידס, התנהל באמצעות גיסו של הגנרל, יהודי יווני בשם ז'אק אזאראקיס. ממשלת ישראל דאז הכחישה בתוקף כל מעורבות בפרשה. כשמאקאריוס התבקש מאוחר יותר לומר את דעתו על „הקשר הישראלי", אמר כי „אינו משוכנע כי ישראל אכן היתה מעורבת". אף ההיסטוריון גרגוריאדיס עצמו רוחה את הסיפור כולו. הדבר היחיד הידוע עד כה ביחס ל„מעורבות הישראלית" הוא שישראל הצילה כמה יאמאים תורכיים שספינתם נפגעה בלב ים.

לא ידוע על מעורבות אחרת מצד ישראל, ועל שום התבטאות מצדה בזכות אחד הצדדים. ובהחלט לא יצאה מפיה הודעה מן הסוג שהשמיע שליט לוב קאדאפי, שהאיץ בתורכים לכבוש את יתר האי בשם האיסלאם. „ואני אנו נגיש לכם תמיכה צבאית, כספית ופוליטית".

„קיסינג'ר היהודי"

אפילו לא יעורב שמה של ישראל, הרי יעורבו יהודי יוון. הודות לשר החוץ האמריקני לשעבר הנרי קיסינג'ר, שהוא כידוע יהודי, מאז הפלישה מדברת העיתונות היוונית, תמיד על קיסינג'ר (הנחשב כמוח שעמד מאחורי כל זה) ועל כן מכונה בעיתונות „הקבלן של קפריסין" כעל „היהודי קיסינג'ר", ואפילו לא כעל „היהודי האמריקני". כבר נשמע הסימון הראשון שהיהודים יעורבו בצורה זו או אחרת, מפי ציר הפרלמנט היווני ניקוס פסארודאקיס. פסארודאקיס הוא חבר הפרלמנט היחיד של מפלגתו, הנוצרית־דמוקראטית, והיא המתיימרת להיות מפלגה פרוגרסיבית שמאלית. בבחירות האחרונות הצליח „לרוץ" במסגרת הרשימה של פאסו"ק ועל־כן עלה בידו, אחרי נסיונות רבים, להיבחר לפרלמנט. בנאומו בפרלמנט על הקמת ועדת החקירה, בין

פפנדריאו: להבטיח מפני אנטישמיות

השאר, האשים את ההסתדרות הציונית העולמית ואת ישראל שהן־הן שעמדו מאחורי פרשת קפריסין כולה. מאחר שהעיתונות ביוון היא כולה מפלגתית, ושהעיתונים הפרו־ממשלתיים שמחים לציית לכל דרישה מצד הממשלה, הרי שומה על פאפאנדריאו להבטיח כי החקירה בפרשת קפריסין לא תיהפך לסיבוב של פעולות אנטישמיות.

הרוב כאן סבורים כי הפעם ינהג פאפאנדריאו חוכמה רבה, מאחר שהוא מעוניין מאוד בשיפור היחסים עם ישראל ועם ארה"ב ובהפסקת ההתנגדות של היהדות העולמית, ובפרט של זו האמריקנית, כלפיו. אך הנסיון מלמד כי הדבר היחיד שאפשר להיות בטוח בו אצל פאפאנדריאו, הוא שאי־אפשר להיות בטוח אצלו במאומה.

איגרת מארה"ב

זאב בליצר, וושינגטון

האם תוכל ישראל לעמוד בתוכנית הלביא?

זקהיים, פקיד בכיר בפנטאגון, דורש מישראל לייעל את מערכת התכנון והתקצוב שלה. ישראל, כך אמר, אינה יכולה להרשות לעצמה שגיאות בממדים גדולים

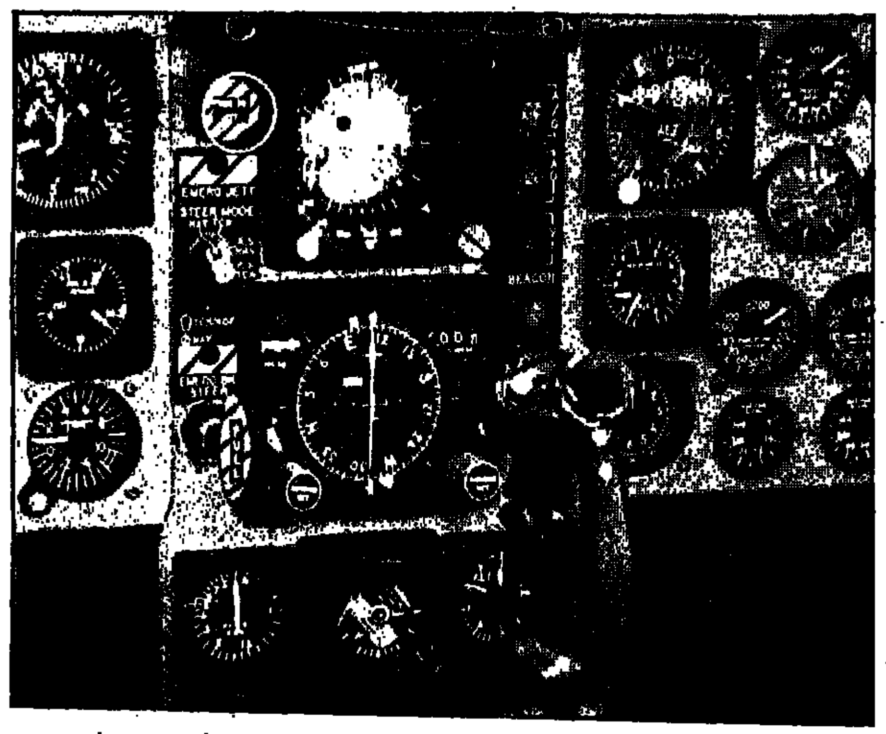

פקיד בכיר בפנטאגון דורש מן הממסד הצבאי בישראל לבחון ביתר קפדנות אילו מערכות־נשק ייצר בעתיד. סגן תת־שר־ההגנה לתכנון ומשאבים, דב זקהיים, רמז בבירור כי ייתכן שישראל אינה מוציאה את סכום הדולארים המוגבל מהסיוע הצבאי האמריקני ביעילות המירבית.

זקהיים וצוות מן הפנטאגון, הסטייט־דיפארטמנט, המשרד לניהול ותקציב, והמועצה לביטחון לאומי, השלימו באחרונה מחקר להערכת מחיר הלביא. המחקר, שנמתחה עליו ביקורת חריפה מצד התעשייה האווירית בישראל, הגיע לכלל מסקנה כי המטוס יעלה לישראל הרבה יותר מן ההערכות של התעשייה האווירית. המשך פיתוח הלביא יגביל את יכולתה של ישראל להשיג מערכות־נשק מתקדמות אחרות מארה"ב, רומז המחקר ומדגיש כי בוושינגטון יש נטייה לקצץ את התקציב, בעקבות חוק גראם־רודמן, ולצמצם כתוצאה מכך את הסכומים שיועמדו בעתיד לרשותה של ישראל ושל מדינות אחרות הזוכות לסיוע־חוץ אמריקני.

בלא להתייחס במישרין לנושא הלביא דרש זקהיים בפומבי מישראל לייעל את מערכת התכנון והתקצוב שלה, כדי להשיג את מיטב הציוד הצבאי במחיר נמוך ככל האפשר. במלים פשוטות: ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה שגיאות בממדים גדולים.

למצוא אנשים שימלאו את התפקיד

„מאמצים אלה דורשים אנשים וזמן וכן מומחיות ומסירות ברמה הגבוהה ביותר", אמר זקהיים בוושינגטון, ב־17 במארס, בנאום שהוכן בקפידה. „מצאתי כי עמיתיי בישראל אינם מפגרים אחרי איש בכל הנוגע למידת מסירותם ומומחיותם, אך מספרם קטן יותר (מאשר בארה"ב) ועקב כך יש להם פחות זמן להקדיש להערכות ביקורתיות על מערכות ומחירים. אלה הם נושאים שפשוט אין למוסרם לשיקול דעתם של יצרנים — מלאכתם של אלו היא לייצר מוצר, אך לא לבקר את עצמם. גם מנהלי תוכנית אינם הכתובת הנכונה — תפקידם הוא לספק את הסחורה".

זקהיים, מומחה לשעבר של הקונגרס לתקציב, עם תואר דוקטור מאוניברסיטת אוקספורד, שבראשיתו של ממשל רייגן הצטרף לצוותו של תת־שר ההגנה פרד אייקל, אמר כי על ישראל למצוא אנשים אחרים שימלאו את תפקיד הערכת העלות. בעבר, אמר, לא צצה הבעיה מאחר שישראל רכשה מערכות זרות, שכבר עברו הערכות מסוג זה. אך מאחר שישראל מייצרת יותר ויותר מערכות משלה, אין די בניתוח מיד שניה. ישראל חייבת לפתח כושר משלה לניתוח והערכה של תוכניות, אם רצונה להבטיח כי מערכות־הנשק, שהיא מפתחת, יהיו היעילות ביותר בהשוואה למחירן לגבי מטרו־תיה".

זקהיים אף הבהיר כי חוק גראם־רודמן יצמצם במידה ניכרת את יכולתה של ישראל להשיג מוושינגטון סכומים גדולים יותר כסיוע צבאי. לפיכך יהיו לה פחות כספים מובטחים, ופחות מרחב לשגיאות.

אם לא יקטן הסיוע — תהיה זו הצלחה לישראל

חוק גראם־רודמן אושר בקונגרס ונחתם על־ידי הנשיא רונלד רייגן, כדי להקטין בשנים הקרובות את הגרעון התקציבי המאסיווי. כבר בעקבות התקציב לשנת הכספים 1986, שכבר אושר, נאלצה ישראל לוותר על 77 מיליוני דולארים מן הסיוע הצבאי המובטח, וקרוב ל־60 מיליונים מן הסיוע הכלכלי. בחקיקה התלויה ועומדת לשנת 1987, מציע ממשל רייגן לאשר סכום של 1.8 מיליארד דולאר, כמו הסכום שאושר אשתקד. אך אם יופעל שוב באורח אוטומאטי קיצוץ התקציב הכללי על־פי חוק גראם־רודמן — למשל במקרה שהקונגרס יחליט להגדיל את התקציב הכללי המתוכנן על־ידי הממשל — כי־אז תיאלץ ישראל, כמוה כמקבלי סיוע זרים אחרים — להסתפק שוב בפחות סיוע.

זקהיים דיבר בנאומו על השלכותיו של חוק גראם־רודמן על כלכלתה של ישראל. „הנוהג המקובל להוסיף לדרישות הממשל, כשהללו מגיעות אל גבעת הקאפיטול, פשוט לא יעבוד עוד. רמת הסיוע הצבאי לישראל פשוט לא תועלה בעתיד. חוק גראם־רודמן כופה על הגרעון לרדת לאפס בשנת 1992. במלים אחרות, הוא מפעיל לחץ נמשך להורדת ההוצאות. תוכנית חמש השנים של הנשיא נענית ללחץ זה בכך, שהיא מתאימה עצמה לגבולות שנקבעו על־ידי גראם־רודמן. אם יאושרו התקציבים של השנים הקרובות, תושג מטרת התוכנית. ישראל תצליח לקיים את הרמה של 1.8 מיליארד דולאר לשנה עד אז, תהיה זו הצלחה לגביה".

פירוש הדבר, בקיצור, שצה"ל יצטרך לנהוג יותר ברדנות בתוכנית הרכש שלו — אם מארה"ב וספקי נשק זרים אחרים, ואם מייצור ישראלי עצמי. לא יהיה עודף כסף כדי לאפשר שגיאות.

אופטימיות לגבי שיתוף־הפעולה בעתיד

זקהיים, שעמד בראש הצוות הבין־משרדי שביקר בישראל כדי ללמוד את פרוייקט הלביא, הטעים כי ארה"ב כבר סיפקה לישראל למעלה ממיליארד דולאר לשם פיתוח הלביא. „הלביא הוא פרוייקט מיוחד עד מאוד", אמר. „אין הוא מכוון לארה"ב ואיננו רואים בו מועמד לרכישה בעתיד. לחיל האוויר האמריקני אין כל צורך ועניין במטוס זה. המטוס מפותח למטרותיה הייחודיות של ישראל; ובכל זאת הקציבה ארה"ב כבר למעלה ממיליארד דולאר לפיתוחו.

זקהיים הזכיר כי אין זו הפעם הראשונה שארה"ב מסייעת למאמץ פיתוח ישראלי מקומי, „ולא תהיה אף הפעם האחרונה". הוא דיבר על מאה מליוני הדולארים שהקציבה ארה"ב לבניית טנק המרכבה; „ללא תמיכת ארה"ב" — אמר — „אותו רכב משוריין כלל לא היה נולד". זקהיים הוסיף כי ישראל מבקשת עתה את תמיכת ארה"ב בתוכנית המודרניזציה של צי הצוללות והאניות שלה, שחלק ממנה יבוצע בישראל עצמה, ושוב ארה"ב מוכנה לסייע לצרכי ישראל בכל היעילות האפשרית.

אף על פי שהוא עומד על הסתייגויותיו לגבי יכולתה של ישראל לעמוד בתוכנית הלביא, הוא אופטימי מאוד לגבי התפתחות הקשרים הצבאיים בין ארה"ב וישראל. „אני גא לשרת בממשל ובמשרד־הגנה המשתף־פעולה עם משרד הביטחון בישראל, באופן ההדוק ביותר מאז 1948", אמר.

פקיד הפנטאגון ייחד את הדיבור על הגברת שיתוף הפעולה האסטרטגי בשנים האחרונות, לרבות כינון הוועדה הפוליטית־צבאית המשו־תפת המפקחת עליו. בשנתיים האחרונות ביקרו רוב הצמרת הצבאית האמריקנית בישראל, לרבות יושב־ראש המטות המשולבים, האדמירל ויליאם קראו. רק בשנה האחרונה צויין שיא בביקורי הצי האמריקני בנמלי חיפה ואשדוד: 45 ביקורים. הצי האמריקני שאל מישראל מטוסי כפיר לשם הדמיית מטוסי מיג 21 באימונים, והצי וחיל הנחתים גם קנו מזל"טים מתוצרת ישראל.

„יחידה מור", אמר זקהיים, „אנו משתפים פעולה עם ישראל במגוון של דרכים למען שיפור מערכות הנשק בשתי המדינות. כך, למשל, מעריכים מהנדסים ומומחים צבאיים אמריקנים וישראלים במשותף פיתוחי תחמושת מתוחכמת במיוחד לקרבות קרקע. כן הגענו לכלל הסכם על בדיקה משותפת של יוזמות לפיתוח רכב מונחה מרחוק, ואכן יש לנו עוד 47 הסכמים לחילופי־ידע בשלל נושאים טכניים".

כן מתקדם שיתוף הפעולה בשלב ההתחלתי של „יוזמת ההגנה האסטראטגית" („מלחמת הכוכבים"). לדברי זקהיים, כבר הביעו חברות ישראליות רבות עניין בהשגת חוזים במסגרת „היוזמה". בין החברות שהזכיר: התעשיה האווירית, „רפאל" ומעבדות המחקר בנחל שורק. גם הקהילה האוניברסיטאית בישראל מוכנה להשתתף. „הקבוצות הללו העלו רעיונות רבים", אמר, והזכיר תותח אלקטרו־מאגנטי משופר „שאנו בארה"ב רואים בו אמצעי להשמדת טילים, אך ניתן גם להרכיבו על טנקים, לשם מלחמה על־גבי הקרקע". תחומים אחרים של שיתוף פעולה ב„מלחמת הכוכבים" משתרעים מאמצעי־ניגוד אלקטרוניים ועד קרני לייזר והולוגראפיה.

„כעת אנו מכינים מנגנון שיוכל להקל על השתתפותה של ישראל בתוכנית יוזמת ההגנה האסטרטגית", אמר זקהיים. „אנו מקבלים בברכה שיתוף־פעולה זה; שהוא לטובת שני הצדדים".

לכל הדעות

שמאל וימין

בן־דרור ימיני

סרסורי מולדת

אחת ההצלחות הגדולות של הימין, בקרב השכבות החלשות באוכלוסייה, היא הצגתו כמי שרואג באמת ובתמים למדינה. השמאל, לעומת הימין, מצטייר כמי שהמדינה אינה חשובה לו כלל ועיקר, והוא טרוד בדאגה לבעיות אחרות. מותר לומר גם, שהשמאל, העסוק בהתפלפלויות אינטלקטואליות, מסייע סיוע נכבד להסברת הימין. יוצא מכאן, שגם אם לא התכוון לכך, נתפס השמאל כמנותק מטובת המדינה.

הדילמה הרצינית בדבר תפקיד המדינה, הטרידה את גדול מנהיגי השמאל הצרפתי בתחילת המאה, ז'ן ז'רס, שבניגוד לעמיתיו בשמאל, ראה את עצמו כפטריוט, בנוסף להיותו גדול רודפי השלום ערב מלחמת העולם הראשונה. חייו, מעשיו והגותו, הם ההוכחה לכך שאפשר להיות הומניסט וסוציאליסט, פטריוט וקוסמופוליט.

אצלנו, שלא למדנו את הלקח ההיסטורי, זה נשמע בערך כך — השמאל מרקלם באופן קבוע את הסיסמה — "המדינה אינה ערך. המדינה היא מסגרת בלבד. תפקידה לשרת את האזרח, ולא האזרח צריך לשרת את המדינה." אכן, זו אמת לאמיתה. ולאור האמת הבלתי־מעורערת הזאת מסביר השמאל את התייחסותו למגוון שלם של יחסי מדינה־אזרח. אלא שיש כאן בעייה. זו קביעה רציונלית, שאינה לוקחת בחשבון את המשקעים הרגשיים המצויים בכל קיבוץ אנשים, שהמדינה היא המאחדת אותם.

אסור להתעלם גם מכך שמצבה של מדינת־ישראל אינו כמצבן של מדינות אחרות, שאינן שרויות בסיכסוך מתמיד עם שכנותיהן. לא כל הגדרה ההולמת את מדינות המערב, נכונה גם בישראל, ולא התייחסות רציונלית בלבד תוכל להגדיר את משמעותה של המדינה בחיי הכלל השוכן בה. ז'ורס, שהיה מהראשונים בשמאל שהבינו את משמעויותיה הרגשיות של המדינה, וכתב על כך:

"נשמת היחיד כמעט שאינה מרגישה בכל השופע לתוכה ממקור החיים החברתיים, על־ידי הלוך המחשבה והיצרים המשותפים לכל היחידים שבאותו קיבוץ, אשר דורות צרו צורתו מתוך השפעות מרובות של טבע, היסטוריה, אקלים, דת, מלחמה אמנות... זה הסוד וזה הפלא שבנשמת הפרט... הקיבוץ ההיסטורי, אשר אליו היא משתייכת, ובו היא קשורה קשרי גומלין, משפיע עליה ומזעזעה כסדר, ולעיתים קרובות גם שלא בטובתה..."

ז'ורס ממשיך ומזהיר גם מהיתפסות מוגזמת למיתוס המדינה, ומהקשר הנוצר "בין המושג מולדת לבין הצורות החברתיות אשר בהן התפתחה המולדת זמן רב." אך בכל מקרה, התייחסות שאינה לוקחת בחשבון את רגשות הציבור ביחס למולדת, הרי שהיא נידונה לכשלון.

את המונופול על טובת המולדת לקחה הפעם ח"כ גאולה כהן, בהצעתה להסב את שם המדינה לארץ־ישראל, במקום מדינת־ישראל. מעבר למחלוקת הפוליטית סביב המושג ארץ ישראל, הרי שיש בהצעתה משום הטמנת־מלכודת למפלגות ואישי השמאל. כולם, כמובן, יגנו באופן נמרץ את הצעתה, אך היא תוצג, שוב, כמי שרואגת ללאומיות הישראלית. וגם אם ברור שהצעתה לא תזכה לרוב בכנסת, הרי שאת שלה היא תרוויח מעצם ההצעה והדיון בנושא.

מתוך הגינוי הקבוע הנמשך לסיסמאות כמו "טובת המדינה", מוסקת המסקנה, גם אם ברור שהיא מוטעית, שהמגנים אינם חרורים באהבת המדינה. מי שברור לו שמאחורי הסיסמאות על טובת המדינה מסתתרים אינטרסים פוליטיים צרים, אינו זקוק לגינוי המתמשך נגד הסיסמאות. מי שנתפס לתירוצים על טובת המדינה, מתחוק באמונתו שהמגנים הם אכן עוכרי המדינה. יוצא מכאן שיש צורך ברור ודחוף לשנות את כל צורת ההסברה. באופן שיובן שגם מי שמגנה את הלאומנים, אינו דורש את רעת המדינה.

הנסיון להיאבק בדרכים רציונליות במיתוס האומה, נידון לכשלון מראש. במיתוס יש להתמודד במיתוס, ולכן יש להדגיש את הצד שבטובת המדינה, שבכל הצעה והסברה השוללת את הדמגוגים מהימין, הזועקים בזכות טובת המדינה. כאשר השמאל מבקש להגיע להסדר שלום עם המדינות השכנות, גם במחיר כבד של ויתורים, הרי שהדבר לא נובע מדאגה למדינות השכנות, אלא מדאגה לעתיד החברה והמדינה. ההיבט המוסרי בפיתרון המדיני. גם אם הוא קיים, צריך להיות מוצנע. אם בעיניי מוסר בלבד עסקינן, הרי ששלטון ישראלי על שטחי הגדה, עם כל עוולותיו, אינו גרוע יותר מהשלטון השורר היום ברוב מדינות ערב.

גם ג'ון קנדי, שאינו חשוד בלאומנות יתירה, אמר כאחד מנאומיו הידועים לאזרחי ארה"ב — "אל תשאלו מה אתם יכולים לעשות בשביל המדינה, ולא מה המדינה יכולה לעשות בשבילכם." יש כאן ניגוד גמור לחלוקת התפקידים הרצויה בין המדינה לאזרח, כמי שצריכה לשרת את האזרח, אך יש כאן שימוש במיתוס האומה, שהיה מקובל גם על דמוקרט רגול כקנדי.

ובלשונו של הצרפתי ז'ורס: "להוציא ולהציל את המולדת מידי סרסורי המולדת, מידי הסיעות המיליטאריסטיות ומידי הכנופיות הפיננסיות, לזכות את כל האומות בהתפתחות בלתי־מוגבלת של דמוקרטיה ויחסי שלום, פירושו לשרת שירות נאמן את המולדת עצמה."

היפני שקם על יוצרו

עדנה רזי

כמומנהיג

אנו חיים בעולם שבו המוצר האמיתי אינו מדבר יותר אל לב ההמון. הבחירה היא בין "יותר יפני מיפני": לבין "כמויונז". היפני והמיונז עבר זמנם. בתחרות שבין יותר יפני מיפני בין כמויונז גוברת, בדרך כלל, השיטה הראשונה. לכן גבר דוד לוי על מנחם בגין. אם מנחם בגין אינו קיים יותר אזי מעדיף ההמון "יותר בגין מבגין", מאשר "כמו בגין". דוד לוי הוא היפני שקם על יוצרו. אם תיאטרון רוצה המון — הרי שהתיאטרון שלו הוא יותר מלהיב מן התיאטרון של בגין הצעיר.

התיאטרון של לוי בישראל 86' יותר מלהיב גם מן התיאטרון של בגין עצמו. המילה המובילה היא "אותנטיות": דוד לוי הוא מנהיג אותנטי, בניגוד למנחם בגין שהיה מנהיג אמיתי.

מנהיג אמיתי יוצר מציאות, ואילו מנהיג אותנטי מייצג אותה ומדבר בשמה. מנחם בגין יצר את דוד לוי. זוהי המציאות שהוא עצמו יצר.

למתוחכמים שבינינו נראה דוד לוי כקריקטורה וכחקיין לא מוצלח של טוביה צפיר. גם ההמון הנבער יודע שלפניו חקיין ומזהה את ההגזמה שבפאתוס. אך ההמון אינו איסטניס גדול. הוא אוהב את הטיעון. הוא אוהב כשמדברים אליו בפאתוס ובהגזמה. מה שנראה לשיכבה המשכילה כעלבון לאינטליגנציה, הוא למעשה קוד מוסכם בין המנהיג לבין ההמון. כך הם אוהבים את העוגה הזאת — עם הרבה הרבה קצפת.

לבגין ג'וניור אין סיכוי. הכמויונז לפי דברי הפירסומת הוא דל קלוריות וללא כולסטרול. בני־אדם מוכנים לוותר על הטעם האמיתי רק אם הדבר נוגע לבריאותם. בני בגין נראה כחיקוי עלוב של אביו. דוד לוי לעומתו הוא התבשיל המקורי. בגין ידע לבשל חומוס ושישליק במטבח פולני. אצל דוד לוי החומוס הוא תוצרת בית, ולפיכך הרבה יותר ערב לחיך.

אריאל שרון הוא סיפור אחר. הוא תמיד יותר יפני מיפני ובאותו זמן משכנע את ההמון שהוא היפני האמיתי.

זהו מוצר שתמיד נמכר טוב בשוק. לעומתו יצחק שמיר הוא דל קלוריות וללא כולסטרול אך גם חסר־טעם ובלתי מזין.

הארוויזיוניסטים

הכל מרבים לאחרונה לדבר על הצורך בקיצוצים נוספים בתקציב המדינה. אלה מציעים לקצץ אצל הקשישים ואצל הילדים בבתי־הספר והאחרים מתרעמים על כך ובצדק. אחת הדרכים היעילות לחיסכון היא על־ידי צירופם של מספר אירועים לאירוע אחד. למשל, ועידת חרות והארוויזיון.

אין ספק שהמדינה הוציאה סכומים גדולים על תחנות הארוויזיון וגם על התחרות בוועידת חרות. והרי צירוף שני הארועים הללו מתבקש מאליו. ניתן היה להציג את הג'ינגל שחובר לכבודו של דוד לוי כשיר המועמד לפרס ראשון ומוטי גלעדי יכול היה כמובן לזמר אותו. גם שם לא קשה למצוא לשני האירועים המצורפים. השם הנראה לי כמתאים ביותר הוא: תחרות הארוויזיוניסטים.

משיכות־יחד מפה ומשם

יהודה לחב

אל יתהלל חוגר כמפתח

מתנגדי המפגשים בין צעירים יהודיים וערביים מרמים בנפשם, שמצאו נימוק מחץ. כמעט תמיד כאשר הנושא עולה בדיון ציבורי, או אפילו בשיחות פרטיות, יש מי שמעלה את הטענה: מדוע מפגשים יהודיים־ערביים? מדוע לא מפגשים בין נוער דתי וחילוני? "לשם הבת היהודית" הם מפטירים: "עם נוער דתי כבר נפגשתם?", בנוסח הטענה שהוטחה בזמנו כלפי הנוהים להודלקה: "סנוב, ובאילת כבר הייתם?"

ראשית, אין כל הגיון, שהמפגשים בין נוער דתי וחופשי יהיו תחליף למפגשים היהודיים־ערביים. הם יכולים להיות תוספת. אפשר להיפגש גם עם צעירים ערביים וגם עם צעירים דתיים. אין כל סתירה בין השניים.

שנית, את ההצעה לערוך מפגשים בין צעירים חופשיים ודתיים צריך להפנות קודם־כל אל ההוגים הדתיים שם, במחנה ההוא, לא הכל מתלהבים מן הרעיון, וזו לשון המעטה. כי יש המתנגדים לו בכל התוקף. והם יודעים למה.

שלישית, בקרב הדתיים, גם מי שעקרונית נראה לו הרעיון של מפגשים כאלה, מתנה את קיומם בשורה של סייגים ותנאים, כגון שהם יהיו חד־מיניים (לא חשוב תגיל), שלא יוגש בהם אוכל כלשהו, שיעסקו בנושאים "רוחניים" בלבד, ולא, למשל, בכדורגל, חלילה.

רביעית, גם "הנושאים הרוחניים" הללו חייבים להיות חד־סטריים. נושאים דתיים, כדי להסיף לצעירים החופשיים לקיים את מצוות הדת. "להתקרב אל היהדות". רעיונותיו של ברוך שפינוזה, למשל, הם בהחלט נושא רוחני, אבל לא בא בחשבון, שבמפגש חילוני־דתי יעסקו בהם. גם לא רעיונותיו של יהודי אחר, קרל מרקס. אפילו בן־גוריון לא, או מקורות הרעיון הקיבוצי, או ביקורת המקרא, חלילה וחס! ודאי אין להעלות על הדעת דיון על שירתו של היינריך היינה.

הנציגים הדתיים בעיריית תל־אביב מתנגדים לקריאת רחוב על שמו של היינה, בטענה שהיה משומד; אותו היינה, אשר בגלל יהדותו ביקשו הנאצים למחוק את שמו מן הספרות הגרמנית וטענו, כי השיר "לורליי" הוא פרי יצירתו של "משורר אלמוני". אם ראשי הדתיים רוצים למנוע מפגש עם היינה ברחוב תל־אביבי, על אחת כמה וכמה בכותלי בית־הספר או במפגש עם נוער חילוני. באחת, הם מתנגדים לחעלאת כל נושא, הזעת מן "היהדות" על־פי תפיסתם הצרה והמרלדלת; מכל נושא, העשוי להצביע על העושר והגיוון והערך של תרבות יהודית ואנושית שמחוץ ליהדות האורתודוכסית.

חמישית, אני כל בטחון, שהחוגים האורתודוכסיים יקבלו בברכה מפגשים עם נוער חופשי, אפילו אם נושאי הדיונים יהיו לפי טעמם. הרי בבתי־הספר הדתיים אין מתירים למורה חילוני ללמד אפילו מתמטיקה. לא רק מורה חילוני, אפילו אשתו שומרת־המיצוות של גבר חילוני, אין לה דריסת רגל בבתי־הספר הממלכתיים־דתיים.

יחסם של החוגים הדתיים המיליטנטיים אל הציבור החילוני הוא תערובת מבולבלת של רגשי עליונות והתנשאות מכאן, ושל רגשי נחיתות מכאן. מצד אחד מרבים להטיף לנו מוסר, כביכול בשם "הערכים הנעלים" שלהם; מצד שני הם חוששים, שבכל עימות או מפגש ישיר, דווקא הנוער שלהם יימשך — "יתפתה", לשונם — אל העולם החופשי, "הנהנות" כאילו. ויש יסוד מוצק לחשש זה. מי כמוהם יודע, שעל אף הפירסומת הרבה סביב החוזרים בתשובה, מספר "המתפקרים" עולה כמה וכמה מונים על מספר החוזרים בתשובה מכאן ואחרת שלהם: הטלת קרנטינה על הצעירים הדתיים, עד אטימתם המלאה.

ובכן, אל יתהלל חוגר כמפתח. סיסמת המפגשים הדתיים־חופשיים לא נועדה אלא להסיח את הדעת ולהפריע לפגישות בין צעירים יהודיים וערביים. אילו חשבתם, שקריאתכם עלולה להיענות, ובאמת תערכנה פגישות בין צעירים חופשיים ודתיים, לשם הכרה הדדית והשפעה הדדית, הייתם מקבלים פיקבוקיים מרוב פחד.

מוסכמות מוטעות

אחיה יצחקי

מה שמבינים תומכי הסיפוח

אחת המוסכמות התאורטיות המנחות את מעצבי המדיניות בישראלי מאז 67', היא ההנחה כי תושבי השטחים אינם גורם מדיני בעל משקל ולפיכך לעמדתם אין חשיבות רבה. קידום תהליך השלום — אם יבוא — יבוא רק כתוצאה מיוזמתם ופעילותם של גורמי חוץ בעלי המשקל ההכרעי — ירדן, ארה"ב, מצרים (או אש"ף). תפיסה זו שראתה בתושבי השטחים גורם שולי, מלווה את עיצוב מדיניות ישראל בשטחים מאז 67' ושימשה הן כמדיניות והן להצדקת המדיניות. לפי תפיסה זו, לא הקולות הקיצוניים ולא הקולות המתונים העולים מן השטחים ישפיעו על טיבו ועתידו של ההסדר המדיני. היו מי שהשתמשו בטיעון זה כאמצעי להסיט את תשומת הלב מן המימד הפוליטי של מדיניות ישראל בשטחים ומשמעויותיה, ולמעשה למנוע דיון פומבי וגלוי במגמותיה זו.

מאז הוכר אש"ף ע"י מדינות־ערב והאו"ם כנציגו החוקי והיחיד של הפלשתינים וזאת "על חשבון" הייצוג הירדני־האשמי של הבעיה הפלשתינית. לאחר 74' נאבק אש"ף מאבק מתמשך ובלתי פוסק לכיבוש השטחים מבחינה פוליטית, מאבק שנערך בכל האמצעים — מערכת עניפה של תעמולה, שוחד בקנה־מידה גדול והפעלת טרור הן כאיום והן לחיסול מתנגדים פוליטיים.

בשנת 76' זכה אש"ף ברוב בבחירות המוניציפליות שנערכו בשטחים, וזאת במערכת בחירות אלימה ביותר בה רבו הפגיעות ברכושם ובנפשם של תושבים מקומיים שלא תמכו בקו האש"פי. פעילות דומה התרחשה בעקבות ביקור סאדאת בירושלים כאשר מאות אישים פלשתינים מהשטחים הביעו נכונות לבקר בקהיר ואף יצאו בהצהרות על הצורך שבהשתלבות הפלשתינים בתהליך השלום. אש"ף יצא למאבק בכל האמצעים לחסל כל יוזמת שלום פלשתינית כדי לזכות מחדש בשלטון מוחלט על "הקול הפלשתיני בשטחים". המאבק כלל הגדלה מאסיבית של תשלומי הפיתוי, גידול משמעותי בהיקף התעמולה התקשורתית, וכן טרור עצימי שכלל עשרות מקרי רצח של מתנגדים פוליטיים.

חשוב לציין כי במאבק זה פעל חוסיין ככל יכולתו לשמור על תומכיו וכוחם. פעמים רבות הזמין המלך עצומות ופירסומים התומכים בו — יוזמות שלא יצאו לפועל בגלל הלחץ האש"פי — אלא שעצם הצורך בהם מעיד על החשיבות שגם המלך ייחס ל"קול הפלשתיני בשטחים". אחרי הסלמות אש"ף בטריפולי מיהר חוסיין לחדש את הפרלמנט הירדני וכלל בו 50% נציגים מהגדה המערבית כאשר הוא מרגיש כי הייצוג הפוליטי של תושבי השטחים ממומש בפרלמנט הירדני.

עובדות בסיסיות אלה מוכיחות, איפוא, כי לפחות מ־74' לא היה כל יסוד לתפיסה הישראלית הרשמית שלעמדתם של תושבי השטחים אין משקל וחשיבות. לולא היה לתושבי השטחים משקל כזה, לא היו אש"ף וירדן נאבקות על תמיכתם — הן לפני רבאט והן אחריה. זו גם הסיבה מדוע אש"ף וירדן, מדינות ערב ואפילו האו"ם מייחסים חשיבות כה עצומה לנוסחה המדינית "המייצג החוקי היחידי של העם הפלשתיני".

שתי תכונות ייחודיות מאפיינות את מעמדו הפוליטי של הציבור הפלשתיני בשטחים ומקנות לו עדיפות על הציבורים הפלשתיניים האחרים במדינות־ערב:

א) העובדה שהציבור הפלשתיני בשטחים הוא עצמו "העם הפלשתיני הכבוש", ובסיכסוך או בהסדר עוסקים בגורלו. לא יעלה על הדעת שהעולם, ע"י מוסדותיו הבינלאומיים, יכפה פיתרון שלומי המנוגד לרצונו של ציבור זה. לפיכך מצב של ניגוד או סתירה בין אש"ף לבין הציבור הפלשתיני בשטחים משמעה ערעור מעמדו המדיני. מצד שני, ניגוד כזה יכול להעניק למלך את הלגיטימציה לחדש את המעורבות בנושא הפלשתיני ובכך להחליש את כוח הווטו של אש"ף שניתן לו ברבאט 1974 בניגוד מוחלט לעמדת המלך.

ב) כל הסדר יחייב ויתורים משני הצדדים. הציבור הפלשתיני הוא היחיד שיש לו לגיטימציה לשאת על כתפיו ויתור מדיני־אידיאולוגי וטריטוריאלי אם יהיה בו צורך. תושבי השטחים הם היחידים שיהיה להם "האליבי" לוויתורים, שכן רק הם עשויים להעדיף ויתור מסויים שהוא תנאי הכרחי להסדר שלום על המשך מצב הכיבוש וסכנת התמרת הסיפוח.

במועצה הלאומית הפלשתינית האחרונה בעמאן (נובמבר 85') התברר שוב עד מה חשוב עניין ייצוג השטחים. ערפאת — לחיזוק מעמדו — דאג לתגבר את ייצוג השטחים בוועד־הפועל החדש של אש"ף, וירדן בחרו בקוואסמה כדי לבלום את התחזקותו של פלג ערפאת בשטחים. מצד שני, התנגדותו הנחרצת של חוסיין ליוזמה הכלכלית האמריקנית־ירדנית, הוכיחה כמה רגיש חוסיין לעניין מאזן־הכוחות הפנימי בשטחים, שכן יוזמה זו היתה מבססת את מתנגדיו ומגדילה את השפעת אש"ף.

גם שר־החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ (מעריב, דצמבר 84') מסכים כי "יש למצוא בשטחים מנהיגות פלשתינית שאינה אש"ף כדי לפרוץ דרכה את הקפאון המדיני בשל ה"ווטו" שכופה אש"ף. לשולץ גישה עקרונית נכונה, אולם מסיבות שונות מסתמכים האמריקנים על הממסד הפלשתיני הקיים הנכבש למרות אש"ף, במקום לסייע לאופוזיציה אנטי־אש"פית, ועל כן הם עלולים לחזק את מעמד אש"ף בשטחים. זאת הבין חוסיין ולכן לא גילה תמיכה ברעיון. אנו רואים שעמדת "הקול הפלשתיני" בשטחים חשובה ביותר לכל הגורמים הנאבקים על המשך התהליך המדיני.

באופן פרדוכסלי, דווקא תומכי הסיפוח בישראל — אנשי גוש־אמונים ומועצת יש"ע — הבינו היטב את התרומה של קולות מתונים מהשטחים לקידום ההסדר המדיני, ולכן הם פעלו ופועלים נגד אפשרות התארגנותה של תנועת שלום פלשתינית בשטחים. (הם עשו זאת ע"י פעולה במשרד הביטחון ואיסורים ממשלתיים). כתוצאה מהשתדלותם נאסרה פעילותה הפוליטית של תנועת השלום הפלשתינית, נסגר עיתונה ונאסרו כל מפגשים לצורך הסברה עם גורמים ישראליים ובינלאומיים.

גורמי הסיפוח הבינו יפה — ואף הסבירו זאת בתקשורת — כי תנועת שלום פלשתינית, השוללת מאש"ף את זכות הייצוג הבלבדי תומכת בקידום תהליך השלום, ומוכיחה שיש לה תמיכה ציבורית בשטחים עלולה לפתוח פתח לקידום התהליך המדיני אשר לו התנגדו מלכתחילה ואותו הם רוצים לטרפד.

המסקנה היא כי עמדת תושבי השטחים חיונית להנעת התהליך המדיני. ברור שעמדת השטחים בשלעצמה לא תוכל לקדם את התהליך, ולכך דרושה תוכנית ישראלית וירדנית מוסכמת עם האמריקנים, אולם עמדת תושבי השטחים יכולה ליצור דינמיקה שתקדם את התהליך.

להתארגנות גורמי שלום פלשתינים בשטחים ולפעולתם הפוליטית וההסברתית יש חשיבות חינוכית ואידיאולוגית עצומה הן בקרב הפלשתינים והן בציבור הישראלי. כל עוד אש"ף הוא השולט היחיד בשטחים נתקל הציבור הישראלי בעמדות סירוב חד־משמעיות. עמדות סרוב אלה, מביאות לריפיון ידיים וליאוש אשר מעמיקות את הקפאון. אם יתאפשר בשטחים לגורמים המעוניינים בקידום תהליך השלום לפעול פוליטית וחינוכית, ברור שמפגש איתם יגרום לשינוי גישה בישראל, מעמדות קשוחות של עמידה על "כל שעל" לעמדות של הסכמה לפיתרון של פשרה. (לעניין זה חשוב להשוות את תגובות הציבור והנוער בישראל לרעיון השלום עם מצרים לפני ואחרי יוזמת־סאדאת וביקור בירושלים).

מדיניות ישראלית המכוונת לקידום תהליך השלום לא מספיק שתפעל לצימצום שליטתו של אש"ף בשטחים, אלא היא חייבת גם לעורר פעילות פוליטית של כל גורם פלשתיני המכיר בזכות קיומה של ישראל בגבולות מוכרים ובטוחים, מתנגד לטרור על כל צורותיו.

אסור שתחת כנפי מוסכמה מוטעית יימשך השלטון המונופוליסטי של אש"ף בשטחים. חמור יהיה אם ישראל במו־ידיה תמשיך לטפח את מיתוס ה"מייצג הבלבדי" אשר ממשיך להיות המחסום העיקרי לכל התקדמות בתהליך השלום.

שוליים

נתן רענן

מחכים לברברים

כבר נכתב כאן לפני זמן רב כי ההתמודדויות בין פרס לרבין ב"עבודה" תחשבנה כ"קייטנה" לעומת מה שיתרחש ב"חרות" בין לוי, שרון, ארנס, ושמיר. גם לא היה מקום לתרהמה באשר לאלימות הפיזית והמילולית בוועידת "חרות". צריך להיות תמים בעל זיכרון קצר במיוחד כדי להיות מופתע.

קודם כל: האלימות בבית"ר ובאצ"ל היו מאז ומתמיד שורש פורה ראש ולענה. אבל, לפני זמן לא רב כליכך חזינו — בוועידת ההסתדרות שלפני האחרונה — כיצד מסתערים אנשי האופוזיציה הליכודית על שולחן הנשיאות בהיכל התרבות, הופכים את השולחן עם כל הפרחים והמיקרופונים על פניהם, ומאיימים על ירוחם משל, המזכ"ל דאז, באגרופים מונפים.

מי שנהג כך, ביודעו שהוא באופוזיציה שאין לה "צ'אנס" לזכות בגחת שלטוני, כלום ינהג אחרת כאשר הדבר נוגע לעצמו ולבשרו? דוד לוי היה אז ראש סיעת "הליכוד" בהסתדרות. האלימות דאז לא יכלה לסייע לו לכבוש את ההסתדרות. אבל מה שניתן לחולל שם "על ריק", היה בבחינת אימון גופני ונפשי לקראת הקרב האמיתי.

ועוד פרט מן הזיכרון: כיצד מיהרנו לשכוח איך נהגו בשמעון פרס בבחירות 81' ו־84' בבית־שמש ובפתח־תקווה? זוכרים את הטלטלה הפיזית שערכו למכוניתו של ראש האופוזיציה כדי להופכה על פניה ולא לתת לו לצאת בלא פגע מאסיפת הבחירות בפתח־תקווה? ואגב, מהיכן בא הציר האלים שרוד לוי אינו מכירו?

מי שירצה להעמיק חקור כדי להבין את "סוד הצופן החרותי" יזכור כי מנחם בגין לא שש לקבל את יצחק שמיר בביתו. לא זה היה היורש המיועד מטעמו, וגם על כך נכתב כאן. אם דוד לוי ואריאל שרון הם "מפא'יניקים מגויירים" — אזי שמיר גרוע מהם. הוא איש לח"י שאנשיו היו מוכנים — מעת לעת — לסייע להסגרת אנשי אצ"ל לבריטים ולהגנה. משה ארנס היה הבית"רי האחרון, והוא היה המועמד של בגין לירושה. אבל שרון ולוי "גרשו" את בגין ממפלגתו, בטרם מינה לו יורש. בדיוק כשם שבגין גרש את שמואל תמיר, הלל קוק שמואל מרלין ורבים אחרים. כך גם נהג בגין עצמו ב"ארכיטיפ" של בני בגין בפרופ' ערי ז'בוטינסקי.

את הטעות האחרונה, עשה שמיר בשבת שלפני הוועידה. הוא מסר "סקופ" ליומן השבוע ובו הודיע כי אין הוא פורש בסוף הקדנציה מהנהגת התנועה. הוא קבע כי לא מינה איש לדבר בשמו על מועד הפרישה. אם ארנס סבר עד אז שהוא יהא מועמדו של שמיר לקראת הבחירות הקרובות — הובהר לו, מעל גלי האתר — כי זאת אשליה המטופחת על ידו וטופחת על פניו.

והרי כאן נכתב, לפני שנה, כי מטרה אחת תהא קבילה על לוי־ארנס־שרון: לסלק את שמיר ולהקדים את ההתמודדות הפנימית. עדיף ראש אופוזיציה, אבל בטוח, מאשר לדחות את ההתמודדות בעוד ארבע שנים. ללוי ולשרון — כמו גם לארנס, יש סבלנות ללא גבול? היעד השלטוני שלהם מצוי בטווח אינטופי? ששמיר ישכח מזאת, לפחות עתה.

ועוד פרט נזכר כאן: ההסכם פרס־שמיר הוא אישי, לא בין־מפלגתי. מי שלא רצה לשים לב לפרט זה בשעתו, השתעשע במשחקי "כן או לא רוטציה", ורק המשחק נהנה מן הניתוש.

כמו בהתערבות מקובלת, כך בהסכם הרוטציה. יש אחד טיפש ואחר היודע את התשובה לאשורה, אך מעמיד פני תם. ואל נא נטפח רגשי רחמנות על "חרות", שהרי אין שמחה כמו שמחה לאיד. מי ששרד לדימוי הדמוקרטי של ישראל, אל ישכח שהגרועה באפשרויות שיכולה לגרום לנו "חרות" כבר מצויה מאחורינו. זאת היתה מלחמת לבנון של בגין ושרון. ואת הציון שקיבל שמיר מוועדת כהאן, אסור לשכוח. אם מישהו יעליל על שמיר שהוא תמיד דובר אמת, הריהו מסתכן בהוצאת דיבה.

וזהו שמיר המרבה להטיף אחדות פנימית לבל "יגידו בגת". הוא תובע את אחדות המחנה בשל "יריבינו". מדוע על היריבים לשחק לידיו? ואין תאור הולם יותר מן התרגום של יורם ברונובסקי לשירו של קונסטאנטינוס קוואפיס "בציפיה לברברים". כך נהגו ב"חרות" עד לוועידה כאשר היריב והאויב הוא מחנה השלום "האש"פי" הקרוי גם "תנועת העבודה": "למה אנחנו מצפים, לשם מה התאספנו בכיכר? היום יבואו הברברים" סיפרו מנהיגי "חרות" בנאומי הבחירות שלהם על הגגות ברמלה ובנתניה.

השבוע התברר כי האויב האמיתי מצוי בבית פנימה, כפי שכתב קוואפיס: "למה אמני הנאום אינם באים/כמו תמיד לשאת דבריהם בכיכר/כי היום יבואו הברברים/ונאומים יפים משעממים את הברברים./...מדוע מתרוקנים כה מהר רחובותינו, כיכרותינו והכל שבים הביתה נבוכים מאר־מאד?/יען כי ירד הלילה והברברים לא הגיעו/וכמה אנשים שבאו מן הגבול אמרו/ששוב אין ברברים מסביב. /עכשיו, בלא ברברים, מה נוכל לעשות?/האנשים הללו היו פיתרון מסויים."

דוד ארן
מסביב לעולם

• „האדון הראשון" של בריטניה

כשמלאו לדניס תאצ'ר — לפני שנה — 70 שנים, לא העניקה לו מארגרט את מה שנאנסי רייגן היתה רואה כחובתה הלאומית: נשיקה בכל

דניס תאצ'ר. בעלה של „מאגי"

הכבוד. הוא כבר הורגל לסרבנות כזו מצד רעייתו. דניס עצמו אינו מעניק ראיונות והוא אומנם מסר ל„פיננשל טיימס" את דעתו על קרונות שינה, אך היה זה מטעמים מקצועיים גרידא, שכן הוא חבר בהנהלת חברה לייצור קרונות שינה.

באחרונה נפוצה שמועה שאמינותה מוטלת עדיין בספק: אומרים כי דניס תאצ'ר אמר שאשם מאגי שלו, שאותה נשא לאשה ב־13 בדצמבר 1951, תוסיף לרצות לשמש ראש־ממשלת בריטניה עד שנת 1990, או־אז הוא לא ירצה עוד... האיום מקבל אמינות עקב העובדה שדניס התגרש כבר פעם, וככלות הכל אין להוציא מכלל אפשרות שביום מן הימים יימאס עליו תפקידו כמשענת או כ„כלב" (ביטוי של מארגרט) של המשטר...

„האדון הראשון" היה פעם הבוס בעסק המשפחתי. אמנם מפלגת השמרנים גרמה בעקיפין לנישואים הללו: דניס הכיר את מארגרט, משום שאחרי אסיפה של המפלגה איחר את הרכבת, ו„גברת הברזל" החזירה אותו במכוניתה ללונדון; אך בשנות החמישים והשישים היה הוא איש הקאריירה (בעסקי נפט) והיא אמם של התאומים. לאחר שמכר את חלקו בעסק תמורת מיליוני דולרים, לא נותר לו אלא לצעוד שני צעדים מאחורי רעייתו. את קולו הרים רק מפעם לפעם באחות המשפחה שהיה מצווה בשעה שלוש לפנות בוקר, אף לטובת המדינה, לשים קץ לוויכוחים הפוליטיים...

אולי ממתין דניס תאצ'ר רק לאות. מן הדין היה כי מאגי תעניק לו בהזדמנות תואר אבירות... „לטובתה"

• 30 שנה הסתתר החייל היפאני בג'ונגל

שלושים שנה הסתתר סגן הירו אונודה בג'ונגל שבאי הפיליפיני לובאנג. בחודש מארס 1974 יצא מן הג'ונגל והיה החייל היפאני האחרון שהניח את נשקו, 29 שנים לאחר שהטלת פצצות האטום על הירושימה ונאגאסאקי שמה קץ למלחמה.

היום הוא בן 63 ובעל כושר קרבי מצויין, מחזיק חוות בקר בחבל מאטו גרוסו ול־סוד במערב־בראזיל. מדי שנה הוא שוהה שישה חודשים ביפאן ומרצה שם בפני תלמידי בתי־ספר על בריאות וטבע.

הוא כותב עתה ספר ובו מיני עצות ורעיונות, בין השאר הוא מייעץ לאמהות לאפשר לילדיהם מגע רב יותר עם אדמה ועם לכלוך — אפילו בגשם. „יותר מדי בטון ונקיון יוצרים ילדים חלשים", טען בראיון עם כתב „רויטר".

לדבריו, הוא סבל בשנות מחבואו רק פעם אחת מחום קל, ומאז לא ידע אפילו יום אחד של מחלה. „הידיעה כי לעולם לא אשיג תרופות כלשהן או אזכה לעזרתו של רופא, גרמה לי להיות חזק ולסמוך אך ורק על עצמי. נדחפתי אל גבולות הסיבולת האנושית, ועתה ברצוני להשתמש במה שלמדתי כדי לעזור לאחרים."

אונודה הגיע אל הפיליפינים בדצמבר 1944, יחד עם 250 חיילים שסרו לפקודתו. כשהסתיימה המלחמה, שמונה חודשים לאחר־מכן, כבר מתו 200 מהם. רוב הנותרים בחיים נכנעו. לאחר שכוחות ארה"ב פיזרו כרוזים, שבהם נאמר כי המלחמה נגמרה, אך אונודה לא האמין. „חשבתי שזו תחבולה", הוא מספר.

יחד עם עוד ארבעה מחבריו, הוא נסוג אל הג'ונגל. לאחר שש שנים מסר עצמו אחד מאנשי הקבוצה לידי שלטונות הפיליפינים וגילה להם את שמות חבריו.

שדרים נשלחו אליהם, אך מאחר שתמיד היתה בהם טעות, כגון שם שלא אויית כהלכה, אונודה התייחס אליהם בחשדנות. רעשם של מטוסי קרב, שטסו מעליו בדרכם אל קרבות בדרום־מזרח אסיה, אך חיזק את ספיקותיו.

אחד מחבריו מת בהתנגשות עם סיור פיליפיני, והאחרון נהרג ב־1973. אונודה המשיך לנדוד ולא שהה בשום מקום יותר מלילה אחד. הוא חי מבננות, מאגוזי קוקוס ומבשרם של בני־בקר, שהיה הורגם מדי חודשיים ומחביא את בשרם המעושן במקומות שונים ברחבי האי.

יום אחד, בראשית 1974, מצאו יפאני בשם סוסוקי. תחילה חשב אונודה שהוא פיליפיני וכמעט הרגו, כשלפתע אמר לו סוסוקי ביפאנית: „באתי לחפש אותך". אונודה הסכים לצאת מן הג'ונגל רק על כשהצבא היפאני שלח לו פקודה כתובה להיכנע.

„אינני מתחרט על מה שעשיתי. קיבלתי פקודה להילחם עד הסוף. אני מצטער רק אלה שמתו", הוא אומר.

לקצב החיים היפאני לא הצליח אונודה להסתגל ובחר לחיות בבראזיל, שצמחייתה הטרופית השופעת ושלוות חיי הכפר שלה דומה למה שידע בשנות בריחתו הבלתי־פוסקת.

הוא לא קיבל שום קצבה מממשלת יפאן, אך מן ההכנסות של ספר־זכרונות שכתב, קנה חווה של 11,250 דונאם ובה 1,700 ראשי־בקר — אבל בלי אגוזי קוקוס או בננות: „אינני יכול לשאת את המראה שלהם".

היתה לו עוד בעיה אחת: הוא היה זקוק לאשה. הבראזילאיות המקומיות פחדו מפניו. לעירוניות ביפאן לא היה מושג בחקלאות, והכפריות לא ידעו כיצד לקבל אורחים. לבסוף הכיר לו ידיד מן הצבא את אשתו הנוכחית מאטי, מורה בת 48 לאיקבאנה, אמנות סידור הפרחים היפאנית. לדבריה, הסכימה לנסוע לבראזיל כדי להינשא לו, שכן ריחמה עליו. „לא חשבתי כי ימצא מישהי אחרת", אמרה.

אונודה מספר שבכוונתו ללמד עד מותו: „אני רוצה להזכיר לצעירים כי אסור להם לשכוח לעולם את הטבע. הטבע אינו רק מקור מזון. כמו כן אסור להם לשכוח את הזולת, כיוון שהאדם אינו חי לבדו — ומי כמוני יודע זאת", הוא מסיים וחיוך על שפתיו.

ריצ'ארד וואיינגמן

• „מהפכה" — סרט בריטי חדש של יו האדסון

יו האדסון, אחד מבמאי הסרטים הבריטיים החדשים המעניינים ביותר („מרכבות האש", „גרייסטוק") עשה בסרטו החדש „מהפכה" דבר שהוא מעל לכוחו, וזה חבל, ראשית משום שהחומר הוא ללא ספק מעניין, ושנית משום שהאדסון הוא במאי גדול של הלכי רוח; ואילו כאן טובע הכל בשאון קרבות ובשלל תלבושות ותפאורה מן המאה ה־18.

הסרט „מהפכה" מתאר, על רקע מלחמת העצמאות האמריקנית, את סיפורו הטרגי של הצייד טום דוב (אל פאצ'ינו), המפליג יחד עם בנו נד, לעתים קרובות במורד האיסט ריוור, כדי למכור את הפרוות בניו־יורק. ב־4 ביולי 1776 הוא מגיע לניו־יורק, העיר אחוזה שכרון חירות, רועשת וגועשת משום שפורסמה הצהרת העצמאות. ראשית מחרימים את ספינתו, ושנית מפתים את בנו להתגייס לצבא. טום קשור מאוד לנד, ולכן הולך אף הוא לצבא, כדי לא להשאיר את הנער לבדו. מעודו לא התעניין בפוליטיקה, ולא אכפת לו ממהפכות, מאחר שהוא יודע כי בלאו הכי מרמים את החייל הפשוט שאיננו אלא בשר תותחים. הוא מייעץ לבנו להישאר תמיד בקרבתו. בהמשך הוא נקלע למצוקה וסוכני הקולוניאליזם הבריטי מפתים אותו לשרתם. הבן רואה בכך פחדנות. הוא אינו מבין מפני מה מתגונן אביו: מפני ההשתתפות במלחמת ההמונים המודרנית ומפני ההרס ללא טעם. רק לאחר שהאב חוזר לחיק הטבע, הוא מוכיח שאיננו פחדן ושהוא מעריך את העצמאות האמריקנית.

הבמאי האדסון שולט בטכניקות הקולנועיות. יודע לביים המונים ולהציג תמונות נפלאות. המחזאות בסרט פשטנית מדי: פרט להמונים, רגע אינו נע. אל פאצ'ינו נעשה פאטריוט המעלה על נס את אחדות המשפחה (ברוחו של רייגן) — אך זה אינו מספיק, הסרט משעמם...

רפאל קלציקין

יעקב גרוס

שחקן מול מצלמה

השבוע חוגג רפאל קלציקין 80 שנה כך. לפחות עדות המסמכים. שכן ברוסיה של 1906 יתכן בהחלט שהיה שיבוש ברישום המרוויק של תאריך לידתו. העובדה שהגיע לגבורות אינה מפריעה לו להנות מכל רגע בחיים החול מעלייתו לארץ, כנער, בימי התורקים — ועד היום, כשעודנו שחקן פעיל, שקארייריה בת 60 שנה מאחוריו. התיאטרון היה ונשאר אהבתו הראשונה: חבר בלהקת התיאטרון הלאומי „הבימה", והיה תיאטרון „הקומקום". אך הדרך היחידה להחזיר אלינו את קלציקין היא באמצעות סרטי הקולנוע שבהם שיחק בשנות ה־30 וה־50.

סרטו הראשון כונה „סברה" אך כותרתו האמיתית „חלוצים". זהו סרטו של הבמאי הפולני אלכסנדר פורד. הסרט צולם בארץ בשנת 1932־1933 והשתתפו בו רוב שחקני הבימה אז. „זה היה כאשר חזרנו ממסע הופעות מוצלח באירופה", מספר קלציקין. „התחלנו להופיע בארץ — אבל כמה כבר אפשר להציג? היישוב היה קטן — וכמובן, היה מחסור במשכורות. התעורר ויכוח לוהט בין השחקנים להנהלת הבימה. את המשכורות לא שילמו בזמן ואפילו בעד ארוחה לא יכולנו לשלם. בא פורד והציל את המצב: הוא הציע לנו שתיים שלוש לירות ליום — וזה היה רווח טוב מאוד בימים שהמשכורת בהבימה היתה ארבע לירות לחודש, וגם אותה לא קיבלנו..."

ההנהלה לא יכלה להתנגד. „הבימה" — וקלציקין בצוות, — יצאה להצטלם במשך

רפאל קלציקין בסרט „זאת היא הארץ"

שלושה שבועות באתר הצילומים שנבחר, ליד גדרה. „היו שני צלמים פולנים, אדמיניסטרטור, והבמאי פורד, עם אשתו הפולניה, שאיתה אהב להתוכח בקללות ובגערות. הקשר בינינו התנהל בפולנית וברוסית — שהרי חברי „הבימה" דיברו רוסית. לערבים ששיחקו בסרט נמצא מתורגמן מגדרה, אחד מאנשי העלייה השנייה מרוסיה, שידע ערבית.

היתה זו הפעם הראשונה ש„הבימה" הופיעה בארץ ישראל לפני מצלמה ולא לפני קהל חי. אמנם, היה בכך חידוש גדול, אבל אנחנו לא התרגשנו. שיחקנו מול המצלמה כמו שמשחקים מול קהל על הבמה. מבחינה מקצועית לא היתה לכך כל משמעות. למדתי את הטקסט שניתן לי ולאחר חזרה אחת הופעתי מול המצלמות. אבל הבנות שהופיעו לפני המצלמה דווקא התרגשו קצת מהמשחק בסרט.

אסור לצלם מלפנים

„סברה" היה סרט העלילה הקולי הראשון שצולם בארץ, אך פס הקול הותאם מחדש באולפנים בפולין, על־ידי צוות פולני, וקולות שחקני „הבימה" לא השתמרו.

קלציקין שיחק אחד התפקידים הראשיים בסרט. כבר בתחילתו, הוא מופיע רכוב על גמל, בדרך אל הנחלה. בקבלת פנים חגיגית באוהל השייח' הבדואי, מכבדים את הפאים במאכלי המזרח. על המסך מגהק קלציקין ומעווה את פניו מול מסקין, הנרתע גם הוא, בבירור, מטעם האוכל הערבי.

קלציקין נזכר: „הבמאי רצה להראות את הרגלינו האירופיים, את חוסר יכולתנו להסתגל לאוכל הערבי. אבל בעצם היה האוכל טעים מאוד, ומסקין חיסל הכל אחרי הצילומים..." בלילות ישנו השחקנים בגדרה, בבתים פרטיים ובבית־מלון קטן, וביום היו יוצאים לצילומים.

בסרט השתתפו ערבים מהסביבה, שהיו בקשרים טובים עם תושבי גדרה, אך לשם גילום תפקיד השייח' הערבי הובא שחקן הבימה בר־ארון. „את הבחורות הערביות", מספר קלציקין, „אסור היה לצלם מלפנים, לכן הן מופיעות בסרט תמיד מצד הגב. אלה המצולמות בפניהן הן שחקניות עבריות, מחופשות".

הסרט נגנז ונעלם

הסרט הוקרן בארץ יומיים תמימים ונפסל להקרנה על־ידי הצנזורה הבריטית, בגלל „סצנת אהבה". „הארוטיקה של אז", מסביר קלציקין, „זה משחק ילדים לעומת מה שמראים היום. הסיבה האמיתית היתה, כנראה, שהבריטים לא אהבו את הגישה הפטריוטית היהודית, ואת המלחמה עם הערבים. הם נרתעו מהצגת ההתנגשות בין העמים".

לאחר כשנה, יזם ברוך אגדתי את סרטו ההסטורי „זאת היא הארץ". „עם אגדתי זה היה אחרת", מטעים קלציקין, המופיע בסרט בתפקיד חלוץ צעיר ותמים. „בסרט הזה דיברנו עברית על המסך. אגדתי הסביר בעברית את כל תוכנית הסרט, מההתחלה ועד הסוף. ובכלל, זה היה הסרט הראשון המדבר עברית ממש כמו שנכתב בפרסומת: „סרט עברי — מאה אחוז" על המסך מוקרנת דמותו של קלציקין המחייך בפנים לא מגולחים. הוא היה אז צעיר בן 27 בלבד. „זה אני... „הילד הג'ינג'י" הזה" הוא צובט את עצמו היום, כלא־מאמין, קלציקין נראה עומד בפרדס, נשען על טוריה, ומולו השחקן מאיר תאומי, המגלם את דמות החלוץ הוותיק.

דיזנגוף שיחזר את ההכרזה

המלים היוצאות מפי קלציקין לפני 53 שנה מתהדהדות כאילו נאמרו היום: „...את העם היהודי החדש אני רואה, אני רואה את הבחורים האלה, שעזבו את הכל ועשו מהפכה בחייהם, עזבו הכל והלכו אחרי האת והמחרשה, ואני שואל אותך, למה העולים החדשים אינם רוצים ללכת אל הכפר ורוצים להישאר בעיר? מה זה? הרי אנחנו ברחנו מהעיר".

ותאומי משיב לקלציקין: „הי, חלוץ שכמותך, אינך מבין דבר? העיר העברית בארץ־ישראל זו יצירה גדולה, היא מרכז לעלייה, ובקיצור, בלעדי העיר הכפר לא יכול להתקיים — אתה מבין, מלפפון..."

„הסרטים שהשתתפנו בהם היו פרימיטיביים מאוד" אומר קלציקין. „את השיחה שלי עם תאומי צילמו פעם אחת, כי לא היה תקציב ליותר. (בסרט רגיל מצלמים 5 עד 10 פעמים אותה סצנה, כדי לקבל תוצאה טובה). „אגדתי לא היה במאי מקצועי, אבל הוא עמד על שלו. את ראש העיר מאיר דיזנגוף הוא הצליח לשכנע, למשל, לשחזר את ההכרזה על אחוזת־בית (25 שנה לאחר האירוע עצמו.) לצורך זה הדביקו לדיזנגוף שפם, כמו שהיה לו בימים ההם ואיפרו אותו, כך שיראה צעיר. יצאנו לחולות וצילמנו מחדש את הסצנה. „בהקרנת הבכורה היתה התרגשות בקהל, כמובן, היו ששיבחו והיו שביקרו את הסרט לעומת הסרטים ההוליוודיים שהוקרנו על המסכים בארץ, אבל באופן כללי, קיבלו את הסרט טוב מאוד. הימים היפים של שנות ה־30 לא האריכו, ולמעט שני הסרטים שלעיל, שהיו מהמרכזיים בתולדות הסרט העברי, לא היו הזדמנויות נוספות."

לאחר קום המדינה, הוזמן קלציקין על־ידי נתן אקסלרוד להשתתף בסרט „חבו בנות לאילת". „אקסלרוד היה עוד יותר עקשן מאגדתי" מספר קלציקין. „הוא היה נגוע במחלת הסרטים כל כולו. מכיוון שאני הייתי ספורטאי, זכיתי בתפקיד שאילץ אותי לטפס על עמוד חשמל, באילת כדי להדביק מודעה. צוות הצילום ניצב במרחק מה, ובעוד אני מטפס על העמוד, הגיע שוטר מאמצע השממה והתחיל לצעוק עלי, מה אתה עושה שם, תרד...תרד. אסור לך לטפס על העמוד, עוד תקלקל את התאורה באילת. לא הצלחתי לשכנע אותו. עד שהגיע אקסלרוד, נאלצתי לרדת... ולטפס שוב".

התפקיד הראשון, שעשה קלציקין בסרט מקצועי ממש, היה כששיחק שרכן בסרטו של ישראל בקר „שני קונילמל". תפקיד זה הוא זוכר לטובה. היו לו כמה תפקידים אפיזודיים בסרטיו של זאב רווה, ותפקיד שאותו אהב מאוד בסרט „עתליה" עם מיכל בת־אדם. „הריבוק" שהוצג כשבוע, מעט לא ראה איש. קלציקין השתתף גם בשני סרטים שצולמו לאחרונה בגרמניה, שבהם הוא מגלם תפקידים אפיזודיים של מלצר במלון קטן, הנפגש עם אהבת נעוריו, ותפקיד גנרל גרמני ממלחמת העולם הראשונה.

בקרוב יעלה על המסך סרטו החדש של זאב רווה „בובה" וגם שם רפאל קלציקין — שכבר הגיע לגבורות — עדיין משחק. משל וכמו בנעורי נצח.

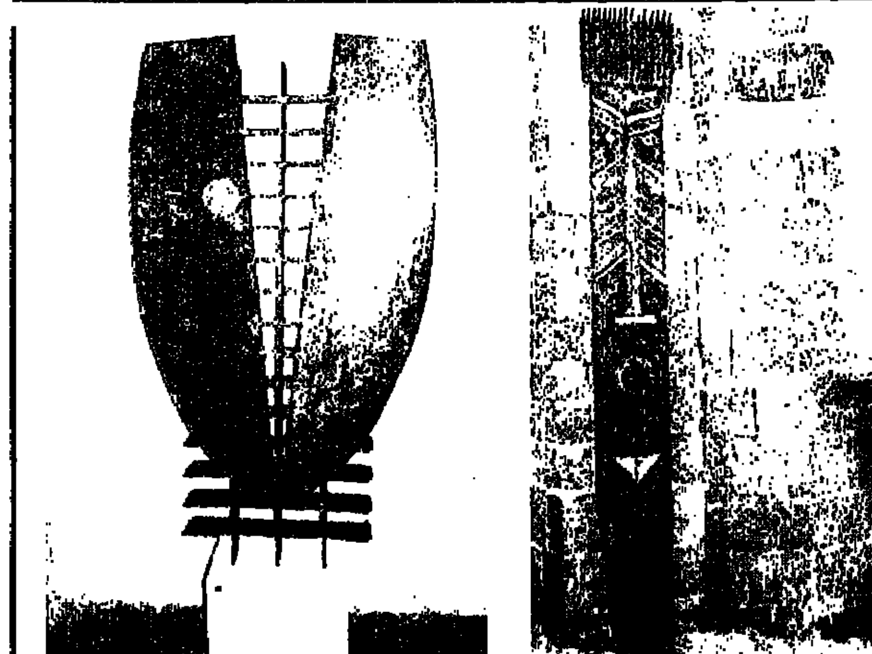

משה עמר

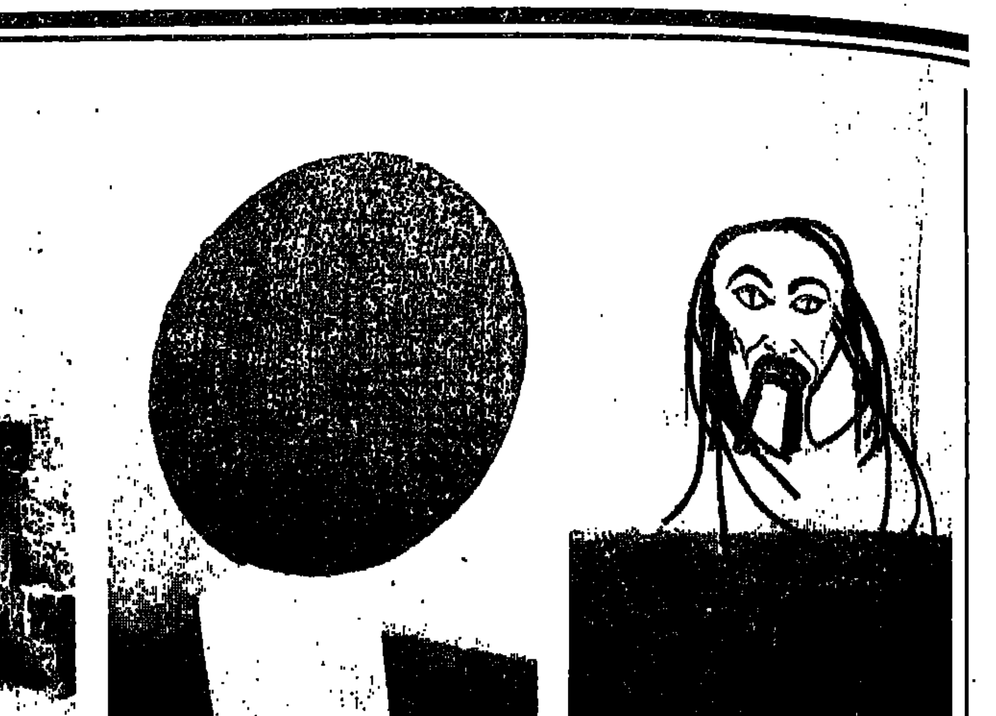

עובדיה צמח

מסכות מתערוכת המסכות בגלריה ככר

דפים לספרות

אנטון שמאס

שביל הנצחון, שביל המנוסה

אני עומד בפתחו של בית־הבד. ריח הגפת עולה באפי עכשיו, במרחק הרבה שנים. זה הריח הסמיך, האטום, האופף את חושיך כמין מלאות של שפעה. וכנשוב רוח נגועה בצינת שלהי הסתיו הוא מרפה. ואני עומד בפתח בית־הבד, והנה הסוס המיוזע תג במעגלים אינסופיים סביב המפרכה, היא הממל, ומושך את יצולה סביב צירה האבני הנתון כפותה אשר בטבורה של הים, ודסק הזיתים עולה וגואה ומאיים לגלוש משפתי האבן, עד שבא היעה ומרסן את התפרצותו. כה קטן הוא בית־הבד עד שנרמה, כי התנועה המעגלית של הסוס היא המחזיקה את הקירות שלא יקרסו סביב ציר המפרכה. ואני עומד בפתח ובידי פת־קימורית רקיקה שנאפתה עתה זה במרחק כמה בתים, ומביט בצללית הסוס שמטילה העששית המבויישת על הקירות ועל ערימות הגפת, ונפשי יוצאת אל אבי, שידיו מחזיקות עכשיו בידית המכבש ומורידות בתנועות קצובות את עקיר הברזל הסוחט את השמן מבין קפלי העקלים הנאנקים, הסדורים בסואר הולך ומתהדק סביב הציר האנכי הבוהק של המכבש, והשמן ניגר אל העוקה, היא בור האיסוף, שמשם אפשר ליטול מעט שמן ולטבול את הפת המהבילה.

אבו־שאכר, בעליו של בית־הבד, עומר על־ידי, וידו המסוקסת, הרוויה שמן, דוחקת בי לפרוץ את המעגל, וכקהיא חשה ברתיעה המותחת את גופי לאחור, היא פורעת את שערי, ועורה הדומה לגפת מחליק כפצירה על ערפי. ואני משתדל לצוד את מבטו של אבי, באלם של עלבון, אבל הוא, כמרחק הרבה שנים, שקוע לו ראשו ורובו במלאכת העצירה. אגלי חיצהר בוהקים לאור העששית, ואני, המביט בהם, מנסה להשתחרר מאחיזתה של היד הלופתת את ערפי. רשרושה של פת־הקימורית מסיח את דעתו של אבו־שאכר לאפיקי תאוה אחרים. והוא קורע לו מן הפת מלוא החופן ותוחב את הפריכות אל פיו. אני מעיף מבט אחרון בצללית הסוס המוטעת על הקירות, באבי העומד מחוץ למעגל, ומתמלט לי אל הלילה בלחיים בוערות ומשליך את שארית הפת על ערימות הגפת ומוחה את דמעותי במשיכת שרוול.

אבו־שאכר הוא האיש שהביא אל הכפר, בשלהי אוקטובר 1948, את הידיעה על התקדמותו של ג'יש אליהוד, הוא צבא היהודים. ג'יש אל־אנקאד, הוא צבא ההצלה של קאוקג'י, שכמה עשרות מחייליו התמקמו על שיפולי הגבעה המערבית של הכפר בחדשים שקדמו לאותו היום באוקטובר, עשה עכשיו את דרך מנוסתו בשביל שחיבר את המבואות המזרחיים של הכפר אל כביש הצפון. השביל, שלימים ייקרא ח'ט אל־הזימה, כלומר, שביל המנוסה, נסלל בזיעת אפיהם המושפלים עד עפר של הרבה גברים מכפרי הסביבה, בפעולת התנדבות כפויה למחצה, ויועד לבואם של צבאות ערב עטורי הילת הנצחון ביום שתשוחרר הארץ, לימים הפולשת הכבושה, מידי הציונים הגולנים.

תואי שביל הנצחון והמנוסה עבר בשיפוליו המזרחיים של תל־הלאל, נשק לעמק הקרוי אף הוא על שמם של בני השבט המהולל, והתפתל בשוליה של הטרסה הקרויה חילת זינב, לזכרה של האשה שהלהיבה את תמונות הצפוניים כראשית המאה, בחייה ככמותה. הדוד יוסף היה מספר כי בני שבט הלאל, בשובם מכיבושיהם אל מולדתם בחצי האי ערב, בראשית ימות ההיסטוריה, עברו על־יד הכפר, ומכיוון שתשושי כיבושים היו, והנוף נעם לעיניהם טרוטות המסע, גמרו בלבם לנטות את אוהליהם במקום הזה לכמה ימות מנוחה. כיון שנתכסתה הבקעה מאהל סגוני עטור רגלי נצחון מתבררים ברוח הגלילית כהתבדר עשן המדורות, הסירו גיבורי התהילה את תרבותיהם התימניות והניחון באפלולית האוהלים, כוותקות ועקובות מרם, ויצאו לפאתי המחנה לנער את מגפיהם ובגדיהם מעפר המסע. כה רב היה מספרם של פרשי שבט הלאל עד שלא יצאה שעה קלה והעפר שננער ממגפי הלוחמים, הוא וזרעוני האגדות הספונים בו, נערם לסוללת עפר גבוהה בעלת צורה של תל, ועד שלא יצאה השיירה לדרכה הארוכה הוריק התל ועטה צמחיה מופלאה, עשבים קסומים; שיחים הלומי תפרחת ועצים משונים להפליא, וצפרים שוכנות בין עפאיהם הרכים, ונותנות את קולן בזמירות געגועים לארצות רחוקות, ומטילות את ביציהן בעדנת הקנים שצמחו בצמיחת העצים. והכפריים, שהיו רגילים במעשים שכאלה, הרימו גבות משתאות למראה הצפרים המקננות, והחליטו, בנדיבותם כי רבה, להעניק את השם הלאל לא רק לתל אלא גם לעמק ששכן בו מחנה הלוחמים, וייקרא שמו מרג' הלאל.

אשר לזינב, בעלת החילה, סיפורה שונה בתכלית מסיפורם של הנודדים, אף שברבות השנים נטו הכפריים לכרוך את קורותיה בקורותיהם של בני הלאל, מפני השכנות ומפני אותה נטיה כפרית ידועה להלביש אצטלה רומנטית של חשיבות לשבט שיצר אגדה בעפר מגפיו ולאשה שיצרה אגדה בתחתוניה. שהנה היתה זינב האשה הכי יפה בצפון, כראשית המאה. לילות שימורים הרבה ישבו משוררים עממיים לחרוז שירים בשבחה. גברים מכל רחבי הגליל עלו ובאו אל סעסע כפר מולדתה לחזות ולו להרף עין ביפיה הנדיר, אלא שבני כמרה שלה צרה עינם באשה היפה, והם התחילו טווים את קורי מותה, תחילה הפיצו שמועות על אודות תתאוה הבוערת בין רגליה ואמרו שאין גבר שיש בכוחו להשביע את רעבונה, ואמרו שנאסף עליה לעבור בשדות המוריקים לכל תכמיש את היבול בריח תאותה, ואמרו כי לא תוסר חרפה מכפרם עד שתכבה אש תאותה. על כן יתאספו זקנים באחד הלילות ויטכסו עצה איך ישימו קץ לבושה. ולמחרת עם שחר פרצו כמה מגברתני הכפר לביתה של זינב ושלפו אותה ממיטת בעלה המגומגם והביאוה לפאתי הכפר, ושם קשרו את ידיה ואת רגליה, הרימו את שולי שמלתה ושפכו אבק שריפה אל תוך תחתוניה, נתנו פתיל בערותה, והדליקוהו ונסו על נפשם. ולמן היום ההוא נקראת אותה חלקה חילת־זינב.

שביל הנצחון, לימים שביל המנוסה, עבר בין זכרונות עבר אלה, ועקבות המנוצחים הוטבעו על אותו עפר שנשא את עקבות המנצחים בשובם מכיבושיהם; ועכשיו, בשלהי אוקטובר 1948, הוא נושא את עקבותיו של אבו־שאכר, כבואו אל הכפר להזהיר את תושביו מפני חיילי היהודים הבאים עליו לכבשו.

במחצית השניה של אוקטובר השליכו המטוסים פצצות על תרשיחא, שלשם באו קרובי משפחתו של אל־אסבה מכפר ג'אעונה הכבוש, והימים ימי מסיק הזיתים. שנה רעה היתה, אומרים הזיתים. שבשנה רעה הזית מתכנס בעצמו ואינו נענה למקלות הנוקפים ולידי התולבים. ובשנה ההיא מיהרו הללו לחסות בצל קורתם מאימת הפומבות המטשטשות את קו האופק בתימרות עשן. במחצית השניה של אוקטובר התכנסו תושבי פסוטה בבתיהם, ויש שביקשו מחסה בכנסיה או במערות הפזורות בהרים המקיפים את הכפר, ולא חששו מפגישה פנים אל פנים עם אדרסר האגדי בפתחה של אחת המערות. שרמותו של אדרסר נסתלקה מדמיונם בימים ההם, והתרנגולים היחידים שנראו בחוצות הכפר היו מהרסים באימה ונסים על נפשם למשמע קולות הנפץ העמומים שהרעידו את האדמה מתחת לרגליהם. על כן ימהרו לשוב אל לולם כדי לכלות את בהלתם בפריעת נוצותיהן של התרנגולות המקרקרות כחשות בסכנה העומדת באויר. התרנגול של אשת־דודי היה מהלך בחצר הפנימית בכובד־ראש תרנגולי, ונזהר שלא יופתע על המזבלה הקרוכה בשעת ההפצצה. התתולה בעלת גון הנופך היתה מביטה בו ממקום רבצה ועוקבת אחריו בעינים רואות את הנולד ויודעות שהסוף, כשהוא בא, אינו מתחשב בהודוס נאפר־הזהרה, והמוות, כשהוא פוקד את ברואי אללה, אינו שת את לבו האפל לתוגת תרנגולות שנתאלמנו. שהנה במחצית השניה של אוקטובר נתבלעה עליו דעתו של התרנגול של אשת־דודי, והוא לא יכול לעמוד במתח המצטבר עוד. על כן התנפל בכרבולת זקופה ובנפק רועד על החמור הכחוש שעמד קשור בחצר שקוע בראגותיו וסובל חרפת רעב. זה לו כחצי שנה שלא התענג על מנה של שעורה מפני היבול המדולדל, ועכשיו בא אליו תרנגול מוכה טירוף זה ומכלה בו את חמתו שניצתה בו ברגע של איבוד הדעת. התרנגול פורש את כנפיו וסותר את נוצותיו ומנקר בעורפו של החמור, ומתוך כבוד עצמי מטושטש ונטול שעורה, מנער הלה את התרנגול מעליו ושולח בו בעיטת רגליים אחוריות. התתולה שגונה כגון הנופך מביטה באדישות בתרנגול שצנח בקרבתה לאחר שנחבט בקיר שמאחוריה, והיא יודעת שתקבל את ראשו. אשת דודי, שיצאה למשמע המהומה, עמדה שם אובדת עצות ולא ידעה מה תעשה תחילה. תמלוק את ראשו של התרנגול קודם שיהיה מאוחר מדי, או שמא תתן לחמור הפוחז לטעום מנחת שכטה. במחצית השניה של אוקטובר הביטה תתולת הנופך ממקום רבצה וראתה כיצד אשת־דודי מניחה את מכותיה על החמור הגרום, כמין חזרה על הצפוי לו בקרוב, וכיצד היא מולקת את ראש התרנגול וזורקת אותו לתתולה. והתתולה פורשת לה לפינתה בפאתי החצר ושיניה בכרבולת הפזויה. ושיירת הפליטים מתרשיחא משתרכת כל אותה העת בשביל המנוסה.

ואבו־שאכר בוזז את בתי דיר אל־קאסי, ושיירת צבא היהודים עושה את דרכה בכביש שבמורד הגאי. תושבי דיר אל־קאסי לא המתינו לבוא השיירה. כבר היו מעבר לגבול. ואבו־שאכר, שידע את נחת זרועם עוד בימי המרד הערבי הגדול, נכנס עכשיו לביתו של מחמוד אל־אבראהים, שהיה מפקד האזור בימי המרד. שער החצר היה פתוח, משל יצאו דיירי הבית לביקור חטוף אצל שכניהם ותכף ישובו. עבר אבו־שאכר בשער וסגר אותו אחריו כמשתדל לשמר ולו לרגע את העבר החולף, ועמד בחצר, במקום שעמד לפני עשר שנים. אלא שאז היה מוכה ומושפל, ועכשיו הוא זוקף את גוו ונושם מלוא ריאותיו את ניחוחות הבית שהיו מרחיפים את עצמותיו לפנים ומעכירים בו חיל ורעדה. והנה הכל פרוץ ונתון כפרי בשל בידו. חמור, מותר עבר בדרך העפר שמחוץ לשער והבהיל בנעירותיו את התרנגולות המנקרות כגרגרי שעורה שנפלו משק פרום כלשהו בבהלת המנוסה. הוא קרב אל דלת הכניסה הפתוחה כדי סדק ורתף אותה קלות, ובשתי פסיעות היה בתוך הבית שבעליו הטיל את מוראו על תושבי הסביבה בימי המרד הגדול. שרפרף שהיה שם התישב עליו והתחיל מרכיב לו בראשו את רשימת הדברים שברצונו לקחת. ה„סמנדרה" עמדה פעורת דלתות וכתוכה סואר של מזונים שהעליון שבהם הוסט קלות ממקומו ביד מהוססת שאמרה ליטול מורן או שנים. ויותרה. על הקיר שמנגד היתה תלויה תמונה של ח'אג' אמין, ומעליה הכהיקה צללית של חרב עקומה שהוטבעה בקיר המגעם והדהוי בסבלנות של שנים, ועכשיו היא רטויה לעיניו המאוכזבות של אבו־שאכר, הלא בשביל החרב הזאת בא הנה בפזיוזות של מבקש נקם. אחר־כך ראה את השק הפרום שלא עמד בשפעת הזיתים עומד בפינת המטבח ומכטנו המרוטשת פורצים הזיתים הירוקים ונשפכים על רצפת המטבח, וקליפתם הרקה הנוצצת כמו מחשבת להיבקע בלחץ השמן האצור כתוכה. זה המראה שנגלגל זלגו הדמעות האצורות באבו־שאכר על לחייו והרטיבו את חתימת זקנו. והוא שב אל השרפרף שבכניסה וצנח עליו והוא מתיפח כקטון ילדיו ומשתנק בזעמו הדועך. שק הזיתים הפרום העמידו באחת על מה שצפוי לו בתוך כמה שעות, שהנה גורל אחר לו ולמחמוד אל־אבראהים, ועל אף הכל אחים הם לצרה ולנדודים. והוא מחה את דמעותיו במשיכת שרוול, הניח על הרצפה את השק שהיה בידו כל אותה שעה ובו השלל שלקח מן הבתים האחרים, וקם ויצא לחצר, והתרנגולות עודן מנקרות באדמה בתרות אחר גרגרי שעורה נשכחים.

וזה היה הרגע שבו ראה את השירה העושה את דרכה בכביש שבמורד הגאי, והוא עמד בשער הבית, וראשו ריק ומרוקן, וגבו אל להקת התרנגולות הארישה. חתול שחור חצה את חשביל עלידו, ובכלי משים קמץ את אצבעותיו והצטלב. מיד התחרט שכיוה את שם המושיע וביקש לחטוא עליו חסר לפני חתול שחור, ואחר־כך ניעור בו זעמו הדועך: שהוא משחית את, ומנו במחשבות שכאלה בזמן ששיירת החיילים הולכת ומתקרבת אליו מתחתית הגאי. וקודם שהספיק לכלכל את צעדיו בתבונה שב על עקבותיו ונכנס אל הבית, רוקן את השק שהיה מונח על הרצפה מתכולתו, קיפלו בחפזה ונתנו תחת אצילת ידו, וכאחת זינק משער החצר ונס על נפשו אל הכפר.

שכה, שלושים באוקטובר, שנת 1948.

(פרק מתוך הרומן „ערבסקות", העומד להופיע בהוצאת „עם עובד", הספריה לעם).

בעריכת יעל לוטן

עורך משנה אילן שיינפלד

יעקב רבי

בכור ההיתוך

ישראל אלמן: יהדות אמריקה בחברה פלוראליסטית. ספרית פועלים, 1985. (יצא לאור בסיוע הוועד היהודי האמריקני).

ספרו של ישראל אלמן הוא ההרצאה המקיפה ביותר בעברית על ההוויה היהודית באמריקה של ימינו. אבל השליש הראשון שלו אינו עוסק ביהודים וביהדות אלא בעבודה סוציולוגית בסיסית וייחודית של החברה האמריקנית — דבר־היותה חברה פלוראליסטית, פסיפס של קבוצות אתניות ודתיות, צאצאי מהגרים, שגם דורות לאחר שאבותיהם תקעו יתד ביבשת החדשה לא ניטשטש לגמרי צביונם המסוים ולא נעלמה זיקתם למורשתם התרבותית־האתנית — ולא עוד אלא שמפעם לפעם מסתמנת בהן התעוררות של גאוות־מוצא, לרבות טיפוח ערכים ומינהגים הכרוכים בצור־המחצבת, ב„שורשים".

אכן לאמריקה יצא שם של כור־היתוך, יותר מאשר לכל ארץ־הגירה אחרת בעבר ובהווה, מבחינת האינטנסיביות והמהירות של הפיכת צבורי־אדם שונים לאומה אחת, שלה לשון שלטת אחת, חוקה אחת, מישטר אחד; אבל יש גבול לכושר ההתכה של הכור. נתונים גזעיים, כייחוד צבעוניים, מנעו את הטמעתו של המיעוט הכושי שנתקבץ מצאצאי העבדים אשר הובאו מאפריקה, והשרנות גזענית עיכבה לאחרונה את בילולו של המיעוט ההיספאני (בעיקר פורטוריקנים ומקסיקנים). עיכוב קליטתם המלאה של השחורים וההיספאנים הוא פועל־יוצא של משפטים קדומים שלקתה בהם האוכלוסיה הוותיקה, זו של האבות המייסדים, האנגלו־סאקסים־פרוטסטאנטים. גורם מעכב אחר היה ההשתייכות הדתית של גלי־הגירה מאוחרים־יחסית, קאתולים מזה (יוצאי אירופה הדרומית והמערבית), ויהודים מזה. גם כאן פעלו את פעולתם משפטים קדומים ורגשי־עוינות מושרשים. אולם העירוב הלאומי־דתי נתעכב (אם גם לא נמנע לגמרי), גם בגלל הנוסטאלגיה של אירים, איטלקים ופולנים ל„מולדת הישנה" ונאמנותם לאמונה הקאתולית. כיוצא בזה, תודעתם העצמית של יהודים, בין שהיתה דתית מובהקת ובין שכבר חדלה להיות כזאת ונתלתה בעיקר בזכרונות ההיסטוריים של העם היהודי, היתנתה את ההתמד והרציפות שלהם.

סובלנות ואפלייה

איך השפיע הפלוראליזם האמריקני המיוחד־במינו על נסיבות התפתחותו של הקיבוץ היהודי בארה"ב? הפלוראליזם מחייב סובלנות, שאלמלא הסובלנות אין המרכיבים השונים של החברה יכולים לדור בכפיפה אחת תוך קיום יחסים מתוקנים — ותוך שמירה סבירה של צלם־הדמות הייחודי. עקרונות החוקה האמריקנית הם ערובה לסובלנות, בכללם הפרדת הדת מהמדינה, או ליתר דיוק — קביעת עיקרון ששום מימסד דתי (כנסיה) לא יהיה כפוי על כל תושבי המדינה. אבל ההתחייבות הזאת אין פירושה גזירה על הדת ואין משמעה חילון עקרוני. אדרבה, המשמעות היא חופש האמונה (והפולחן המתחייב ממנה), גם חופש הכפירה, והוא שהעניק ליהודי אמריקה פריווילגיה שאבותיהם ואחיהם לא ידעו כמותה בזמן מן הזמנים ובגלות מן הגלויות. עם זאת, האנטישמיות לא עברה ולא בטלה לגמרי מן העולם, ובשום עת לא היתה זאת כמובן ממלכתית, המתמקדת במימסד הפוליטי. העוינות ליהודים באמריקה היתה מצד אחד רגשית, גילוי האטאוויזם עתיק־היומין של „שנאת עולם לעם עולם", ומצד אחר היתה תולדת אינטרסים כלכליים — ושני מקורות האיבה נסתייעו זה בזה. מועדוני חברה יוקרתיים נעלו את שעריהם בפני יהודים ואוניברסיטות־עילית של „ליגת הקיסוס" קיבלו סטודנטים יהודים במשורה, לפי שיטת מכסות, מה שנקרא בשעתו בכמה מדינות אירופיות בשם „נומרוס קלאוזוס" — ומוסדות אלה יכלו לכאורה למצוא הכשר מוסרי־תרבותי לצעדיהם, באשר מן המוסכמות היא שחברה נוצרית מהוגנת אינה חפצה בקירבתם היתירה של יהודים, אך המניע הבלתי־אמצעי של המיגבלות היה אינטרסנטי־ממוני. המועדון החברתי הוא מעגל חיצון של הפעילות הכלכלית: אנשי־עסקים נפגשים בו בנסיבות נינוחות, חותמים על עיסקאות וכו', והרשות או היכולת בידם להיוועד עם מי שליבם חפץ ולפנות עורף למי שהוא בלתי־מהימן מטבע ברייתו ומוצאו, קרי: עם יהודים שמסורת־דורות הטביעה אות קין במצחם. כיוצא בזה, המיכללות הן מסננת המעבירה והמכשירה את הטובים לצמרת של עולם העסקים, של השירות הציבורי, ושל האקדמיה; וההנחה היתה שרצוי להיזהר ביהודים ולא להעניק להם שוויון־הזדמנויות. המצב לא היה קשה מנשוא: היהודים יכלו לעשות חיל „בתורה ובהון", בהשכלה ובעסקים, גם בצילן של המיגבלות הנזכרות. אבל אי־ההשלמה עם המיגבלות היתה עניין שבעיקרון, ומלכתחילה ברור היה שבמציאות החוקתית והמדינית של אמריקה יש סיכוי למאבק נחוש באפלייה. את המאבק הזה ניהלו בעיקר הליגה נגד השמצה של בני־ברית והוועד היהודי האמריקני. ואמנם לבסוף בוטלו המכסות בחינוך הגבוה האליטארי, המיגבלות במועדונים החברתיים פחתו במידה ניכרת, ויותר ויותר יהודים תופסים עתה עמדות בכירות בניהול מיפעלי תעשייה גדולים, כגון אירווינג ס. שפירא, ששימש בשנים 1972—1981 יו"ר מועצת המנהלים של חברת דיי־פונט המהוללת.

מן המיעוט אל הרוב וחוזר חלילה

במערך הפלוראליסטי של אמריקה, האם היהודים הם בחזקת מיעוט או שהם שייכים לרוב? אפשר שהשאלה תישמע בטלה מבחינה סמאנטית, שהרי ברור כי היהודים הם מיעוט מצד מיספרם: שישה מיליונים בקירוב, בתוך אוכלוסיה של 230 מיליון. אך על־פי התנהגותם ותודעתם, היהודים נמנים עם הקבוצות האתניות הוותיקות ובעלות־היכולת, המצטיינות בכישורים מנהיגותיים ותרבותיים; מבחינה איכותית הם חלק מן ה„רוב". הצלחתם במאבק נגד אפלייה, הן של עצמם והן של קבוצות אחרות, בייחוד השחורים (עד שנשתבשו היחסים בין שתי העדות, מסיבות אמריקניות־פנימיות וגם בשל תמורות גלובאליות — צמיחת העולם השלישי) — חיזקה בקרב היהודים את תודעת שייכותם לרוב האמריקני, או ל„שאור שבעיסה" באומה. אך מן הרוב, חוזר־חלילה אל המיעוט. מבחינה מהותית, אומר ישראל אלמן, „מהווים היהודים 'מיעוט' במלוא מובן המלה", להבדיל מקבוצות נוצריות, כמו האפיסקופאלים או המתודיסטים, שהזדהותם עם הזרם המרכזי באומה האמריקנית הדוקה יותר, כי הם הן בין מעצביו העיקריים, והאינטרסים המיוחדים שלהם מעטים, שוליים. ולעומת זאת: „דת יהודית, אתניות, היסטוריה ותרבות, מגדירות את יהודי אמריקה כקבוצה באופן חד־משמעי. אפילו אם הפרט היהודי השיג מידה רבה של התבוללות על פני השטח והשתלבות חברתית כללית. ליהודים יש עוד הרבה אינטרסים ודאגות קבוצתיים..."

בראש „האינטרסים והדאגות הקבוצתיים" שמאפיינים את היהודים, אותם לבדם מכל הקיבוצים האתניים של הפלוראליזם האמריקני, מונה ישראל אלמן את הכוננות למאבק באפלייה ובקיפוח זכויות ואת המקום המיוחד (ומבחינות רבות — המכריע) שתופסת מדינת ישראל בציבור היהודי בפעילות של מימסדו. אמנם תופעות הקיפוח והאפלייה שוב אין מגיעתן רעה כמו בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, אך היהודים הם עם מלומד־ניסיון והדימויים המעוותים המלווים אותם במשך דורות — עדיין הם נפוצים למדי גם במדינת־רווחה־וקידמה כמו אמריקה. האנטישמיות רדומה, אבל אין לשלול את האפשרות של התגברותה המחודשת, אף אין לטעון, אומר אלמן, ש„החלשתה היא כורח המציאות, תהליך בלתי־נמנע, כביכול, של הקידמה האנושית". לשבחם של יהודי אמריקה ייאמר שאף־על־פי ש„לחמם ניתן ומימיהם נאמנים" והם רואים את עולמם בחייהם, הרי הם עומדים על המישמר להדוף כל רצידיב של שנאת ישראל המונית וגואה.

להפוך את המצוקה לצדקה

זו חזית אחת של מערכת ההגנה והקיום היהודית, והחזית האחרת היא הסולידאריות עם מדינת ישראל. זהו „גורם שהשפעתו מקיפה כמעט את כל הקהילה כולה והוא חוצה כמעט את כל הגוונים הדתיים, האתניים והמעמדיים הפועלים בתוך הקהילה". אין זאת סולידאריות לשם שמיים, אין זה חסד שיהדות אמריקה עתירת־היכולת עושה עם ישראל, אלא זהו בראש וראשונה אינטרס עצמי מובהק, ביטוי לדאגת הישרדות קבוצתית, שרובם של יהודי ארה"ב חשים אותה בעוצמה. אך אם בהישרדות עסקינן, ובקיומית — האם היהדות האמריקנית עושה את כל הדרוש לביתה ובביתה? האין אותות של כליון דמוגראפי נכתבים על כותלה? הכוונה לעקומה העולה של נישואי תערובת, המגיעה כיום לשלושים אחוז בקירוב. ברם, לאחרונה כבר נזדמן לי לכתוב במקום אחר (ראה מאמרי „אחרי הדחייה השמינית", 14.2) תוך הסתמכות על נתונים מספרו של אלמן, שנישואי תערובת אינם בהכרח חשבון־הפסד; אדרבה, יש לפחות מקצת משלושים האחוזים הם תוספת לגוף האתני היהודי — עד כמה שהזוגות המעורבים הולכים אחרי הפארטנר היהודי, מטפחים תודעה יהודית ומקיימים אורח־חיים יהודי ושוקדים לגדל את בניהם אחריהם כיהודים. במקום להתריע ללא הבחנה על סכנת נישואי־תערובת, ראוי לעודד את הנסיונות הנעשים ביהדות אמריקה להפוך את המצוקה הזאת לצדקה.

הצלחתה של יהדות אמריקה, הישגיה המרשימים בתוך החברה הפלוראליסטית, אינם מעבירים את המחבר על דעתו. אין זה ספר אופטימי־לעילא, כמו רב־המכר של צ'ארלס סילברמן, A Certain People; עבודתו של ישראל אלמן היא מאופקת וזהירה בהערכותיה, והעיקר: היא כתובה באמפאתיה רבה לנושא הנידון; לא בכדי מתנוססת מעבר לדף השער הקדשה „לבני, איתן וגיורא, ולבתי מיכל, בתקווה שיאהבו את עמם כאשר הוא שם".

מודעת פרסומת לשיר עם תווים — „תחי ארץ החופש" ביידיש. ניו יורק 1911

ציפי שחרור

מתכון געגועים

אוה דברה
פרקי גן עדן
ספרית פועלים, 1985

פרקי גן עדן, סיפרה השני של המשוררת אוה דברה, הוא ספר, המביא רשמים ממסעותיה האקזוטיים של המשוררת באיים הקריביים. „ערב מאי ריחני" פותח את הספר. „מעלה באפי זכרון אהבה / כרית ארצות רחוקות, ויצר נדודים תופס בגרוני לראות...". שורות אלה, הפותחות כאמור, את המסע, מביאות לא רק התפעמות והלל לאיים הרחוקים, אלא גם רושם של התפכחות קשה, הנובעת מן ההבטה לאחור. כך, למשל, בשורות הבאות: „ברגעים שיש לי דו שיח רגוע וידידותי עם עצמי / כמו שקורה לי לעיתים די קרובות במקום הזר הזה / נעים לחשוב על עצמי בעל תהליך מטמורפוזי איטי / המתרחש בו־זמנית כאן על אי טרופי מוקף ים / ובארצי שלי מוקפת העוינות..." (עמ' 16). תחושת התפכחות זו נובעת מכך, שאין המדובר כאן במסע תיירותי נואש ומייגע אחר נופים ואתרים, או בתיעוד תקופה ובסיפורי מסע שדופים, אלא ב„טיסה לארץ רחוקה, היא מסע כפול / שעה שנוסק המטוס בנהמה אדירה, נוסק הגוף... הנפש נשארת על האדמה עדיין מסדרת עניינים דחופים... עושה את כל הדרך בריצה ובשהייה, מתנשפת מועדת קמה ונופלת מועדת לפורענות..." (עמ' 8).

ספר השירים, הסדור בסדר כרונולוגי, מתחיל, אם כן, בגעגועים עזים אל אי־הוודאות ומסתיים בגעגועים צורבים אל המוכר, הידוע והעויין, ובתווך מצוי המילוי העסיסי, כמחול שדים פרוע, של התפרקות, התפקרות ושכרון החושים. „...קצב המחול, מחול השדים / לוהטים הגופות ניחרים הגרונות... לילה מכושף הלילה הזה". וכן „כשאני שרועה על ספה בלב העולם / בגלקסיה החגה ומסתחררת לה באשלייה / אגוצנטריות בשביל חלב קוקוס כמו מצ'ו רומנטיקני מוקף נשים שחומות..." (עמ' 22).

תאוות החיים — וחרדת ההתמסרות

המסע אל גן העדן הופך בתוכו אין סוף כפילויות, כך למשל, ההפרד בין גוף לבין נפש בשורות — „...תעתועי הנפש אינם יכולים לרמות את / הגוף הסרבן / לעצי קורבריל צבע אקליפטוס, ולסמכת צליל הורה" (עמ' 12). הגוף נתפס כבן חי חיי הווה, ואילו הנפש — כמי שאינה חדלה לחפש משמעויות מעבר להווה, בתעתועים ובפנטזיות. אולם, בגוף אין לתעתע — הוא ניזון מרשמי־החושים בלבד, ואי־אפשר להזינו באידיאות. רק הנפש נותנת לכל שמות ואידיאות.

כפילות נוספת, היא הכפילות שבחוויה האקזוטית, שבצד שיכרון החושים הכרוך בה, נגלית בה גם התרפקות על זמן אחר: „... לילה מכושף הלילה הזה. רחש העצים / מותח מיתרים כגיטרה, בוערת יסמין / מעביר בנחירים בושם מאגדה אחרת / ובטקס וודו סודי / מעלים תופי הטם־טם הוויית בראשית..." (עמ' 34). כפילות מסוג אחר נגלית ביחס שבין תאוות החיים ומיצויים עד תום, לבין החשש הנורא מפני התמסרות לתאווה, לגוף המשכר, ליין הפרי, אף כי נדמה, שמשיך השיר משילה הזוהרת מעצורים וקולפת זכרונות, עד שאין דבר שיעצור את היטמעותה המוחלטת בגוף או — להחליפן את התאהבותה ב„מצ'ו" כלשונו, אין הדבר כך. ההיכרות עם הגבר הלטיני, הופכת אותו למותם: „...בימים אלה מתעוררים המצ'וס מאחור / פוקחים לאיטם עיניים המאירות במהירות / את בשמם של לילות אהבה / והלב הוא מוסיקה כמו סכינים בין האצבעות..." (עמ' 25).

אם בכפילויות עניננו, הרי שאין להתעלם מן ההתרפקות הנוסטלגית מחד גיסא, ומן ההתפקרות הגועשת מאידך גיסא. ביניהן מונחת השפיות, שאינה מניחה לדוברת להיטמע עד כלות. זהו, אולי, הפגם הקטן, הפוגע בשלמות הספר: הקורא בספר הולך בנאמנות רבה אחר הדוברת בדרכי השיר, המעוררת את תאבונו למחוזות רחוקים, לריחות ולתעתועים ולפנטזיות, עד שבאה היא ומתעתעת בו, בקורא, בהותירה אותו בגבולותיה הצרים של שפיות הדעת, הגורסים הותרה של מרחבי נסיגה למחוז מוכר ובטוח: „...מתיקות אנונה וריח פאצ'ולי חריף נארגים כעין עשן / כחלחל, מתמהמה / כך מרמים את העולם, חיים בתוך הזוך הוורוד / תניגר בחמלה בין האצבעות..." (עמ' 43).

עולם נטול ורוד

תחושות אלה נובעות מן הזרות המפעפעת בכל השירים, והיא סיבת ההתפכחות המרה, שעם החזרה מן המסע. עם אותה התפכחות מתחדדת הראייה, נמוגים הריחות, מיטשטשים הטעמים, נעלמים המצ'וס ואז ניגלה למשוררת הקיטוב החברתי המעמדי הקיים באיזורים אלה, והבולט בם כל־כך: „במרכז החדר מסמנת צמרת הצבא את מקומה באותות ובדרישות־מדליות... המעמד מסוכח / איש לא נולד אל תוכו. הוא נלקח" (עמ' 47). כך גם תיאור המעמד הנמוך, הנרמס בשדות קני הסוכר: „הוא שוכח את אדמתו השחורה / שוכח את נופיו, יום יום פוסע בשדות קנה הסוכר מתכופף, מזדקף, מנתר וזוחל / משהו בי מתמוטט, קורס תחתיו, כמו קנה משוסף / והוא עייף, עייף מלשדוד חיים אחרים...".

עם ההתפכחות באה ההשלמה. המקום שהיקהה את חושיה הוא המקום, בו ניגלה הקיטוב המעמדי הנורא, על העוני והדלות הנלווים אליו. ועל כן, בשיר „אין מנוס", באה השלמה מסויימת, מפוכחת, עם המציאות: „... שיחי ורכנה רום ואבטינה / ושורות קנה סוכר לנצח..." (עמ' 46).

בשבע עיניים

ערב „עכשיו" באוניברסיטת תל־אביב

כתב העת „עכשיו" יוזם סידרת ערבי ספרות בקמפוסים: ערב ראשון בסידרה יערך באוניברסיטת תל־אביב, במועדון הסטודנטים „פוקוס" שליד מעונות הסטודנטים ב־27.3.86 בשעה 20.30.

המיוחד לערבים אלה הוא שילוב יוצרים ידועים וצעירים. בערב ישתתפו מרדכי גלדמן, מאיה בוזאגו, רוני סומק, סיגלית דווידוביץ', אלון אלטרס, אבי פלדשטיין, רובי שונברגר, חוי לסקלי, אלי הירש ודורי טרופין. על הסיפורת הצעירה ישוחח אמנון נבות. ליווי מוזיקלי ראובן דותן וטיירי ניקר. ינחה את הערב אלון אלטרס. כרטיסים במקום. (הודעות קודמות בטלות).

ערב עיון באוניברסיטה העברית בירושלים

ביום א' 23.3.86 בשעה 18.15 באולם הסינט, בנין המנהלה, האוניברסיטה העברית, הר הצופים. בנושא: ציונות ויהדות. ישאו דברים: פרופ' נתן רוטנשטרייך, פרופ' יצחק והשבסקי, ד"ר אביעזר רביצקי וד"ר אהוד לוז.

הדיון בעקבות ספרו של פרופ' אפרים א. אורבך „על ציונות ויהדות" — עיונים ומסות, בהוצאת „הספריה הציונית".

פתשגן פורים

מדינת ישראל מוזמנת להשתתף בנשף מסכות עם שאר אומות העולם. שאלנו כמה מידידינו: אילו פנים תלבש המדינה? הרי כמה מן התשובות שקיבלנו.

אני מציע למדינת ישראל להתחפש לשייקספיר, כידוע שמיטעירות עשו כאן קומדיה, מהחלומות ליל קיץ וההמלט הדני הלא להיות או להיות עם חפיפי בארצבר/ארץ צידן ירושלים.

רוני סומק

רוני סומק

בברכה

רות בלומרט

עירא דביר

שאול קנז

א.ב. יפה

היכרות עם ארנסטו סאבאטו

השנה תינתן סוף־סוף לקורא העברי ההזדמנות להתוודע ליצירתו של הסופר הארגנטיני הגדול, ארנסטו סאבאטו. שתי הוצאות ספרים מודיעות על הופעתם הקרובה בתרגום עברי של שני הרומנים הגדולים של סאבאטו, „על גיבורים וקברים" (או כפי שהוא נקרא בתרגומו הצרפתי „אלחאנדרה") ו„אבדון המשחית" (בצרפתית „מלאך האפלה"). כן נתבשרנו כי סאבאטו יבקר בישראל לרגל הופעת ספריו.

ארנסטו סאבאטו כבר ביקר אצלנו ב־1965 ורכש לעצמו כאן ידידים רבים. מי שהכירו התרשם בעיקר מישרו האינטלקטואלי, מאומץ־ליבו, מיכולתו לקלוט רשמים ולהעריך נכונה את המציאות החדשה לתוכה ניתן לו רק להציץ. בראיונות שהעניק לאחר ביקורו הראשון בישראל, הביע סאבאטו משאלה להעמיק את ההיכרות ולקשור עמנו קשרים הדוקים יותר, אך לצערנו לא נסתייע הדבר. מבין ספריו תורגם עד כה לעברית רק הרומן הראשון שלו, „המנהרה" (הוצ' דורה, 1976) וגם ביקורו הנוסף של הסופר אצלנו נדחה.

לארנסטו סאבאטו מסלול חיים יחודי: הוא נולד ביוני ב־1911, למד באוניברסיטת לה־פלאטה פיזיקה ומתמטיקה וסיים חוק לימודיו בהצטיינות ב־1937. החל להרצות בתחום התמחותו וזכה במילגת השתלמות. יצא לפריס ועבד במעבדות קירי. אך בראותו את כיוון ההתפתחות של מדע הפיזיקה הגרעינית, החליט לנטוש תחום זה ולהתמסר לספרות. מעבר זה מתועד כבר בסיפרו הראשון, קובץ מסות בשם „האחד והעולם", שהופיע בבואנוס־איירס ב־1945; לאחר מכן פירסם סאבאטו עוד שני ספרי מסות „אנשים ותשלובות" ו„הכפירה", וב־1948 הופיעה הנובלה הגדולה שלו „המנהרה", אשר לתוכה גיבורה, חואן פאבלו קאסטל, הערה המחבר מתהיותיו ומלבטיו. גיבורו הוא אדם חסר מנוחה, רדוף שדים, סכיזופרני־אופי, המענה את עצמו ואת זולתו ואהובתו מאריה אירבארנה, אינו מצליח ליצור עימה קשר ומגיע למסקנה, כי חייו שלו נידונו לזרום בתוך „מנהרה אפלה ובודדת". הוא רוצח את מאריה, מסגיר את עצמו בידי המשטרה ובתוך הכלא הוא ממשיך במונולוג המעיק והמתמשך שלו.

בשני ספריו הבאים ממשיך סאבאטו לטוות אותו מארג רגשי ואינטלקטואלי, תוך פיתוחו והרחבתו. „על גיבורים וקברים" הוא סיפור אהבתם המעונה והמורכבת של אלחאנדרה ומארטין וגורלם הטראגי, על רקע הכרך המודרני הגדול בואנוס־איירס, וההיסטוריה של ארגנטינה ושל עמה המבקש למצוא את דרכו ואת אמיתו.

עולם החלום

במבוא שלו לרומאן של סאבאטו כתב ויטולד גומברוביץ': „המיכנה, הקומפוזיציה, האידיאות — כל אלה אינם אלא בעלי ערך מישני בספר זה. עיקרו טמון לדעתי ביצרים, בכישופים, בעיוותים, בחדירה לרזי חקיים, בפלחנים; זהו עולמו של משורר. ומבעד לאובססיות האישיות ביותר של המחבר מצטיירת ההוויה הארגנטינאית, הדרום־אמריקנית. וסאבאטו אינו נעצר בנקודה זו: הוא מגיע אל המימד האוניברסאלי".

ואם בספר זה תופסת מקום ניכר המיתולוגיה הדרום־אמריקנית, על קסמיה וביעותיה, הרי שבספרו השלישי של סאבאטו, „אבדון" (1974), שחלק מגיבוריו הועברו לתוכו מספריו הקודמים של המחבר, — אבל סאבאטו עצמו מופיע בו כנפש־פועלת — מתגברים עוד יותר היסודות המטאפיזיים והדימוניים, אך אלה אינם מרחיקים אותו מן המציאות, אלא מגלים לפני הקורא באספקלריה מיוחדת־במינה את הריאליה.

אכן, יצירתו הבדיונית של סאבאטו שרויה בעולם החלום, המועקה והמוות, ודומה כי המאפליה גוברת ביצירתו מספר לספר, עד שהוא עצמו חש כאילו הגיע למבוי סתום ולא יוכל עוד להמשיך ליצור. בשנים האחרונות לקה סאבאטו במחלת עיניים וכמעט שאיבד את ראייתו. כיום אינו כותב עוד והוא מבטא עצמו באמצעות הציור, כשגם תמונותיו משקפות אותו עולם־פנימי, על סיוטיו ומראותיו הקודרים.

בניגוד ליוצרים אחרים, שדיוקנאותיהם האישיים מרחיקים אותם מעולם העשייה, ומן הפעילות הפוליטית, מעורב סאבאטו בחיים הציבוריים בארצו ונוקט עמדות ברורות ונועזות ביותר. למרות גילו ובריאותו הרופפת עמד סאבאטו לאחרונה בראש הוועדה, שחקרה את גורל האנשים „שנעלמו" בארגנטינה בשנות שלטון הערוצות. הוא ליקט אלפי עדויות על עינויים, חטיפות, מעשי־אונס ופשעים אחרים, שבוצעו על ידי שליחי השלטון בשנות הדיקטטורה הצבאית בארגנטינה, וקיבץ אותן בספר „לעולם לא עוד", שהופיע לאחרונה. הוא נטל על עצמו את מלוא האחריות להוקעת הפשעים האלה וכאשר הושלם דו"ח הוועדה, הופיע סאבאטו עצמו בטלוויזיה והציגו לפני הציבור. סאבאטו סבל מהטרדות, איומים ונסיונות־הפחדה. על ביתו בסאנטוס לוגארס, שליד בואנוס איירס, הוצבו שומרים. „אילו היה כעת מהפך פוליטי בארגנטינה, הייתי נמנה בין שלושת הראשונים שיוצאו להורג", אמר למראייני.

חולם על שדים ורוחות

וכאשר נשאל מדוע הקדיש בשנים האחרונות את רוב זמנו ומירצו למאבק הפוליטי, השיב סאבאטו: „סופר הוא בראש־וראשונה בן־אדם אזרח, ובתור שכזה יש לו הזכות, ואולי אפילו החובה, להביע דעתו על הבעיות הפוליטיות והמוסריות השונות שניצבות לפניו. תמיד הייתי מחסידי החירות והצדק הסוציאלי, ובתור אזרח עשיתי כל מה שיכולתי כדי לקדם ולהגשים עקרונות אלה".

כיצד פעלת בראש ועדת החקירה? האם נקטת עמדה פוליטית או מוסרית?

השיב סאבאטו: „לגבי 12 החברים של ועדת החקירה ניצבה הבעיה בראש וראשונה כבעיה מוסרית. העילה למעשי עינויים נעוצה לפעמים בעניינים פוליטיים. וכך קורה הדבר בארצות בהן שולטת הדיקטטורה, הימנית או השמאלית. יש אשר מנסים לקדש את השיטה הזאת על ידי העלאת „מטרות עליונות" — טובת המולדת, הגזע, הסוציאליזם, הדת. אך שום מטרה אינה יכולה להצדיק אמצעים נוראים אלה, שהם הניגוד המוחלט לכבוד האדם, וגם לאותן מטרות המבקשות להיראות אציליות, כגון מטרותיה של קהילה המתיימרת להגשים צדק חברתי. בגרמניה הנאצית היתה התאמה עגומה — המטרה היתה נתעבת כמו האמצעים. אך לענות בשם הסוציאליזם? לענות בשם הנצרות? בחשבון הסופי אין עינויים טובים ועינויים רעים: כולם נתעבים".

אתה גזרת על עצמך מעין גלות־פנימית בתקופת הדיקטטורה הצבאית?

„אמנם, ניתכו עלי איומים, איימו להרוג אותי ולפגוע בילדיי, רבים מידידיי בארגנטינה ובחו"ל ביקשו ממני לעזוב את הארץ. בפברואר 1977, כאשר הטרור הגיע לשיאו, יצאתי לפאריס לקבל פרס שהוענק לספרי „מלאך האפלה". כמעט שנתפתיתי להישאר שם. אך זכרתי כי ישנם בארגנטינה שלושים מיליון בני־אדם שאינם יכולים לצאת לגלות. חשבתי כי סופר נהנה אמנם מזכויות־יתר גדולות, אך רובצת עליו גם אחריות רבה. החלטנו איפוא, אשתי ואני, לחזור לארגנטינה".

אך יצירתך הבדיונית אינה מה שניתן לכנות בשם „יצירה מגוייסת" במובנו המזוייף של המושג הזה?

„במישור הפוליטי וודאי שלא. לרומאן, ליצירה בכלל, יש תכלית אחרת. אך אני בעל מחוייבות מובהקת במסותיי, שאחדות מהן פורסמו בשנות הדיקטטורה, כן פירסמתי הצהרות נגד החונטה הצבאית וגיניתי את מעשי הזוועה שהיא ביצעה. הנה ניטול דוגמה מפורסמת: בטהובן היה חסיד גדול של המהפיכה הצרפתית, אך לא הוא חיבר את המארסלייזה. ובשעה שהמהפיכה הזאת התחוללה הוא יצר את המוסיקה הגדולה שלו, גם זו שהיתה רחוקה מאד מהבנת ההמונים, כגון הרביעיות שלו".

אתה שם פדות בין המסות והרומנים שלך?

„המסות נכתבות על ידי הראציה, הן פונות אל החשיבה הלוגית, הן משמשות ביטוי להיום־יום של הסופר. הרומנים נוצרים בזכות החשיבה המאגית, זו השולטת על תת־ההכרה. ודאי, ברומאן הגדול יש גם אידיאות — ראה דוסטוייבסקי, תומס מאן, סטנדאל — אך עיקרו במסר זה שבא מעולם תת־ההכרה... את השורשים העמוקים של האמנות יש לחפש בעולם החלום. יהיה זה חסר־שחר לתבוע מרומאן שיגן על קו פוליטי כלשהו. להאשים סופר שאינו נדרש לעניינים פוליטיים ברומנים שלו, הרי זה כאילו שהיית מאשים אדם כלשהו על כך, שהוא חולם על שדים ורוחות, במקום להרהר בבעיית הערך־המוסף או האימפריאליזם. על כן עלולה היצירה להיראות כ„שולית", אך בכל תקופה, ותקופה היא מעניקה לנו משהו מן המוחלט, מן האמת האבסולוטית על מצבו של האדם".

* דברי סאבאטו מצוטטים מתוך הראיון, שערכו עמו פאטריציה קאממנלה [illegible]. הראיון נתפרסם בחוברת מס' 224 של הירחון הצרפתי „מגאזין ליטרר".

תגובות

תשובה לדיאנה לם — על „סחרור של מלים"

הפואטיקה שלי שווה בעיניך כקליפת השום — לגיטימי. „הביקורת" שלך שווה בעיני כקליפת השום — לגיטימי. אבל אל לך בהאשמות זדוניות שיש בהן מידת סיכון לא מועטה. על הדיבר — „לא תגנוב" טרם עברתי בימי חיי. מה לעשות? — עניין של יושר פנימי, מצפון, חינוך פולני תקיף...

אמנם אלתרמן וזך ואחרים הינם ציוני דרך רבי־השפעה בשירה העברית, ובוודאי מקור השפעה גם על דור המשוררים עימו אני הולך בתלם — אבל מהשפעה ועד פלגיאט, או כפי שאת מכנה זאת „טביעת אצבעות", המרחק אדיר.

האשמותיך המרושעות נגדי יכולות היו להגיע על נקלה לערכאות משפטיות, אלא שאינני בוחר בדרך זו, ולו בגלל הביורוקרטיה הכרוכה בכך. ובכלל — מדוע רוע כוזה? עושק כוזה? אין ולו אור קטן בקצה המנהרה? הקצפת חנקה אותך עד תום?

אני לא רק אשרה, אלא „אמשיך ואוסיף ללכת", כדבר המשורר. אך מה על האחרים העומדים ליפול לדרכיך? יש חלשים שיטבעו במהרה. אני אינני זקוק לא לרחמיך ולא לרחמי דומיך. אני זקוק לרחמי שמים. כולנו זקוקים להם. טוב לי בעולמי, העגול כמידת האור השפוך בספרי „בין מריצ'י לרוצ'לאי". וכמידת היובש, המרירות והשממון שהם בחלקך. יהיו שיזדקקו לחמלה מועטה — אך לא כך היא מציה. אוי לאלה שתהיי להם למשענת. וכי חסרים אנחנו רוע ומדון?

חוסי על עצמך, על עצמך בלבד. במרי נפש ובהבל פה משיגים אך מעט.

על החתום,
במידת הרחמים —
דודו ברק
שבין מריצ'י לרוצ'לאי

חלון ראווה

עושר והמתעות

„הגרזן הפורח", מבחר שירה גרמנית מודרנית.
תרגום, הערות ואחרית־דבר: שמעון זנדבנק.
הוצאת כתר, 1985.

אנתולוגיה חדשה זו מביאה מבחר מייצג של השירה הגרמנית במאה העשרים. ככזו, היא נדבך נוסף במפעל תרגומיו של שמעון זנדבנק מן הספרות הכתובה גרמנית ואנגלית: זנדבנק, העוסק בהוראת ספרות אנגלית וספרות השוואתית באוניברסיטה העברית בירושלים, פירסם מחקרים ספרותיים, שתי הטובלות „מישהו אחר" ו„תרגיל במחיקה" — ותירגם לעברית את „הטירה" לפראנץ קפקא, את מחזהו של ברטולט ברכט „אמא קוראז'", את „טרוילוס וקרסידה" מאת שקספיר ואת „סיפורי קנטרברי" לצ'וסר.

אלזה לאסקר־שילר

ייחודה של אנתולוגיה זו הוא ברבגוניות הצורות והתכנים השיריים, המובאים בה. מודרניסטים ובעלי זיקה ברורה לקלאסיקה הגרמנית, אימפרסיוניסטים, אקספרסיוניסטים ורומאנטיקנים, חסידי האמנות המגוייסת, בעלי חרוז פופולארי ואסתיטיקנים מעודנים, סוריאליסטים ודאדאיסטים — כולם מיוצגים כאן. הנה „הגרזן הפורח" נפתח בשיר של דטלב פון ליליינקרון (1844־1909), אציל גרמני, קצין־צבא פרוסי, נציג של האימפרסיוניזם הגרמני, אשר ביקש להציג בשיריו טבע ועולם באובייקטיביות אנטי־רומאנטית, ומסתיים בשיר „מתוך מקראה לכיתה י"ב" של האנס מאגנוס אנצנסברגר, יליד 1929, סוציאליסט ובעל דיעות פוליטיות קיצוניות, משורר זועם התובע מעורבות ומחויבות חברתית. הדברים שבפתח השיר הנזכר ברורים ונחרצים: „בני, אל תקרא המנונות. קרא לוחות־זמנים: הם מדוייקים יותר. פרוש את מפות הים / לפני שתאחר את המועד. פקח עיניך. אל תשיר".

בין שני אלה מובאים שירים משל יוצרים כותבי גרמנית, גרמנים, אוסטרים, ויהודים — ידועים ופחות ידועים: סטפאן גיאורגה, אלזה לאסקר־שילר, כריסטיאן מורגנשטרן, אוגוסט שטראם, הוגו פון הופמנסטאל, ריינר מאריה רילקה, גיאורג טראקל, גוטפריד בן, יעקב ון־הודיס, האנס ארפ, גיאורג היים, איוואן גול, נלי זקש, ברטולט ברכט, יוהאנס בוברובסקי, פאול צלאן (משיר שלו לקוח שם האנתולוגיה, „הגרזן הפורח"), אריך פריד ואחרים. בספר כלולים גם חמישה שירים משל הפרוזאיקן הנודע גינטר גראס: כמו ברומאנים שלו, הוא מגלה בם התייחסות חברתית־פוליטית וכאן חשבון עם גרמניה של אתמול, שהתמסרה לנאצים, ועם גרמניה מרושנת־העונג של „הנס הכלכלי", השוכחת ומשכיחה את העבר.

בסוף האנתולוגיה מביא שמעון זנדבנק, לצד אחרית־דבר עם הסברים וניתוחים תמציתיים, גם מפתח המשוררים ושיריהם בגרמנית.

משפחה בסבך היצרים והבעיות החברתיות

ג'ויס קרול אוטס
„הם", מאנגלית: ג. חן.
הוצאת זמורה־ביתן, 1986.

ספריה של המספרת האמריקנית המצליחה, ג'ויס קרול אוטס, מתורגמים לעברית בזה אחר זה. לאחר ההיכרות שעשינו עם הרומאנים שלה, „עשו כי כרצונכם", „בלפלר" ו„מלאך האור", מוגש לנו עתה סיפרה „הם".

גיבורי הרומאן „הם", שהוא מספריה המוקדמים של ג'ויס קרול אוטס (נכתב ב־1969), נתונים במערבולת יצרים. בהקדמה לספר מספרת אוטס, כי כאשר לימדה אנגלית באוניברסיטת דטרויט בשנות ה־60, הכירה צעירה, שהיתה תלמידתה בקורס־ערב; זו גילתה לה את פרשת־חייה רצופת ההסתבכויות והצרות — וכל אשר נודע לה מפיה שימש למספרת חומר לכתיבת הספר. הגיבורים הראשיים, אם כן, הם לורטה וגדול, ביתה מורין ובנה ג'ולס, הפועלים במעין „שפל" חברתי־משפחתי אמריקני בדטרויט, על רקע התרחשויות מסעירות בארצות־הברית החל משנות ה־30 ועד שנות ה־60. עוני, חוסר־תקשורת, כשלונות והתדרדרויות חברתית מלווים את בני ונדול במעשיהם וברגשותיהם המתפרצים, שלא אחת אינם ברורים די צורכם אף להם עצמם.

גם רומאן זה של אוטס כתוב ביד קלה ונקרא בשטף.

נפתולים וגורלות

דוד מלץ
„השער נעול"; ספריה לעם
הוצאת עם עובד, 1985.

לפני שלוש שנים הופיעה מהדורה מצולמת של סיפרו הראשון של דוד מלץ, „מעגלות", במתכונתו המקורית, כפי שראתה אור בשנת 1945. את אשר התחיל ב„מעגלות", אותה ראייה חדשה את הפרט בקיבוץ, פיתח מלץ בהרחבה בספריו הבאים — „התחתים בדרך", „השער נעול", „לדרכו תתועה".

עתה ראתה אור מהדורה מצולמת של „השער נעול", שהופיע לראשונה ב־1959.

היה בכתיבתו של דוד מלץ, חבר קיבוץ עין־חרוד עד יום מותו ב־1981, חידוש לזמנו ניסיון לגילוי חולשות אנושיות וחולשות חברתיות בקיבוץ, ביקורת והארה של בעיות כאובות המציקות לפרט, החי במסגרת השיתופית. בכך הקדים סופרים צעירים, אשר בתקופה מאוחרת יותר החלו לכתוב על הקיבוץ בדרך חושפנית.

גיבורי „השער נעול" הם אנשים בודדים ובדידותם מתקיימת גם במסגרת־היחד של הקיבוץ. אהבה ויצרים, לבטים וחיבוטים נפשיים על דרך ועל מוצא הם נחלת גיבורו של מלץ — וגיבור זה אינו מתבייש בעולמו „הפרטי", במשברים הפוקדים אותו והמציבים אותו לא אחת לפני שער נעול.

הקיבוץ במחקרים ומאמרים

הקיבוץ, במת בין־תחומית לחקר החברה הקיבוצית, חוברת 11.
הוצאת ספרית פועלים, 1985.

הרשות להשכלה וחקר של ברית התנועה הקיבוצית היא המוציאה לאור כתב־עת זה. הנערך בידי שמעון שור, ואילו המערכת שלו מורכבת מחברי קיבוצים שונים.

החומר המובא בחוברת מס' 11 שלפנינו הוא בעל רמה גבוהה ודן בנושאים ספציפיים, שפיתוחם וניתוחם נעשו לרוב בעבודת־מחקר. במסגרת מדורים — כמבנה חברתי, ערכים וקומוניקציה, חינוך וסוציאליזציה פוליטית, עיון ומדיניות, גיאוגראפיה כלכלית והיסטוריה — נדונה בחוברת שורת שאלות מהותיות בנושא הקיבוץ; מנחם רוזנר ויוסף ר. בלאוי כותבים על תיאוריות של דמוקרטיה השתתפותית והקיבוץ; מיכאל נתן ועליזה שנבל־ברנדס — על דפוסי התפתחות של בנים ובנות, ילידי קיבוץ, במבחן המאטריצות של רייבן; ג'ק קוואורטר — על סוציאליזם בדור הצעיר בקיבוץ; אלכסנדר אבנת על השפעת החינוך הקיבוצי על נוער ממוצא מזרחי; אורי לויתן על החברה הקיבוצית כשותף במחקרים בין־תרבותיים ומשה צ'יזיק — על חלקו של „השומר הצעיר" בהקמתה של ההסתדרות.

מ. אבי־שלמה

מספרי ארץ־ישראל

הצוללן והאלמוגן

מרקו דהן, חים ואני
רמת־גן, מסדה, 1986.

למדינת ישראל חופים ארוכים ביותר, אך הווייתה כארץ ימית, לא באה לידי ביטוי מספק בספרות העיונית הפופולארית. סיפרו של מרקו דהן בא לסתום חלל ספרותי־עיוני זה. המחבר, עובר רשות הנמלים בנמל אשדוד וצוללן ותיק, התוודע למסתרי הים־התיכון וים סוף ולאתרי צלילה שונים באוקיינוס האטלנטי. לפיכך מהווה הספר מעין מדריך לצוללן החובב, שיש בו גם מידע רב על תכונות הים וקסמיו.

בספר מובא מידע על אתרי צלילה מועדפים, על חוקי צלילה, על הסכנות האורבות לצוללן ועל דרכים שונות כדי להימנע ממפגעים ומאסונות ימיים, ועוד.

פרק נרחב ביותר בספר מפרט את ציוד הצלילה החיוני, ומלווה בצילומים, בשרטוטים ובהסברים חשובים. כן מופיע כאן מגדיר של סוגי־דגים, אלמוגים למיניהם וחסרי־חוליות אחרים. חלקם מסוכנים לאדם ויש ללמוד כיצד לנהוג בסביבתם וחלקם ידידותיים ולעיתים אף אהודים על הצוללנים־הדייגים.

חלק שני של הספר, המוקדש לסיפורים אישיים ולחוויות מניסיונו העשיר של דהן נקרא בלהיטות ובשטף.

חסר בספר ידע בנושא הארכיאולוגיה התת־ימית. נושא זה נחקר בשנים האחרונות באוניברסיטת חיפה והמכון לחקר ימים (שקמונה).

הספר, אם כן, פוסח על שני הסעיפים. מחד גיסא הוא מדעי־פופולארי ומאידך גיסא — ספר הרפתקאות חווייתי. מכאן חסרונו העיקרי.

אבי הדווידקה

שמואל, אביצור
ממציאים ומאמצים.
תל־אביב: מוזיאון הארץ
ויד „יצחק בן־צבי" (ערכו: רחבעם זאבי וגניה דורון)
ציורים: שלמה זבדי, 1986.

פרופ' שמואל אביצור, חתן „פרס ישראל", עוסק מזה עשרות בשנים בתחום מחקרי ייחודי, — התפתחות התרבות החומרית (ענף של האנתרופולוגיה התרבותית). פרסומים רבים לו בשטח מדעי זה על אודות המחרשה הארץ־ישראלית, מתקני־המים, מקורות האנרגיה ודרכי־הפקתם ועוד. כן פירסם אביצור ספרים רבים בנושאי הגיאוגרפיה, ההיסטוריה החברתית והכלכלה של המאה התשע־עשרה.

גם ספר זה מטפל בהתפתחות החקלאות, כלי־העבודה ושיטות עבודה שונות, תחבורה, תעשייה, מכונות ובניין, בארבעים רשימות, הסוקרות את האישים הרבים שיש להם בפיתוח התרבות החומרית. כל האישים המציאו או פיתחו כלי־עבודה ומכשירים שונים ויצרו שיטות־עבודה חדשות, שהביאו לתנופה מחודשת במפה התרבותית של ארץ־ישראל. לאור קיפאון התפתחותי מסויים שחל במאה התשע עשרה ותחילת המאה העשרים, בעת השלטון העות'מאני בארץ. כך, למשל נחום וילבושׂ, חלוץ התעשייה העברית בטחנות־הקמח ובניצול כוחות המים ויוצרי המחרשות, יצחק ליב טופורבסקי, לוי יצחק אשכל וראובן בנו, חיים לווצ'קין „אבי הדווידקה", דוד לייבוביץ.

הספר מהווה השלמה לאטלס לכלי עבודה ובסיום טקסט בלשון עממית ומובנת ותמונות רבות, הוא הופך לקריא ולמרתק. זהו עוד ספר חשוב, המאיר פן מיוחד של תולדות המעש בארץ.

לקרוא עיתון ועוד איך

אריה ווחל ושרה ליפקין (כתבו וערכו),
תל־אביב, המרכז לטכנולוגיה חינוכית, תשמ"ו

ספר העוסק בעיתון על כל סוגיו, אשר הוצא לאור על־ידי צוות גדול של אנשי־חינוך ותקשורת, וכולו מכוון להוראה ולהקניית מיומנויות בתחום הבנת־הנקרא. מתוך המיגוון הרב המוצע כאן ניתן לבוור את החומר הנלמד והתרגול, לרמות שונות של תלמידים וחניכים.

לספר הראשון והעיקרי שני חלקים — הראשון עוסק בהכרת העיתון, על תפקידיו, סוגיו ותהליך הכנתו, והשני — בעקרונות לקריאה ביקורתית של עיתון. זהו החלק החשוב בספר, ובו ארבעה פרקים: אתיקה וצנזורה, „איך לאכול עיתון בלי לבלוע הכלל", קריאה נכונה וצופן הסתרים של העיתון.

המדריך הנלווה לספר מטפל בסוגיות מתודולוגיות ודידקטיות למורה, למדריך ולעוסק בנושאי־העיתונות. לכל פרק בספר הראשון מתלווים כאן הערות מנחות, מידע נוסף להעשרה, הצעות רבות לפעילויות החניכים ועוד.

פרק מיוחד, „סל רעיונות", מביא ניסיון ללמד מקצועות כהבעה, לשון, ספרות, גיאוגרפיה, היסטוריה ואורחות, תוך שימוש בעיתון ככלי עזר.

הספר והמדריך מוגשים בחן רב, כחוברת־עבודה מרתקת ולא כספר לימוד והדרכה יובשני. עושר רב של איורים, קריקטורות ותמונות בד בבד עם עריכה גראפית נאה זו, יש בם כדי לעורר את התלמיד לעיין בחומר ולגלות בו מעורבות.

איכות הסביבה — בימים ההם ובזמן הזה

יוסף הירשברג (עורך)
תביוספירה
טו"/2 1985
השירות לשמירת איכות הסביבה

נושאיו של כתב עת זה הם מגוונים ומעניינים ביותר, חלקם מכוון לחוקרים וליודעי דבר, וחלקם — לחובב המתעניין בנושאים אלה.

ד"ר אורי מרינוב, העומד בראש השירות לאיכות הסביבה, טוען, ברשימתו הראשית והמותחת „יהדות משאבי־טבע בישראל" (עמ' 2־4), לפתיחות משרד ממשלתי ייחודי לנושאי איכות הסביבה, כיום האחריות המיניסטריאלית מוטלת על כתפי משרדי ממשלה רבים, ופיצול מרובה זה מונע, לדעתו, טיפול אינטנסיבי וממוקד בבעיות, ההולכות ומחריפות עם העלייה ברמת החיים, הגידול באוכלוסיה והתנופה העירונית והתעשייתית המואצת.

מאמר אחר מגלה, כי נושאי איכות הסביבה הטרידו את אבותינו, אשר העלו בכתובים (מקרא, מדרשים, הלכה ואמרות חז"ל) חוקים ותקנות לשמירת איכות סביבתם. אנו מוצאים את חכמינו עוסקים בסוגיות „שמירת הטבע", „שימור הסביבה", מפגעים סביבתיים", „שמירה על הנוף" ועוד.

כן מופיע בחוברת מאמר העוסק בחומרים הרדיואקטיביים, המאיימים על חיינו, שמקורם בעיקר בשימושים רפואיים שונים ובשיתופם הרב, ורשימה מעניינת החושפת בפנינו את רגישותה של מדינת־ירדן לאיכות־סביבתה. ורשימה מציגה את דרכי שימור הטבע בירדן, כפי שתוארו ע"י אלן מקגרגור, סופר „טיימס" בלונדון.

דן יהב

קולנוע

דני ורט

איזה קולוניאליזם נחמד

„זכרונות מאפריקה" בקולנוע „שחף" תל־אביב

ב„ג'רמיה ג'ונסון" (1972) מתנער רוברט רדפורד מהציביליזציה ההולכת וכובשת את היבשת האמריקנית ויוצא להתבודד בהרי הרוקיס, שם, בתנאי טבע קשים, בין אינדיאנים עויינים הוא מוצא טעם לחייו למרות הקשיים והטרגדיות שהם מנת חלקו. היה זה גיבור רומנטי אמריקני של הבמאי סידני פולאק שהנטיה לרומנטיקה מבצבצת בחלק ניכר מסרטיו ובהם גם ששת הסרטים שניים בכיכובו של רוברט רדפורד. אפילו כשנטל תסריט רווי אלימות שכתב פול שריידר „היאקוזה" הוסיף לו ולאק נופך רומנטי למורת רוחו של התסריטאי.

הקשרים בין פולאק ורדפורד ראשיתם בסרט „הנערה לכולם" בשנת 1966. מאז שיתפו השניים פעולה ב„ג'רמיה ג'ונסון", ב„כך היינו" (1973), „שלושת ימי הקונדור" (1975), „הפרש החשמלי" ועתה „זכרונות מאפריקה". ב„כך היינו" התגברה הנוסטלגיה הגחמקתקה על המסרים הפוליטיים וב„פרש החשמלי" לחם רדפורד שוב נגד הציביליזציה בדמות אמצעי התיקשורת כשלצידו ג'יין פונדה.

עתה מרוכז ברומנטיקה ללא מסרים, משהו שאמור גם לגרות את בלוטות הדמעות. „זכרונות מאפריקה" מתבסס על חוויותיה של הסופרת הדנית קארן בליקסן המוכרת בכינויה הספרותי איזאק דינסן. אלה היו בידי פולאק מה ש„המעבר להודו" עבור דוד לין. זהו קולנוע רחב יריעה ברוח סרטי העבר שרוממו את הקולוניאליזם באפריקה או בהודו. אין להתעלם מהקסם התמים ששפע בסרטים אודות המפגש של האדם הלבן עם אפריקה המסתורית בסרטים כמו „מוגאמבו", „שלגי הקלימנג'רו" או „המלכה האפריקנית". כל אלה נמצאים בסרטו של פולאק, אם כי אנו מודעים לעובדה שיש כאן נסיון חיקוי. התמימות נראית היום מעט מזויפת.

התסריטאי, עיתונאי לשעבר, קורט לודקה, מי שחיבר את התסריט לסרט קודם של פולאק „ללא כוונת זדון", השתמש הפעם בשלושה מקורות — ספרה של איזאק דינסן „בתוככי אפריקה", ביוגרפיה של דינסן מאת ג'ודית תורמן וביוגרפיה של דניס פינץ' האטון, צייר וידידה של בליקסן מאת ארול טשרבינסקי.

מריל סטריפ ורוברט רדפורד ב„זכרונות מאפריקה".

עלילת הסרט מתפרשת על שני עשורים החל מ־1914 ועד לשנות השלושים. ראשיתה בפגישה של קארן עם הבארון השבדי ברור בליקסן. היא מציעה לו נישואין. הוא מעניק לה תואר אצולה ואילו היא מממנת את אחוזתו האפריקנית. השניים עוברים להתגורר בקניה סמוך לניירובי. למרות שדובר על טיפוח בקר מחליט הבארון לשתול קפה למרות האזהרות שהמקום גבוה מדי ואינו מתאים לגידולים.

הוא מטיל את ניהול הבית והמטע על רעייתו ומעדיף לבלות במסעי ספארי ממושכים ולהתרועע עם נשים אחרות. תוך כדי כך הוא מדביק את רעייתו בעגבת. אבל, קארן למרות הצרות שנוחתות עליה מאוהבת באפריקה. היא מתאהבת בנופים בבני שבט הקיקויו שאותם היא מעסיקה ומנסה להחדיר תרבות מערבית בילדיהם. מרכז חייה לפחות על־פי פולאק ולודקה הוא דניס פינץ' האטון, צייד בריטי, שבין לכידת פילים לאריות הוא מוצא פנאי להדריך את אהובתו במסעות ציד ובטיסה מעל פני יערות אפריקה. הוא מבין לדוח ילידי היבשת ומוצא פנאי להאזין למוצארט בתוך נופי הפרא. פה ושם מתגנב לסרט ליגלוג קליל על הבריטים המנופחים. אותם קולוניאליסטים המטפחים גם באפריקה את מועדון הגברים שהכניסה לנשים אליו אסורה, אלא שכמהלך מלחמת העולם הראשונה נתפסים לרוח קרבית הנושבת מאירופה ויוצאים למלחמה בשכניהם הגרמנים: אבל זהו לגלוג של טוב־לב ולא ביקורת.

למרות איזכור בגלוי של נושאים שבהוליווד הישנה היד רק מרמזים אודותיהם (סיפליס), הרי שהסרט מהווה שיבה לערכים הישנים כמעט במלוא מובן המילה. יש אפילו נסיון מיותר להדגיש רומנטיות בסידרה של צילומים מתקתקים (הצלם הבריטי המעולה דויד ווטקין) כמו צילומיו של דניס פילץ' הנשען על רובהו על רקע קו האופק ושקיעה בוהקת. הסרט מסופר בסידרה של פלשבקים כאשר קולה הרועד של הסופרת הקשישה מלווה את האירועים ומפריד בין פרק לפרק. אמצעי בדוק נוסף ליצירת אווירה רומנטית.

מרכזו של הסרט הוא המפגש בין כוכביו, רוברט רדפורד ומריל סטריפ. רדפורד שב על הסטריאוטיפ המוכר שלו, קצת מבוגר, אבל עדיין נער נחמד בלוריני צחור שיניים. סטריפ היא בהחלט שחקנית מוכשרת, אבל כרגיל היא משחקת יותר מדי. היא גם נהפכה לחקיינית טורדנית של מבטאים זרים. היא ניסתה כוחה במבטא כמרי־פולני („בחירתה של סופי") כמו בריטי („הרבה ולא כלום") ועתה היא משתדלת להשוות לעצמה מבטא סקריינבי. זה פשוט מגוחך. גם לנוכח העובדה שהיא שוכחת מדי פעם ועוברת לטון דיבור רגיל וגם משום שיתר השחקנים אינם עורכים תרגילי חיקוי.

קלאוס מריה ברנדאואר („מפיסטו" „קולונל רדל") המגלם את בעלה של סטריפ אינו מנסה להסוות את מבטאו הגרמני ולהעניק לו חיתוך שבדי ואילו רדפורד רוכב אמריקנית טהורה.

תערוכות

דורית קדר

דיוקן עצמי

ראובן רובין, דיוקנאות, מוזיאון חיפה

במוזיאון חיפה מוצגת עד ראשית חודש מאי תערוכת הדיוקנאות של ראובן רובין. אחד מהנושאים המרתקים בתערוכה הוא דווקא הדיוקן העצמי. נושא מסוג זה מחייב את האמן להתבונן בנושא עבודותיו ב„טבעיות" כפי שהוא עושה זאת לגבי כל מושא ציורי אחר. עם זאת, מכיוון שמושא ציורו הנו הוא עצמו, אובייקטיביות מוחלטת אינה אפשרית. אדם מתהלך בעולם, מדבר, מגיב, עובד ללא התבוננות מתמדת אל עצמו. לא בכדי מצביעות תורות אזוטריות על כך שניתן להגיע לשלב רוחני גבוה רק כאשר האדם מגיע להכרה עצמית נכונה ולהבנת מהות טבעו האמיתי.

דווקא בעקבות העדר אובייקטיביות מוחלטת לגבי עצמך משמש הדיוקן העצמי כבבואתו האישית של האמן ובאמצעות החשיפה העצמית ניתן להקיש על תפיסת עולמו.

בדיוקן עצמי מוקדם מ־1915 (תמונה 1) מביט האמן מהצד חדור הכרה ביכולת היצירה שלו. מבצבץ כאן הבטחון העצמי, שלווה פנימית הנובעת משלווה פנימית שאינה שטועה על־ידי מחשבות שווא. רובין מציג את רובין לבוש כאמן והצביעה עצמה מזכירה את משיכות המכחול של ולסקס ובעקבותיו — של מנה.

בעבודה מאוחרת יותר מ־1921 (4) נעלמת יהירות העלומים ובמקומה מוצגת דמות בוגרת יותר, מכונסת, פחות יומרנית. לבוש מהודר מתחלף בחלוק רחצה ביתי. הגוף והפנים מאורכים יותר והצביעה פחות עשירה ונוטה אל החום. זה שלב ההתכנסות ומעין זריקת כפפה לחיצוניות ולראוותניות.

בדיוקן עצמי עם פרח מ־1922 (8) מפנה מסורת הציור האירופית המזכירה את יצירתם של ולסקס מנה, ובדיוקן המאוחר יותר אפילו שילה, את מקומה להתבטאות חדשה, ארצישראלית. הניגודים בין בהירות וכהות הופכים כאן למיקום אור וזהר יותר. אף הקונטרסט בין דמות לרקע נהפך מעורפל ולא כה מוגדר. הציור רוכש אפיונים של ראשוניות נאיווית והביטחון העצמי המתחזק מקבל בשלב זה מעין הילה של שלווה. רובין מציג עצמו כאן כאיש שהוא אמן במקצועו.

דיוקן עצמי עם משפחה (16) מ־1925־27 ממשיך את הסגנון הנאיווי הראשוני. הדיוקנאות המוקדמים מצביעים בברור על כך שנאיוויות היא מאפיין שנרכש בכוונה תחילה. אולי בגלל היותו תואם את העננות ותחילת חיים חדשים בארץ עתיקה־חדשה. התו הקוסמופוליטי המלקט פרטי פרטים על מנת לבנות בסופו של דבר עולם פואטי ומיתי מאומץ על־ידי רובין. לא לפני שעוכל על־ידו היטב.

המכחול, משהבין את דרך העשייה המתעקשת על המראות הזעירים ביותר, מתעבה ויוצר מעין אריגה. בדרך זו הטקסטורה שלפני כן היתה חלקה — נעשית רומה לתבליט, מעין קישוט מתגנדר, והראיה: תלתלי השיער המסתלסל בערבסקות, השערות המאכלסות את הגבות ומתוארות יחידות יחידות, גווני העצים המתחלפים או עורקי ידי האם הזקנה שנעשו במשיכות סכמטיות. אף בעבודה זו מתאר רובין את עצמו כצייר וההוכחה: כן הצבעים ושאר כלי־עבודתו בידיו. תו היהירות החינגית נותר בנעליו האדומות. אלה הן כקונטרפונקט לעומת הצבעוניות הקרה השלטת.

„המאורשים" מ־1929 מבליטים את הקורטיבי — כמובן החיובי של המילה. נראה שרובין מתענג על מלאכתו ומעביר את התחושה לצופה. הצייר שלא שוכח מלאכתו לעולם, ישוב עם כלי עבודתו ליד ההתובה הענוגה לבושה במלמלה חלקה ועיניה תמות וטהורות כמו אותו טלה צמרירי הנשען בדוך על ברכיה. זר הפרחים האוורירי והקליל שבידיה הופך לחלק מהגוף האוהב. הזוג ישוב על המרפסת ונוף המים והבתים הערביים, ניבט מלמטה בדוק של רגיעה שאינה נפגמת מהרות הקלילה המעיפה את הוילון הצבוע שמאחורי ראש האמן.

אווירת האידיליה, החלום, החזרה לתחומים הבהירים של התנסות החיים — כל אלה מתממשים גם בדיוקן עצמי על רקע שפת ים (24).

פרט לדיוקנאות עצמיים יש בתערוכה דיוק של אישים שונים, ביניהם של הפסל אברהם מלניקוב (10), "נער תימני" (25) דמותו של טלפיר (31) ושל ציונה תג'ר (9) אשר ראויים להכלטה מיוחדת. בפסל האריה השואג של תל־חי מתאר הוא־עצמו כאריה רחב כתפיים, חולצתו לא מכופתרת ומגלה שער חזה עבות. הרמות הענקית מגמרת את פרטי הנוף שמאחור והעיניים הכחולות מאור יוצרות כעין סתירה שבין רגישות לבין עצמה פיוית מרשימה.

לעומתו הציירת תג'ר מופיעה בתולית, מבויישת, נוטה אחר קו מתעקל כמעט כמו פרח הבר שבידה.

הנער התימני הקטן נבלע כמעט על־ידי כסא הקש המעוגל והתואם להסתלסלות פאותיו. עיני שקד גדולות ללא אישונים המביטות נכוחה בעוז המובלט על־ידי אדם חולצה צועק.

טלפיר ודמות הצייר אברהם וולקוביץ (28) הנם הוכחה נוספת לעובדה שרובין בוחר את דרכי יצירתו אך עם זאת מעורה בשאר סוגי העשייה האמנותית. אופן הציור חופשי יותר, נוטה להבאת מכלול אימפרסיוניסטי מהיר וקולח.

עבודה מספר 29 אינה טובה ועל האוצר היה להוציאה מהתערוכה, אם העבודה האחרונה — 32 — היא שגאלית מדי במבט ראשון הרי שבמחינה איקונוגרפית היא בהחלט מעוררת ענין: האמן מוצג כאשר שערו הלבין. הרקע כהה. הוא מוצג מאחורי הפלטה ודמות האשה ספק אמיתית, ספק הזיה שבהקיץ.

תערוכה חובה.

צוותא לתרבות מתקדמת

פאסודובלה
עם: לאורה ריבלין • יוסי פולק
הערב 21.3 ב־21.30

שישי 21.3 ב־21.30 ובמוצ"ש 22.3 ב־21.00 — יהודית רביץ.
שבת 22.3 — שחרית 11:11 — רביעיות תפסנתר הישראלית. עם פנינה זלצמן, משה מורביץ, אברהם בורשטיין ואלחנן ברגמן ברביעיות מאת שומן וברהמס
א' 23.3 ב־18.00 — „טרומפלדור 1985" (תרומה לוועד נגד גזענות).
ב־20.30 — „אמנות בתנאי לחץ" עם י. בן־נון, ר. ברמן, יאיר גרבוז, ד"ר גדעון עפרת, פרופ' דן שחורי. ברכות — ח"כ ישראל קיסר ונחום פסח.
ב' 24.3 ב־20.30 — „קוורטט אנטוניו" האקדמיה למוסיקה מפרנקפורט. מיצירות: היידן, רוול, באך ושומאן.
ג' 25.3, ד' 26.3, ה' 27.3 ב־20.30 — „מידוש".
ד' 26.3 ב־11.30 — „אחרי שנרדמים מתחילים הסיפורים". מאת יוני לוקאס. הצגה מוסיקלית לגילאי 3—9.
ב־22.45 — „חיילי בדיל על חוף ירושלים".
ה' 27.3 ב־22.45 — ג'אז בצוותא.
„חתונה בירושלים" סרטו של רנן שור מוקרן כל ערב ב־20.00 ב„מקום" „חלום" ו„נגוע" 2 סרטים קצרים בנושא החומו־סקסואליזם מוקרנים מדי ערב ב־20.45
• בצוותא מוצגת תערוכתו של שלמה לביא.

מכבי ת"א ניצלה עד תום חולשת אליצור נתניה 97:104

מאגי וג'ונסון חגגו

משחק-הגמר הראשון בפליי-אוף איכזב את הצופים ● השחורים של מכבי ת"א עשו ככל שרצו מתחת לסלים בעוד יריביהם מאליצור נתניה הירבו להחטיא

● כדורסל

מאת יצחק ויסהוף

72 נקודות שקלעו יחד קווין מאגי ולי ג'ונסון, שני הענקים של מכבי ת"א, העניקו אמש לקבוצתם נצחון ראשון בגמר הפליי-אוף — 97:104 על אליצור נתניה.

קווין מאגי, שקלע 37 נקודות וקלט 14 כדורים חוזרים, היה "האיש של מכבי ת"א" במחצית השנייה. במחצית זו נחלש לי ג'ונסון, שהיה מצויין עד להפסקה כשקלע 27 מ-35 נקודותיו. לאחר 30 דקות נעלם כליל. כשג'ונסון דעך — מאגי זהר. 22 נקודות קלע מאגי לאחר ההפסקה כששם ללעג את הגנת אליצור נתניה, שלא יכלה לבלמו. גם מאגי וגם ג'ונסון חייבים להודות לשחקן אחר במכבי ת"א — לרכז מוטי ארואסטי, שבאחד ממפגני-השיא שלו ידע להפעיל היטב את צמד חבריו שחומי-העור. אסיסטים נהדרים של הרכז השאפתן הפכו לסלים קלים. גם חטיפות כדורים שלו משחקני אליצור הוציאו את היריב משווי-משקלו.

מיקי ברקוביץ', דורון ג'מצ'י והאוורד לאסוף לא בלטו.

אחוז נמוך

שחקני אליצור נתניה סבלו מיום קליעה חלש של כוכביהם ווילי סימס וג'ימי הול. סימס הסתפק ב-11 נקודות ב-33 דקות משחק. הוא קלע מהשדה 3 סלים מ-15 נסיונות (20 אחוז). גם ג'ימי הול היה גרוע: 2 סלי שדה מ-9 נסיונות (22 אחוז). קארל נברסון היה מאופק ורק טרי פייר, דני ברכה, ולעתים ג'ף פאל, גילו דיוק בקליעותיהם.

אולם סיפור המשחק לא התחיל ונגמר בהחטאות שחקני אליצור. כדורסלני מכבי ת"א קלטו 36 כדורים חוזרים, לעומת 18 של אליצור. קווין מאגי, עם 14 כדורים חוזרים, ולי ג'ונסון, עם 9, היו הבולטים. גם מוטי ארואסטי, עם 6 כדורים חוזרים, הצליח להכניע את גבוהי אליצור. ג'ף פאל וטרי פייר קלטו 6 כדורים חוזרים.

ייתכן שאליצור נתניה סבלה מפציעתו של ג'ימי הול בעינו כבר בדקה ה-14. הול חזר רק במחצית השנייה.

משחק חד-צדדי

עד לדקה ה-5 התנהל משחק שקול, ואליצור הוליכה בדקה זו — 14:15. יכולת מצויינת של ג'ונסון ומאגי הצעידו את מכבי ליתרון — 17:23 (7), 30:43 (14), 34:52 (16), 42:56 (19) ו-46:56 במחצית.

במחצית השנייה המשיכה מכבי ת"א ביכולת מלהיבה ובדקה ה-27 הוליכה ב-22 נקודות — 58:80. בדקה ה-32 עוד הובילה מכבי ת"א — 69:89, אולם שחקני אליצור עברו לשמירה אישית ובמשחק הקרבה ובאגרסיביות רבה הצליחו לצמצם את הפער בהדרגה.

בדקה ה-37 צומק ההפרש ל-10 נקודות — 85:95, ועם שריקת הסיום קלע קארל נברסון סל של 3 נקודות (השני של אליצור במשחק; אחר קלע ברכה) והעמיד את התוצאה על — 97:104.

במכבי ת"א קלעו סלי 3 נקודות: ברקוביץ' 2 וג'מצ'י 1.

שפטו, מצויין, לעיני רבבת צופים, דויד דגן וראובן וירובניק.

● קלעו למכבי ת"א: מאגי 37 (17-15; 8-7); ג'ונסון 35 (24-14); ברקוביץ' 16; ג'מצ'י 9; ארואסטי 5 ולאסוף 2.

● קלעו לאליצור נתניה: פייר 30; ברכה 22; פאל 16; נברסון 13; סימס 11 והול 6.

משחק הגומלין ייערך ביום חמישי בהיכל-הספורט ביד-אליהו.

גביע חנשים לויננצה

קבוצת ויננצה האיטלקית זכתה אמש בפעם השלישית בארבע השנים האחרונות בגביע-אירופה לאלופות נשים בכדורסל כשניצחה בגמר במילאנו את אגון דיסלדורף הגרמנית — 55:72.

רומא — קאזרטה 78:84

קבוצת בנקו רומא עשתה אמש צעד רציני לזכייה בגביע-קוראץ' בכדורסל כשניצחה במשחק הגמר הראשון, בחוץ, את קאזרטה — 78:84.

משחק הגומלין יהיה ברומא ביום חמישי, בשבוע הבא.

רומא הדיחה בהפרש סלים את הפועל ת"א ברבע-הגמר.

חוף-השנהב — מרוקו 2:3

נבחרת הכדורגל של חוף-השנהב תפסה את המקום השלישי באליפות אפריקה לאומות, כשניצחה בקהיר את מרוקו 2:3 (1:2).

3000 צופים בלבד חזו במשחק.

משחק הגמר יהיה היום ב-3 בקהיר, בין מצרים ומחזיקת הגביע, קמרון. כל 100 אלף הכרטיסים נמכרו מייד עם הוצאתם לשוק.

וילי סימס מאליצור נתניה מסתער על קווין מאגי ממכבי ת"א, במשחק אמש. (צילום: אריה סנפר)

שולי המשחק

בינתיים, ההר הוליד עכבר

התגעגעתי אמש לדרבי תל-אביבי הגלילי, ביום שני. זה היה משחק של כדורסל אמיתי. אמש, בגמר הפליי-אוף, היה המשחק בין מכבי ת"א ואליצור נתניה, גזיל. משחק משעמם, במעט חד-צדדי. ההר הוליד עכבר. דיברו על מגע גדול, לא היה קרב. בוראי? כלא גדול, כלי התקשורת, כרגיל ניפחו את "האגו" של אליצור נתניה. לפי מה שהציגה אליצור אמש לא הצדיקה את כל הרעש סביבה.

"השחורים" של מכבי תל-אביב עשו כל מה שרצו. עובדה, לי ג'ונסון וקווין מאגי, קלעו יחד 72 נקודות מתוך 104, וקטפו 23 כדורים חוזרים.

איש התנפצו הציפיות נוכח משחק חלש של אליצור נתניה.

על המשחק אמש אינו מרמז [illegible] על הגומלין ביום חמישי, בשבוע הבא. שחקני מכבי ת"א עוד יכולים להגיר פלגייריעה לפני [illegible] את זכייתם בתואר. [illegible] מכבי ת"א הוליכה 22 הפרש במחצית השנייה, ובסיום הורידה אליצור נתניה ל-7 הפרש בלבד. [illegible] מוכיח שהכל עוד יכול [illegible]. אגב, אליצור סבלה מאוד [illegible] של מאמנה יוסי הררי. [illegible] ודמתה לעדר ללא רועה [illegible] לא ידעו מה לעשות. [illegible] נטשו את היציעים [illegible] הלעיגו אותם בהרבה [illegible] ובינתיים דמתה אליצור [illegible] לא יותר. אולי [illegible] השני יהיה אחרת.

ישראל פז

● טניס

הפייבוריטים ניצחו

מאת יצחק אשל

בטורניר רמת-השרון [illegible] "גוארטינגסבנה", לא היו הפתעות במשחקים שנערכו [illegible] במגרשי מכבי הצפון ת"א.

התוצאות: מנשה צור — גיא [illegible] 4:6, 6:2; רביב וירנפלד — [illegible] צימרמן 6:4, 6:2; אורן [illegible] — חיים ציון 6:2, 7:2, 6:1; [illegible] בראון — כועז ברנשטיין 6:4, 6:1.

נשים: דליה קוריאט — פאולה [illegible] 6:1, 6:1; אילנה כרגר — [illegible] 6:4, 6:1; חגית אחיון — [illegible] 6:4, 6:3; שרית שלו — [illegible] 6:1, 6:2.

היום אחה"צ יתקיימו משחקי חצי-הגמר: צור — וירנפלד; [illegible] — בראון. נשים: קוריאט — אחיון; כרגר — שלו. בשבת יתקיימו משחקי-הגמר.

צמרת ותחתית בדרבי בירושלים

גם שתי הראשונות בליגה הלאומית יאבקו בחוץ נגד קבוצות תחתית: הפועל ת"א נגד מכבי יפו ומכבי חיפה מול מכבי שעריים ● הפועל חיפה מקווה להפתיע את מכבי ת"א ● שני משחקים – בפתח-תקוה ובכפר-סבא – כבר היום

המחזור ה-21 בליגה הלאומית בכדורגל, שיפתח היום ומחר את השליש האחרון, יזמן יריבות תחתית לשלוש הראשונות בטבלה: הפועל ת"א תתמודד באיצטדיון גאון ביפו עם מכבי יפו; מכבי חיפה תצא למשחק-חוץ ברחובות נגד האחרונה בטבלה, מכבי שעריים, ובימק"א יהיה דרבי בין בית"ר ירושלים מהצמרת לבין הפועל ירושלים מהתחתית.

מאבק מעניין יהיה בנתניה בין מכבי נתניה ובני-יהודה ת"א; שמשון ת"א תארח בקרב-מוקדם בנתניה את הפועל באר-שבע; הפועל כפר-סבא תנסה להתאושש היום מבצורת-נצחונות במגרשה כשתארח את הפועל פ"ת; מכבי פ"ת תתמודד גם היא היום במשחק-בית עם מכבי יבנה. הפועל חיפה תשתדל להפתיע את מכבי ת"א.

● הדרבי הירושלמי בימק"א יפגיש מחר שתי קבוצות עם מטרות מנוגדות: השלישית בטבלה, בית"ר ירושלים, שואפת עדיין לפיסגה, בעוד הפועל ירושלים, הנמצאת במקום ה-14, מתחת לקו-האדום, חוששת מהליגה הארצית. חניכיו של המאמן צבי רוזן מהפועל ירושלים, שנטלו נקודה אחת בשמונה מחזורים, יתקשו לעמוד מול היריב הבכיר. כל תוצאה, לבד מנצחון בית"ר, תהיה הפתעה גדולה. בסיבוב הראשון ניצחה בית"ר — 0:2. ישפוט: עובדיה בן-יצחק.

● כדורגלני הפועל ת"א, ללא משה סיני "המוצהב", יתקלו מחר באיצטדיון גאון ביפו בקבוצה לוחמת של מכבי יפו, שרק במחזור ה-20, נחלצה מהאזור המסוכן.

● לאומית

בסיבוב הראשון ניצחה הפועל ת"א — 1:3. הפעם יהיה קשה במיוחד לחניכיו של המאמן דוד שוייצר. יפו מעולם לא הקלה על יריבתה וגברה עליה פעמים רבות. ישפוט: יעקב שיינר.

● מאבק-קצוות יהיה ברחובות בין מכבי חיפה, השנייה, ומכבי שעריים, האחרונה. בסיבוב הראשון הפתיעה שעריים בקרית-אליעזר כשהחליצה תיקו אפס. אם תחזור על תוצאה כזו גם מחר תהיה זו הפתעה. מכבי חיפה זקוקה לנקודות כדי לזכות באליפות. מכבי שעריים — כדי להינצל מירידה לליגה הארצית. ישפוט: יצחק רוזנברג.

● קבוצת בני-יהודה ת"א, שניצחה בסיבוב הראשון במגרשה את מכבי נתניה (0:1), תצא מחר לנתניה כשסיכויי המארחים לגמול סבירים. בני-יהודה נחלשה במחזורים האחרונים ורק התעלות תאזן את יחסי הכוחות בין שתי היריבות. ישפוט: יהושע לויה.

● במשחק מוקדם בנתניה (1) יתמודדו קבוצות שמשון ת"א והפועל באר-שבע, הצמודות בטבלה, על המקום ה-5. בסיבוב הראשון, בבירת הנגב, סיימו השתיים בתיקו 1:1. הפעם נראית שמשון ת"א עדיפה, אם-כי באר-שבע מסוגלת לבטל את סיכויי יריבתה, כמובן אם תגלה את מלוא כוחה. ישפוט: יאיר טילינגר.

● קבוצת הפועל חיפה (15), הנמצאת בצרה אמיתית, תארח מחר באיצטדיון בקרית-אליעזר את קבוצת הצמרת של מכבי ת"א, שסיימה את ארבעת משחקיה האחרונים בתוצאות תיקו. החיפנים ינסו להפתיע את היריב העדיף, לשם כך חייבים להתעלות, ובעיקר ללחום על כל כדור. בסיבוב הראשון — 1:1. ישפוט: חיים ליפקוביץ.

● שבעה מחזורים תמימים לא טעמה קבוצת הפועל כפר-סבא טעם נצחון. היום מקווה קבוצת השרון להתאושש במשחקה הביתי עם הפועל פ"ת, שגם היא נכנסה למשבר ואינה מסוגלת לשמור על יציבות. מאבק שקול, כמו בסיבוב הראשון — 1:1. ישפוט: רחמים דינצ'י.

● המשחק השמיני יפגיש היום בפ"ת את קבוצות מכבי פ"ת ומכבי יבנה. למארחים מפ"ת "חשבון" עם יריביהם מהסיבוב הראשון, כשיבנה ניצחה 0:1. מכבי פ"ת השתפרה במחזורים האחרונים וסיכוייה לנצח סבירים, אם-כי יבנה מהווה תמיד יריב קשה-עורף. ישפוט: צבי שריר.

תחילת המשחקים היום ומחר ב-3 אחה"צ.

משחקי השבת

● מכבי נתניה — בני-יהודה
● שמשון ת"א — הפ. באר-שבע
● מכבי שעריים — מכבי חיפה
● בית"ר י-ם — הפועל י-ם
● הפועל חיפה — מכבי ת"א
● מכבי יפו — הפועל ת"א

משחקי היום

● הפ. כפר-סבא — הפועל פ"ת
● מכבי פ"ת — מכבי יבנה

* * *

הטבלה הלאומית
(אחרי 20 מחזורים)

1.	הפועל ת"א	35:16	41
2.	מכבי חיפה	30:15	38
3.	בית"ר י-ם	31:22	34
4.	בני-יהודה ת"א	12:10	33
5.	מכבי ת"א	27:20	30
6.	הפ. באר-שבע	17:12	30
7.	שמשון ת"א	25:24	29
8.	מכבי פ"ת	27:27	28
9.	הפועל פ"ת	27:25	27
10.	מכבי נתניה	27:24	25
11.	מכבי יבנה	16:22	25
12.	הפ. כפר-סבא	25:27	24
13.	מכבי יפו	16:27	19
14.	הפועל י-ם	21:32	18
15.	הפועל חיפה	18:38	17
16.	מכבי שעריים	11:24	16

הכח רמת-גן ומכבי עמידר — בדרבי מסקרן

הדרבי הרמת-גני בין קבוצות הכח רמת-גן ומכבי רמת-עמידר, שייערך מחר ב-3 באיצטדיון וינטר, מעורר סקרנות למרות פער המיקום בין שתי הקבוצות לאחר 20 מחזורים בליגה הארצית. הכח ניצבת במקום ה-12 ועמידר במקום ה-4. בסיבוב הראשון — 0:1 לעמידר.

משחק מרתק צפוי מחר ב-3 בטבריה, בין קבוצות בית"ר ת"א (2) והפועל טבריה (7). המארחים מעיר הכנרת ינסו לנצל את מגרשם כדי להפתיע את היריב הבכיר, שניצח בסיבוב הראשון — 1:2.

שתי קבוצות מהשלישייה המובילה יקיימו היום ב-3 משחקים עם קבוצות תחתית: בית"ר נתניה (1) תתמודד בקרב-קצוות באיצטדיון בקרית-אליעזר עם סוגרת הטבלה, בית"ר חיפה (בסיבוב הראשון — 1:1). באותה שעה תארח הפועל לוד (3) את הפועל מרמורק (1:1).

שאר המשחקים במחזור ה-21: הפועל רמת-גן — הפועל חולון (איצטדיון ר"ג; היום ב-3; בסיבוב הראשון — 0:2 לחולון); הפועל בית-שמש — הפועל חדרה (מחר ב-3; 2:0); הפועל רמת-השרון — הפועל עכו (מחר ב-3; 4:0); בית"ר רמלה — הפועל יהוד (מחר ב-3; 0:1).

● ארצית

הטבלה הארצית
(אחרי 20 מחזורים)

1.	בית"ר נתניה	36:16	41
2.	בית"ר ת"א	34:20	38
3.	הפועל לוד	25:17	34
4.	מכבי עמידר	19:13	33
5.	בית"ר רמלה	18:12	32
6.	הפועל חולון	22:18	32
7.	הפועל טבריה	21:25	29
8.	הפועל עכו	20:15	26
9.	הפועל חדרה	21:20	26
10.	הפועל רמת-גן	21:22	25
11.	הפ. רמת-השרון	23:26	25
12.	הכח רמת-גן	16:26	24
13.	הפועל מרמורק	20:29	21
14.	הפועל יהוד	14:21	17
15.	הפ. בית שמש	14:27	15
16.	בית"ר חיפה	12:31	9

● ליגה א'

משחק צמרת בנהריה

משחק-צמרת ייערך מחר במחזור ה-21 בליגה א', צפון, בכדורגל, כשקבוצת בית"ר נהריה (3) תארח את הפועל עלית כפר-סבא (4). בסיבוב הראשון — 3:1 לנהריה.

המובילה הצפונית, הפועל בית-שאן, תשחק בחדרה נגד מכבי חדרה (1:3).

שאר המשחקים בצפון: מכבי טמרה — הפועל קרית-שמונה (3:2); מכבי אחי נצרת — מכבי שפרעם (3:2); הפועל קרית-אתא — מכבי עפולה (0:3); הפועל טירת-הכרמל — הפועל רעננה (5:1); מכבי אור-עקיבא — הפועל נצרת-עלית (0:0).

המובילה הדרומית, הפועל דימונה, תארח את הפועל קרית-ארבע (2:1).

שאר המשחקים בדרום: הפועל אור-יהודה — הפועל אשקלון (1:2); הפועל קרית-מלאכי — הפועל ראשל"צ (1:1); לוזוס חולון — הפועל ירוחם (2:0); הפועל אזור — מכבי קרית-גת (1:1); בית"ר באר-שבע — מכבי השקמה ר"ג (1:2).

האליפות הבין-אגודתית באתלטיקה — מחר

האליפות הבין-אגודתית של ישראל באתלטיקה, מחזור א', תתקיים מחר ב-4.30 אחה"צ באיצטדיון בהדר-יוסף.

* כדורעף: משחקי-הגמר באליפות הפועל יתקיימו מחר בהיכל-הספורט ברחובות, ב-5.30. יהיה הגמר לנשים, בין קבוצות הפועל פ"ת והפועל אשדוד, וב-7 ישחקו בגמר קבוצות הליגה הארצית של הפועל גדרות והפועל נס-ציונה.

* קליעה: התחרויות-הגמר באליפות ישראל באקדח חופשי ייערכו מחר ב-9 בבוקר במטווח ברמת-גן.

היום — הגרלת הגביע

משחקי שמינית-הגמר בגביע המדינה בכדורגל יוגרלו היום ב-12 בצהריים באולפני "קול ישראל" בת"א.

ההגרלה תיערך בשידור חי במסגרת התכנית "שריקת פתיחה".

* ג'ודו: אליפות ישראל לנשים ולנוערות, בכל המשקלים, תתקיים מחר ב-11 באולם הפועל ת"א.

* טניס-שולחן: "אליפות האחווה", בהשתתפות אומני מחבט מהמגזר הדרוזי, המוסלמי, הנוצרי והיהודי תיערך מחר ב-9.30 בבוקר באולם המתנ"ס בדלית-אל-כרמל.

* רכיבה: מירוץ סוסים למרחק 1200 מטר יתקיים מחר ב-2.30 אחה"צ בקיבוץ רביבים.

קרית-אתא — בת-ים, בקרב יוקרה שיסיים מחר הליגה

● כדורעף

משחקי הליגה הלאומית בכדורעף יסתיימו מחר כאשר יתקיים המחזור ה-22, האחרון. קרב-יוקרה ייערך ב-7 בקרית-אתא כשהפועל המקומית, הד' של הליגה, תארח את האלופה, הפועל בת-ים (בסיבוב הראשון — 1:3 לבת-ים).

הפועל שער-העמקים ועין-שמר/ברקאי ייפרדו מהלאומית: עין-שמר/ברקאי תארח ב-7 את הפועל כפר-סבא (בסיבוב הראשון — 3:0 לכפר-סבא), והפועל שער-העמקים תתמודד באותה שעה בשריד נגד הפועל שריד (3:1).

קבוצת הפועל המעפיל תשחק ב-8 בעין-החורש בקרב-מסקרן עם הפועל עין-המפרץ/כפר-מסריק (בסיבוב הראשון — 3:1 להמעפיל). הפועל רמת-אביב תתמודד באולמה עם הפועל העוגן (7; 2:3).

במשחק שהוקדם אמש ניצחה אליצור ת"א באילון את הפועל חניתה/מטה אשר — 3:1.

הטבלה

1.	הפועל בת-ים	21	82:11	41
2.	הפועל כפר-סבא	21	64:13	38
3.	הפועל קרית-אתא	21	53:20	38
4.	אליצור תל-אביב	22	61:26	38
5.	הפועל עין-המפרץ	21	46:31	35
6.	הפועל המעפיל	21	46:29	34
7.	חניתה/מטה אשר	22	37:46	31
8.	הפועל רמת-אביב	21	27:48	28
9.	הפועל שריד	21	26:52	27
10.	הפועל העוגן	21	22:50	26
11.	עין-שמר/ברקאי	21	14:60	23
12.	שער-העמקים	21	9:61	22

נבחרת אוסטריה תגיע היום

נבחרת הכדורעף של אוסטריה תגיע היום ארצה ותקיים בשבוע הבא ארבעה משחקים. שניים מהם נגד נבחרת ישראל, ושניים נגד נבחרת הנוער.

במשחקים הבין-ארציים ישתתף גם אליעזר כגן, המשחק באיטליה, כשחקן מוזמן ארצה.

האוסטרים ישחקו ביום הראשון נגד נבחרת הנוער, ולמחרת, ביום ב', נגד הנבחרת הלאומית. [illegible] עם הנבחרת הלאומית בכתים, וביום חמישי מול נבחרת הנוער בכ"ח.

תל-אביב

אסתר
תרגיל לרופאים מתחילים
ו': 10.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

אורלי
והספינה שטה
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

בית לסין
יום ו': 14.30, 24.00
שבת – חמישי 27/3 – 23.15
דיוה

בן יהודה
נפגש בסיבוב
יום ו': 10.00, 12.00
מוצ"ש 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

גת
פעמיים במשך החיים
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

גורדון
סיפור אמיתי
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

דקל
לילות לבנים
יום ו' – 10
מוצ"ש וכל השבוע 7.00, 9.30

דרייב אין
יום ו' 10.00 – משאלת מוות 3
12.15 – סרט סקס
וחול: 7.15, 9.30 –
משאלת מוות 3
12.00 – סרט סקס

הוד
יומו של אלוף
ו': 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

לימור חדש
כבודו של פריצי
7.00, 9.30
קוד השתיקה
שבת – 11.00 בבוקר

פאר
מסע העסקים של אבא
ו': 10.00
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.15, 7.00, 9.30

מוזיאון תל-אביב
סהרורים
מוצ"ש 7.00, 9.30
חול 9.30, 7.15, 4.30

סינמה 1
רוקי 4
יום ו': 10.00, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

סינמה 2
המאהב
יום ו' 10.00, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

פאריס
שבת – 11.00 בבוקר
האיש שנפל מכוכב אחר
1 שודדי הזמן
3 יפהפיית חיום
5 מופע הקולנוע של רוקי
7.15 – 9.30
מוצ"ש – 23.30
שחק אותה, סם

חן 1
שורת המקהלה
ו': 9.45 – 12.20
מוצ"ש: 7.25 – 9.45
חול: 5.00, 7.20, 9.45
היפהפיה והיתפן
שבת 11.00 בבוקר
חופשת פורים
ב', ג', ד' – 10.30, 12.30, 2.30

חן 2
נאטי גאן
יום ו': 10.00 – 12.20
מוצ"ש: 7.25 – 9.40
חול: 5.00 – 7.25 – 9.40
שבת – 11.00 בבוקר
בחופשת פורים:
ב', ג', ד' – 10.30, 12.30, 2.30

חן 3
שנת הדרקון
יום ו': 9.45, 12.20
מוצ"ש: 7.00, 9.40
חול: 7.00, 9.40
א'+ה' בשעות 4.15
הגוניס
שבת 11.00 בבוקר + חופשת פורים
ימים ב', ג', ד' – 10.30, 12.30, 2.30
היפהפיה והיתפן
ב', ג', ד' – שעה 5.00

חן 4
רומן על בטוח
יום ו' 9.55, 12.15
מוצ"ש 7.20, 9.40
חול 7.30, 9.40
א'+ה' גם בשעות: 10.30, 1.30, 5.00
בייבי סוד האגדה האבודה
שבת 11.00 בבוקר
חופשת פורים – ב', ג', ד'
10.30, 12.30, 2.30, 5.00

חן 5
סיפורה של מארי
יום ו' 9.50, 12.20
מוצ"ש 7.20, 9.40
חול: 7.20, 9.40
א'+ה' – 10.30, 1.30, 5.00
החיפושית משתוללת
שבת 11.00 בבוקר
חופשת פורים – ב', ג', ה'
10.30, 12.30, 2.30, 5.00

שחף
זכרונות מאפריקה
יום ו': 10.00
מוצ"ש 5.45, 9.15
חול: 5.45, 9.15

תל-אביב
לחיות ולמות בלוס אנג'לס
ו': 10.00, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

תכלת
בית ספר לאסירים מתחילים
מוצ"ש 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

צוותא
חתונה בירושלים
8.15 (סרט קצר)
שני סרטים ישראליים קצרים:
8.45 – נגוע + במקום חלום

ירושלים

אדיסון
לחיות ולמות בלוס אנג'לס
מוצ"ש – 7.15, 9.15
חול – 4.30, 7.00, 9.00

אורגיל
פעמיים במשך החיים
יום ו' – 10.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 7.00, 9.00
א'+ה' גם בשעה 4.15
חברי הדרקון
שבת – 11.00 בבוקר
חופשת פורים
ב', ג', ד' – 10.30, 4.30
סינדרלה

אורנע
סוניה האדומה
מוצ"ש 7.00, 9.00
חול 4.30, 7.00, 9.00

בנייני האומה
העד
מוצ"ש: 7.15, 9.15
חול: 7.00, 9.00

מיטשל
ראן
מוצ"ש: 8.30
חול: 6.00, 9.00

סמדר
בחר בי
מוצ"ש וחול: 7.00, 9.15

כפיר
זכרונות מאפריקה
מוצ"ש – 8.30
חול: 9.00 – 5.45

תבירה
נפגש בסיבוב
מוצ"ש: 7.15, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.00

בית אגרון
יום שישי 14.3.86
14.00 מלון ניו המפשייר
15.15 הסנדק 2
מוצ"ש:
18.00 ראובן ראובן
19.45 מלון ניו המפשייר
21.30 הפרפר
24.00 שים פס על הפס

חיפה

אורח
זכרונות מאפריקה
מוצ"ש וחול: 6.00, 9.00

חן
גלגלי תהילה
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 6.45, 9.00

עצמון
נפגש בסיבוב
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

פאר
התפוז המכני
מוצ"ש וחול: 6.30, 9.15

ארמון
סילברדו
מוצ"ש: 6.45, 9.15
חול: 4.15, 6.45, 9.15

קרן אור המחודש
מוצ"ש וחול 6.30, 9.00
מסע העסקים של אבא
שבת 22/3 בשעה 23.30
1001 שקרים של פיקסו
חמישי 27.3 בשעה 23.30
מ.א.ש

רון
לחיות ולמות בלוס-אנג'לס
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 6.45, 9.00

אמפי
גואי
שבת: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

אורלי
מוצ"ש וחול 6.45, 9.15
הרבה ולא כלום
ב' ג' ד' 11.00, 4.30
חברי הדרקון אליוט
יום ו' 21.3 בשעה 3.30 אחה"צ
חתולים בצמרת
יום ו' (28.3.86) בשעה 3.30
חברי הדרקון אליוט

חולון

סבוי
העד
ו' 10.00
מוצ"ש 7.15, 9.30
חול 4.30, 7.15, 9.30

מגדל
ביה"ס לאסירים מתחילים
יום ו' 10.00
מוצ"ש 7.15, 9.30
חול 5.00, 7.15, 9.30

מתנ"ס קרית שרת
סינמטק
יער האזמרגד
מוצ"ש – 7.00, 9.00
א' ב' ג' 7.30, 9.30

מועדון קולנוע לנוער
א', ב', ד' – 2.30
ארץ הרפתקאות
א', ב', ד' – 4.30
אדי והמשוטטים
ג' – 10.00, 12.00
פרפרים בראש
יום ד' – חצגה לילדים:
11.30 בבוקר
כל העולם קרקס
יום ו' – 10.00 – יוסי בנאי:
"אם נדע לאהוב"
שבת 11.30: אגדות אנדרסן

ארמון
גלגלי תהילה
מוצ"ש 5.00 + חול 5.00
ב', ג', ד' – 11.00 בבוקר
מסע עסקים של אבא
מוצ"ש – 7.00, 9.30
חול 7.00, 9.30
כל מה שרצית לדעת על המין
מוצ"ש 23.30
החברים של אלכס
יום חמישי – 23.30

רמת-גן

אואזיס
שירת המקהלה
יום שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
ימי חול: 9.30, 7.15, 5.00

ארמון
לילות לבנים
יום ו': 10
מוצ"ש: 7.00, 9.30
ימי חול: 9.30, 7.00, 4.30

לילי
שושנת קהיר הסגולה
7.15, 9.30

רב גן 1
פעמיים במשך החיים
יום ו' 10
מוצ"ש 7.20, 9.40
חול 7.30, 9.40
א'+ה' גם בשעה 5.00
נאטי גאן
שבת 11 בבוקר
חופשת פורים: ב', ג', ד'
10.30, 12.30, 2.30, 5.00

רב גן 2
סיפורה של מארי
יום ו' 10
מוצ"ש 7.20, 9.40
חול 7.20, 9.40
א'+ה' גם ב-5.00
הגוניס
שבת 11 בבוקר
חופשת פורים: ב', ג', ד'
10.30, 12.30, 5.00

רב גן 3
שנת הדרקון
יום ו' 10
מוצ"ש: 9.30, 6.50
חול: 9.30, 6.50
א'+ה' גם ב-4.15
תינוק מוזר במשפחה
שבת 11 בבוקר
חופשת פורים: ב', ג', ד'
10.30, 12.30, 2.30, 5.00

רב גן 4
לחב משונן
יום ו' 10.00
מוצ"ש 7.20, 9.45
חול 5.00, 7.20, 9.45
חברי הדרקון אליוט
שבת 11 בבוקר

עכו

אודיטוריום עכו
רוקי 4
מוצ"ש: 6.00 חול: 7.00, 9.00

באר-שבע

חן
המאהב
מוצ"ש וחול 7.15, 9.15

חדרה

חוף חדרה
רומן הדמים
7.00, 9.15

נתניה

שרון
נפגש בסיבוב
מוצ"ש: 7.00, 9.15

סטודיו
גולאג
7.00, 9.15

בת-ים

עצמאות
משאלת מוות 3
מוצ"ש 7.15, 9.30
חול 4.30, 7.15, 9.30

הרצליה

היכל
זכרונות מאפריקה
מוצ"ש 6.00, 9.00
חול 6.00, 9.00

מלון דניאל
יום ו' – 21.3.86 – 22.30
יהודה ברקן בתוכניתו
"בטן על בטן"
מוצ"ש 22.3 – 7.15, 9.30
צ'או פנטיין

"צוותא" – לתרבות מתקדמת

"צוותא" ירוחם
מוצ"ש 22.3.86 שעה 21.00 "קבוקי". ערב תיאטרון יפני עם איתן בן-דב

"צוותא" כפר-סבא
שבת 22.3.86 שעה 10.30 בבוקר עם השחקנים: עמירם אטיאס ושמוליק בלום. "צחקנים" מיועד לילדי גן ולגיל 6-10.

"צוותא" חיפה
22.3.86 שעה 20.30 ערב הכרות עם תנועת "המזרח אל השלום" שבראשה עומד ד"ר שלמה אלבז אשר ישוחח עם מטרותיה של התנועה. ד"ר מרעי ישוחח על דו-קיום בין יהודים מזרחים וערבים – תוצאות מחקר. פרופ' שבח וייס ישוחח על עדתיות בבחירות 1984. תנחה – ד"ר ורד הראל.

מוצ"ש 29.3.86 שעה 21.00 "שלישיית יצחק שטייגר".

"צוותא" אילת
ליל שבת 21.3.86 שעה 22.00 צוותא יוצרת צעצועים משאריות עץ. ערב שכולו בנייה בהנחיית – אמיר אלקיים.

שבת 22.3.86 שעה 17.00 צוותאלה לילדים. שוב בונים צעצועים. ההורים והילדים.

"צוותא" ירושלים
ליל שבת 21.3.86 שעה 21.30 "חתונה בירושלים" פגישה עם הבמאי – רנן שר וסרטיו: "הקרב על מבצר וויליאמס". אפטר. "חתונה בירושלים".

שבת 22.3.86 שעה 11.00 בבוקר קונצרט בוקר בתכנית – מוצארט, באך, דביוסי, פולנק.

מוצ"ש 22.3.86 שעה 21.00 "הפונדקאים" בתכניתם החדשה.

יום ראשון 23.3.86 שעה 20.30 מסיבה ספרותית – עם צאת הספר "אהבה" לדוד גרוסמן. משתתפים: דוד גרוסמן, טלי בשן – עתונאית, שלמה ארצי, דבורה שריבום – פסיכולוגית, מנחה – ד"ר גבי צורן. הערב בשיתוף עם "הספריה" – כתר. סימן קריאה. הקבוץ המאוחד.

יום חמישי 27.3.86 שעה 17.30 סדנה לתיאטרון בהדרכת – בנימין צמח.

בשעה 21.00 "עמי – עמך" מחזמר באנגלית.

"צוותא" רמת השרון
ליל שבת 28.3.86 שעה 22.00 מתי כספי – אחוד מגור במופע: "ברית עולם"

"צוותא" קרית-מוצקין
ליל שבת 28.3.86 בשעה 22.00 יצחק שטיינר – המגמה חידוע מחתכנית – "אלגרו". בערב מיוחד – "מפגשים בחיוך".

"צוותא" רמלה
ליל שבת 28.3.86 שעה 21.00 "שיר אהבה בדואי" עם עפרה ואיציק ויינגרטן.

שבת 29.3.86 שעה 11.00 בבוקר הצגת ילדים "פרפרים בראש" עם עפרה ואיציק וינגרטן.

"צוותא" ראשון-לציון
ליל שבת 21.3.86 שעה 22.00 "מיטה-מטבח – מיטה מטבח" דינה דורון בקומדיה טובה.

מוצ"ש 22.3.86 שעה 21.00 רביעית בלדי אוליף. חברי הלהקה – תניר שקד – חליל. אוריאל אטלס – בס. ראובן סרוסי – גיטרה.

יום שלישי 25.3.86 שעה 17.00 חגיגת פורים לילדים והחורים יורם שחר יארח את – יוני לוקס בקטעי ליצנות.

ראה בחותם תכניות רדיו וטלוויזיה

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי-מרקחת

שישי
בת-ים: עצמאות — בלפור 78.
חולון: אסותא — טרומפלדור 4.
ירושלים: התחנה המרכזית יפו 234.
נתניה: נאות שקד — מ. מסחרי אורים.
פתח-תקוה: קופ"ח כללית — חיים עוזר.
רמת-גן: סינצי — חיבת ציון 43.
תל-אביב: בריאות — המלך ג'ורג' 28.
קופ"ח כללית — אמסטרדם 7.
חיפה: הנשיא — שד' הנשיא 38.
רחובות: נגב — הרצל 196.

שבת
בת-ים: מור — חביבה רייך 20.
קופ"ח עידיתה, חולון.
חולון: המרכז — וייצמן 12.
ירושלים: קופ"ח — מרפאת רוממה (שבת), רח' המ"ג 28.
רפאל — רח' זלמן סרוצקין 39 (מוצ"ש).
נתניה: הנשיא — שד' וייצמן 36.
פתח-תקוה: קופ"ח כללית — חיים עוזר.
רמת-גן: הדסה — כצנלסון 151.
תל-אביב: כנר — דיזנגוף 174 (שבת ומוצ"ש). יהודה המכבי 42 (שבת).
סופרפרם — איינשטיין 40 ר"א (מוצ"ש).
חיפה: ק. אליעזר — כבר מאירהוף 6.
רחובות:

משטרה

ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמת-גן, בני-ברק, חולון, פתח-תקוה – טל' 100. באר-שבע, נהריה, נתניה, נצרת – 100. אילת – 244. חדרה – 22444.

רכבות

מירושלים לתל-אביב דרום: בימים א'-ה' בימי ו' וערבי חג: 7.30.
לבני-ברק ולחיפה: בימים א'-ה': 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 11.30.
מתל-אביב לירושלים: מת"א דרום בימים א'-ה': 16.00.

תורנות בתי-חולים

תל-אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל-השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח-תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל-אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית, ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל-אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שישי
הדסה ע"כ – ילדים, פנימית, עיניים.
ביקור חולים – נשים, א.א.ג.
שערי צדק – כירורגיה.
הדסה הר"צ – אורטופדיה.
שבת
ביקור חולים — ילדים, א.א.ג.
הדסה ע"כ – פנימית, נשים, עיניים.
שערי צדק – כירורגיה.
הדסה הר"צ – אורטופדיה.

יד ביד – ארגון קשבת בטלפון לילד ולנער – קו לנער במצוקה ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04-229488 (11.00-20.00)
נהריה – 04-920014 (11.00-20.00)
ק. פתוח לחורים במצוקה בימי ב' ו-ד' – טל. 222752.

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שלך
ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
תל-אביב — בימים א'-ה' בין השעות 21.00-23.00, בלילות שבת וערבי חג בין השעות 16.00-24.00. בשבתות ובחגים בין השעות 15.00-21.00.
[illegible]
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה [illegible]
מרכז סיוע לנפגעות אונס [illegible]
עזרה ראשונה נפשית [illegible]
סילוק מוקשים [illegible]

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה – טל' 101. [illegible]

מבני ברק 8.18
לחיפה: בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00.
לנהריה: בימים א'-ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00, 15.00.

מחיפה, בת-גלים:
לירושלים: א'-ו' 7.00.
לתל-אביב: א'-ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30.
מנהריה: לחיפה ולתל-אביב: 6.38, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38.
לירושלים: 5.38.

טלקס

● סוריה: עיראק קושרת נגדנו

דמשק. — סוריה האשימה אתמול את עיראק בקשירת קשר נגד בטחונה, ובחבלה במאמצים לשיפור היחסים הבין־ערביים.

הטלוויזיה הסורית הממלכתית הטילה על עיראק את האשמה לפיצוץ מכונית תופת שאירעה ביום ה' שעבר במבואות־דמשק. הסורים טוענים, כי פיגוע זה נעשה על־ידי סוכן עיראקי יליד לבנון, אחמד חסאן איד. עיראק מצידה הכחישה כל מעורבות בפיגוע.

ההאשמות החדשות של סוריה נגד עיראק, כלולות באיגרת למזכיר הליגה הערבית, שאדלי קליבי, מאת שר־החוץ הסורי, פארוק אל־שארע. (ע"ר)

● מאסר־עולם לקציני אס.אס. לשעבר

קארל־מרקס־שטאדט. — שני קצינים לשעבר ביחידת אס.אס., נידונו אתמול למאסר־עולם במזרח־גרמניה, לאחר שנמצאו אשמים ברצח אזרחים פולניים, ביניהם יהודים רבים, בתקופת המשטר הנאצי. (ע"צ)

● ניאו־נאצי נעצר ע"י האפ.בי.איי.

סן־אנטוניו. — אדם החשוד על־ידי הבולשת הפדרלית האמריקנית (אפ.בי.איי.) כחבר בקבוצה ניאו־נאצית - נעצר אתמול בסן־אנטוניו, טכסאס.

דובר האפ.בי.איי. מסר, כי העצור הוא ריצ'ארד סקוטארי, הנמצא מאז ספטמבר שעבר ברשימת עשרת הפושעים המבוקשים ביותר על־ידי הבולשת הפדרלית. (ע"ר)

● עצורי־אשדוד נעצרו בתורכיה

אנקרה. — שבעת אנשי הצוות של האוניה התורכית "לארוס־1" שהייתה עצורה באשדוד לאחר שנפתחה עליה אש על־ידי חיל־הים, נעצרו בתורכיה באשמת הברחת סמים. (ע"צ)

● 30 שנים על "השמצת בריה"מ"

וינה. — מתמטיקאי יהודי, ולאדימיר ליפשיץ, בן 45, נשפט על־ידי בית־דין בלנינגרד למאסר שלוש שנים במחנה כפייה. באשמת השמצת בריה"מ - נמסר על־ידי הקהילה היהודית בוינה.

ולאדימיר ליפשיץ ביקש ב־1981 אשרות יציאה לישראל לעצמו ולבני־משפחתו: אשתו אנה, בנו בוריס בן 19 ובתו מאשה בת 11. (ע"צ)

● היחידה האוסטרלית שבה מסיני

קאנבארה. — היחידה האוסטרלית בכוח הרב־לאומי בסיני, שבה אמש הביתה, ובכך סיימה תקופת שירות של 4 שנים.

היחידה כוללת יותר מ־60 אנשי צבא, שהיו מצוידים [illegible] בשמונה [illegible]. (ע"ר)

● חילוקי־דעות בעקבות דברי רייגן על יהודי ניקראגואה

ניו־יורק. — גופים יהודיים בארה"ב נחלקים בדעותיהם על האשמותיו של הנשיא רייגן בעניין רדיפות היהודים על־ידי הממשלה הסנדיניסטית בניקאראגואה.

כזכור העלה הנשיא רייגן את הנושא בנאומו לאומה ביום א' שבו ביקש לגייס תמיכה בהצעתו להגיש סיוע בסך מאה מיליון דולר למורדי ה"קונטראס". הנלחמים למיגור הממשלה הסנדיניסטית בניקאראגואה. הוא אמר באותו נאום, כי בית־הכנסת היחיד במאנגואה, בירת ניקאראגואה, חולל והופצץ בפצצות תבערה, וכי הקהילה היהודית כולה אולצה לברוח מניקאראגואה.

בתגובה על כך אמר הרב בלפורת בריקנר מבית הכנסת החופשי על שם סטפאן וייז בניו־יורק כי אין ממש בדברי הנשיא משום שמרבית היהודים עזבו את המדינה מרצונם־הם, מיד אחרי המהפכה הסנדיניסטית ב־1979. (ע"ר)

יהודים יוכלו לדרוש יצירות אמנות שנשדדו מהם באוסטריה ע"י הנאצים

רשימת האינוונטר תוצג בשגרירויות אוסטריה ● המבצע — עד 30.9.86

יותר מ־40 שנה אחרי תום המלחמה העולמית השנייה, החליטה אוסטריה לנסות זו הפעם השנייה להסדיר את החזרתם של כ־8000 יצירות אמנות וחפצים אחרים, אשר נשדדו על־ידי הנאצים מיהודי אוסטריה, בין השנים 1938 ו־1944.

ההחלטה נתקבלה לאחר סערה שקמה בדעת־הקהל בעולם לרגל מאמר שהתפרסם ב־1984 בעיתונות האמריקנית. במאמר זה הואשמה אוסטריה כי נטלה לעצמה את הרכוש השדוד. כבר בעבר הכריזה ממשלת אוסטריה על אפשרות לתבוע את החזרת הרכוש, אולם הארכה להגשת התביעות פגה ב־1972. עכשיו, בעקבות אותו מאמר, אישר הפרלמנט האוסטרי הצעת חוק הפותחת את הנושא מחדש.

מטרת החוק החדש היא, להחזיר לבעליהם יצירות אמנות שערכם הכולל נאמד בכ־30 מיליון שילינג (כ־2.85 מיליון ש"ח).

מומחים מציינים, כי מדובר בתמונות יקרות־ערך, ביניהן יצירות של פראנץ האלס וברויגל, וכן רישומים, תחריטים, ספרים, מטבעות, מרבדים ורהיטים, המאוחסנים מאז 1932 במנזר עתיק במאוורבאך בקירבת וינה וכן במחסניהם של מוזיאונים שונים ברחבי אוסטריה.

יש מומחים המעריכים, כי ערכו של הרכוש הזה גדול יותר מן האומדן של 30 מיליון שילינג.

לרגל המבצע להחזרת הרכוש, הוכנה רשימת אינוונטר של כל החפצים שבהם מדובר. מלבד יצירות אמנות ויקרות־ערך, מכילה הרשימה גם חפצים אישיים חסרי כל ערך מסחרי, וביניהם גם חפצים יוצאי־דופן, כמו למשל פנקס רשימות של במאי ומערכת ישנה של שיניים תותבות. רשימת האינוונטר משתרעת על 35 עמודים.

החוק קובע, כי הפעם אפשר יהיה להגיש את התביעות עד 30 בספטמבר הקרוב. כל החפצים אשר בעליהם החוקיים או יורשיהם לא יימצאו עד תום המועד, יוצאו למכירה ותמורתם תוקדש לארגונים יהודיים שונים.

כדי להקל על הגשת התביעות, תוצג רשימת האינוונטר בכל השגרירויות האוסטריות בעולם וכן תפורסם בכמה וכמה עיתונים יהודיים.

(ע"צ)

הנשיא מובארק נכשל בניסיון להפגיש את חוסיין וערפאת

ערפאת יגיע מחר לקאהיר ואילו חוסיין יצא משם אתמול ● חוסיין: המשא ומתן עם אש"ף במבוי־סתום ● נפגש עם מובארק ב־4 עיניים

מאת עוזי מחנימי, כתבנו לענייני המזה"ת, וסוכנויות הידיעות

מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, אמור להגיע מחר לקאהיר לפגישה עם הנשיא המצרי, חוסני מובארק. המלך חוסיין עזב אתמול את קאהיר לאחר ביקור בזק של פחות מיממה.

נראה, כי הניסיון להפגיש את מנהיג אש"ף עם המלך חוסיין נכשל, עקב התנגדותו של המלך הירדני, אשר הזדרז לחזור לארצו טרם יגיע יאסר ערפאת לקאהיר.

יועצו המדיני של ערפאת, האני אל חסן, כבר נמצא בקאהיר כדי להכין את הביקור.

טרם צאתו חזרה לעמאן אמר המלך חוסיין, כי המשא־ומתן הפוליטי הגיע למבוי־סתום, וניתן היה להבין מדבריו, כי הוא מתכוון לאש"ף.

שיחה ב־4 עיניים

חוסיין, שהגיע לקאהיר בשעות לפני־הצהריים, נפגש עם מובארק לשיחות שנמשכו 4 שעות ועשר דקות. כשעה וחצי מזמן זה שוחחו שני ראשי המדינות ב־4 עיניים.

מובארק ניסה בשבועות האחרונים, להביא להתקרבות מחודשת בין המלך חוסיין ובין ערפאת. אולם כאשר נשאל חוסיין על־ידי עיתונאים, האם אומנם עלו יפה מאמציו של מובארק בנושא זה, השיב המלך: "אינני סבור כי זה היה הנושא של שיחתנו". ועוד אמר, כי דיווח למובארק על "כל ההתפתחויות האחרונות ועל הגישות השונות".

שום דבר חדש

כאשר נשאל המלך חוסיין על־ידי עיתונאים, האם חלה התקדמות כלשהי ביחסים שבין ירדן והפלשתינים, השיב המלך: "המצב הוא כפי שאתם רואים אותו — שום דבר חדש".

אל המלך חוסיין נתלוו לקאהיר ראש־ממשלת ירדן, זאיד אל־ריפאעי, שר־החוץ, עדנאן אבו־עודה, וראש לשכת המלך, מרואן אל־קאסם.

הרוג ועשרים פצועים בפיצוץ בשאנז־אליזה

מאת ארנון יפה, כתב "על המשמר" בצרפת

פאריס. — פיצוץ טרור בגלריית־קניות בשדרות האליזה, שבו נהרג אדם ועשרים נפצעו, מיוחס לארגוני הטרור השיעים.

מטען חומר־הנפץ רב העוצמה התפוצץ בשעה שהמונים יצאו מהמשרדים, כדיוק בשעה שהודיעו על הרכב הממשלה החדשה.

בפאריס שיערו, כי הפיצוץ כוון להיות קבלת פנים לממשלה החדשה מה"חיזבאללה". הפועל בחסות סוריה.

ייתכן, כי זהו מסר לממשלה החדשה להיכנע לסחטנות הטרור.

עוברים ושבים ראו אדם חובש כובע אדום נעלם בריצה. המשטרה פתחה במצוד. בשדרות האליזה נראו מחזות זוועה. שלוליות דם בתוך זכוכיות מנופצות.

הממשלה הימנית החדשה קיבלה ירושה קשה. אירגוני הטרור, הפועלים בחסות איראן וסוריה, אסרו מלחמה על צרפת, כדי לסחוט ממנה תמיכה בהסכם הסורי בלבנון ושינוי המדיניות כלפי ישראל. ראש־הממשלה החדש, ז'ק שיראק, ביקר במקום הפשע.

מטען נפץ אחר נתגלה ברכבת התחתית ונוטרל.

בית־הנבחרים האמריקני דחה בקשת רייגן לסייע למורדים בניקאראגואה

וושינגטון. — בית־הנבחרים האמריקני, דחה אמש את בקשתו של הנשיא רייגן, לאשר סיוע אמריקני בסך מאה מיליון דולר למורדים בניקאראגואה.

דחיית הבקשה, ברוב של 222 קולות נגד 210, נעשתה על אף הצעת פשרה של הרגע האחרון שהועלתה על־ידי הבית־הלבן.

משקיפים בוושינגטון רואים בדחיית בקשתו של הנשיא על־ידי הקונגרס, כישלון חמור למדיניות החוץ של רייגן.

זרקורי התקשורת מופנים עתה כלפי הסנט האמריקני, תוך ניחוש לניהול מאבק חוקתי ממושך בין הנשיא ושני בתי הקונגרס. (ע"ר)

אין הסכם בוועידת אופ"ק

ז'נבה. — שרי אופ"ק המתכנסים בוועידת חירום בז'נווה, לא הצליחו עד כה להגיע להסכם על תוכנית לצמצום התפוקה, שמטרתה לעצור את ירידת מחירי הנפט.

שר הנפט הניגרי, ריילוונו לוקמן, אמר לכתבים, כי הוועידה שקלה לקצץ את התפוקה, העומדת כיום על 16 מיליון חביות ליום, בשיעור של 25 אחוז כדי להקטין את ההיצע ולהעלות את המחיר לרמה של כ־28 דולר לחבית. (ע"ר)

פצוע מובל לבית"ח ממקום הפיצוץ בשד' אליזה בפאריס. (צילום: אי.פי)

זכו במפיס־רב־פרס

בסך 150,000 ש"ח זכה המספר 153324.

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 180,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 420,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך — 7,500 ש"ח זכה המספר: 054700.

בסך — 4,000 ש"ח זכו המספרים: 816138 104036.

בסך — 200 ש"ח זכו המספרים: 121585; 121766; 133415; 143529;
188916; 196908; 223440; 233493; 246860; 256900; 258266; 309632;
331382; 338112; 376444; 397463; 400437; 438261; 447856; 463774;
561933; 566329; 616799; 649621; 655497; 666165; 740002; 759682;
799962; 777832; 861694; 889000.

בסך — 100 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 8901; 9578.

בסך — 18 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 038; 122.

בסך — 12 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 155; 362; 878.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5 זכו בסך של 1.80 ש"ח.

בסך — 3.60 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 036; 048; 088; 117;
166; 204; 215; 245; 329; 336; 366; 380; 426; 451; 458; 477; 485; 529;
558; 665; 791; 817; 847; 848; 859; 912.

בסך — 1.80 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 00; 07; 08; 13; 16; 19;
25; 26; 34; 36; 40; 41; 49; 51; 52; 53; 55; 66; 79; 81; 83; 92; 97.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 20.3.86

		בנקנוטים		העברות והמחאות		שערים
	היחידה	קניה	מכירה	קניה	מכירה	יציגים
דולר אמריקני	1	1.46	1.52	1.4808	1.4992	1.486
לירה שטרלינג	1	2.17	2.28	2.2108	2.2384	2.220
מרק גרמני	1	0.65	0.68	0.6577	0.6659	0.661
פרנק צרפתי	1	0.21	0.22	0.2140	0.2167	0.215
גילדן הולנדי		0.57	0.60	0.5825	0.5898	0.586
פרנק שווייצרי		0.77	0.81	0.7828	0.7926	0.788
כתר שבדי		0.20	0.21	0.2067	0.2093	0.207
כתר נורווגי		0.20	0.21	0.2087	0.2113	0.209
כתר דני		0.17	0.18	0.1788	0.1811	0.179
מרק פיני		0.28	0.30	0.2919	0.2956	0.272
דולר קנדי	1	1.04	1.09	1.0622	1.0755	1.068
דולר אוסטרלי	1	1.02	1.10	1.0556	1.0687	1.060
ראנד דר' אפריקני		0.61	0.72	0.7145	0.7234	0.718
פרנק בלגי		0.31	0.33	0.3219	0.3259	0.323
שילינג אוסטרי		0.92	0.97	0.9393	0.9510	0.942
לירה איטלקית	1,000	0.95	1.01	0.9691	0.9811	0.972
ין יפני	100	0.83	0.87	0.8411	0.8516	0.844

שרי ההגנה של ברית נאט"ו בכינוס בווירצבורג, מערב־גרמניה. משמאל (שורה ראשונה) ספאדוליני מאיטליה, יאנגר מבריטניה, וונר מגרמניה, לורד קרינגטון - מזכיר נאט"ו - ווינברגר מארה"ב, פישבך מלוקסמבורג. בשורה השנייה: נילסון מקנדה, אוחדה מספרד, אנגל מדנמרק, דה־דונדר מבלגיה, רוויטר מהולנד, יאסטד מנורבגיה, זאכאריקס מיוון, ואולקו מתורכיה. (צילום: אי.פי.)

מכרז 11/86
"מכרזים" - ימעת הוצאה לו
מכרזים ארציים ובינלאו לקבלנים, ספקים, תעשיינים וסוחרים
חוזר! "מכרזים" 20 ש"י. רק בדרך פ"ת 7, 2192

שחקנית אם לתאומות מחפשת שמו לשעות הערב בשכר (חוה אורטמן) במרכז ת"א. טל. 03־289151

לקיבוץ מענית דרושה אחות מוסמכת
רצוי בעלת ניסיון בעבודה בקיבוץ
נא לפנות לטלפון 063־75111 — בשעות הבוקר (עד 14.00) ולטלפון 063־75398 בשעות הערב
קיבוץ מענית

מהפך בשוק המניות: גיאות אחרי "מוכרים בלבד"

מאת אלחנן הורוביץ

אתמול חל מהפך ושררה גיאות בשוק המניות, אחרי שני ימי היצעים מבוהלים, שהביאו להפסקת המסחר בבורסה ביום ג' ולירידות שערים תלולות ול־231 "מוכרים בלבד" ללא "קונים בלבד" שלשום. הביקושים למניות ההסדר התבטאו אתמול בכ־13.6 מיליון ש"ח. במניות החופשיות היו פי 8 ויותר עליות, מאשר ירידות. ערך השוק של מניות ההסדר עלה בכ־3.2% ושל המניות החופשיות ב־2.8%. אבל כל מדדי השערים שעלו אתמול לא הגיעו לרמתם מלפני השבוע. בסיכום השבועי נקבע, שהמניות החופשיות ירדו ב־8.8% ומניות ההסדר — ב־

גלגלי הבורסה

0.08%. בשוק איגרות החוב היה אתמול עודף היצע של 2.3 מיליון ש"ח. מזה 1.9 מיליון ש"ח בצמודות למדד ו־0.4 מיליון ש"ח בצמודות לדולר.

הציבור השקיע אתמול כ־3 מיליוני דולרים (כ־4.5 מיליון ש"ח) בקרנות הנאמנות. מזה 1.8 מיליון ד' במתמחות במניות ו־1.15 מיליון ד' בסולידיות, בעיקר ב"מץ" של בנק הפועלים.

שער הדולר היציג ירד אתמול ב־0.48 אג' (ב־0.32%) ל־1.4880 ש"ח. דולר לנוסעים לחו"ל ירד ל־1.7651 ש"ח. הדולר השחור נע בין 1.61 ל־1.63 ש"ח.

מתחילת התוכנית הכלכלית ב־1.7.85 ירד השער היציג של הדולר ב־0.8%. לעומתו עלה: לישט — ב־12.5%; מר"ז — ב־33.42%; פר"צ ב־32.18%; פל"ה — ב־33.3%; פר"ש — ב־33.26%; הין היפאני — 39.48%. כך נשמרה היציבות היחסית של השקל רק ביחס לדולר, בעוד שחל בפועל פיחות גדול ביחס למטבעות המערב־אירופיים והין היפאני.

בשוק המניות עלו אתמול 242 שערים, לעומת 48 שירדו ו־99 שנשארו בלי שינוי. מהם עלו 136 ב־5% ויותר ו־25 ירדו ב־5% ויותר. נרשמו 29 "קונים בלבד" ו־5 "מוכרים בלבד".

המחזור בשוק המניות הסתכם ב־10 מיליוני ש"ח. מזה כ־2.2 מיליון ש"ח במניות ההסדר.

במניות הבנקים המסחריים שבהסדר עלו ב־%: פועלים ש' — 3.5; פועלים מ' — 3.0; בל"ל — 2.4; מימון סחר 1 — 2.6; אי.די.בי רג' — 4.4; אי.די.בי. ב' — 2.0; אי.די.בי. א' — 3.2; אגוד רג' — 2.4; דיסקונט ב' — 3.8; דיסקונט א' — 3.0; מזרחי ש' — 3.9. לעומתן ירדה של פועלים מב' ב־

1.7%. עם העליות בשעריהן ירדו תשואותיהן השנתיות, שנעו במונחים דולריים בין 11.57% (אי די בי רג') ל־12.50% (דיסקונט א'), הפועלים ש' — 11.95%, הפועלים מ' — 12.01%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק עליות שערים ב־%: אוה"ה — 5.2; ספנות 1.1 — 10.0; ספנות 0.5 — 10.0; כללי מ"ר 1 — 4.2; פי בי — 4.9.

במניות ההשקעות היו יותר מ־40 עליות שערי ב־10%. ביניהן: פראויל; החברה לישראל; פולק 1; אלומית 1 ר"5; נחושתן 5; מלונות דן 5; אינטרגמא 5, לסינג 1 ר"5; לאומי תעש'. דרוקר אופ' עלתה ב־25.5%. לעומתן בלטו הירידות ב־%: רטה 1 — 15.0; חילן 1 — 15.0; יעגא מ"ר 1 — 13.2; רסקו מב' — 13.0; עוז 0.5 — 15.0 (אחרי שעוז 0.1 עלתה ב־41%).

בשוק איגרות החוב שררו יציבות וירידות עד 2% בצמודות למדד ועד 1% בצמודות לדולר.

המחזור בשוק אג"ח הסתכם ב־3.9 מיליון ש"ח.

במילווה קצר מועד נעו אתמול התשואות החודשיות בין 1.45% ל־1.67%, תוך מחזור של 7 מיליוני ש"ח.

● זמרת האופרה הדגולה מריילין הורן הגיעה אתמול מארה"ב לארץ בכדי להשתתף ברקויאם של ורדי בביצוע התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של זובין מהטה.

● כ־11,600 מורים השתלמו בנושא העמקת החינוך לדמוקרטיה ולדו־קיום יהודי־ערבי, מאז הקיץ האחרון, שבו החל משרד־החינוך־והתרבות בהרחבת הטיפול בנושא זה.

● 35 אלף דולר תרמה עמותת הצנחנים לעמותת "חיים" — המסייעת למרכז להמטולוגיה אונקולוגית בבית־החולים "בילינסון". התרומה ניתנה בערב חגיגי שהתקיים אמש בבית אסיה בתל־אביב.

נלכד אסיר נמלט

מאיר ארג'זאן, בן 24 מקריית־גת, שנמלט בחודש ינואר מכלא רמלה, נתפס אתמול על־ידי שוטרי בת־ים.

מאיר ארג'זאן הורשע בעבירות זיוף והתפרצות. הוא ניצל הזדמנות ונמלט מאזכרה שנערכה בבית הוריו בחודש ינואר.

אתמול הבחינו בלשי תחנת בת־ים בתנועות חשודות בדירת החשוד ברחוב הנביאים בבת־ים.

הבלשים דפקו על הדלת אולם לא נענו. שכנה פתחה דלת סמוכה ותוך כדי שיחה עמה, הבחינו הבלשים באסיר הנמלט, כשהוא מנסה לעבור לדירת השכנה דרך המעקה.

הבלשים עברו דרך המעקה אל הדירה הסמוכה, שם תפסו את האסיר יחד עם שני חברים שסייעו לו לפי החשד להסתתר.

השלושה נעצרו במקום. שני הצעירים שסייעו לאסיר נלקחו למעצר ואילו מאיר ארג'זאן הוחזר לכלא רמלה. (עתי"ם)

טלקס

● עצרת י"א באדר בתל־חי

"אנו שוחרי שלום ועז רצוננו לחיות בארצנו בשלום עם שכנינו. אך אם יגברו קולות מצחצחי חרבות ומפחרר נשיב מלחמה שערה עד פתחי דמשק" - אמר אתמול סגן יו"ר הכנסת, אהרן נחמיאס, בעצרת י"א באדר בתל־חי.

לפני הטקס התקיימו שתי עצרות מקבילות, אחת שיצאה ממושבות גבר־יושע ובה נטלו חלק חיילים ואלפי בני נוער. והשנייה מקריית־שמונה, ושתיהן התקיימו ליד הארי השואג בחצר תל־חי.

הטקס הממלכתי התקיים בהנחיית משמר־כבוד של צה"ל שהניח את נשקו. יו"ר המועצה האזורית אברהם ברושי בירך את המשתתפים בטקס. יהודה צור

● עיריית חיפה לא תתערב בהפעלת הרכבל

סיעות המערך והליכוד בעיריית חיפה החליטו לא לדון יותר בנושא הפעלת הרכבל בשבת, משום שהרכבל נמכר לגוף פרטי ואין זה מעניינה של העירייה כיצד יפעל.

שתי הסיעות ציינו בהחלטתן, כי החברה הכלכלית לחיפה שיזמה והקימה את הרכבל הינה חברה עצמאית לחלוטין וזכותה לקבוע לפני מי ימכר הרכבל ובאילו תנאים יופעל.

יחד עם זאת קבעה סיעת הליכוד, כי אם הדתיים יעלו את הנושא פעם נוספת במועצת העיר יינתן אפשרות הצבעה חופשית לחברים על פי ראות עיניהם. יואב אביב

● הצעה להקים מרכז לשימור ערים ב"ים

הצעה להקים בירושלים מרכז עולמי לשימור ולשיקום ערים היסטוריות הועלתה אמש במושב הפתיחה של הכינוס העולמי לשימור ולמורשת ערים.

מהנדס עיריית ירושלים, אמנון ניב, מסר, כי במרכז המתוכנן ייאסף חומר רב מכל רחבי תבל ויוכנו בו הניסיון המצטבר בשיקום ובנייתן ערים היסטוריות.

סגן היועץ המשפטי לממשלה, יורם בר־סלע, סיפר לבאי הכנס, כי בקרוב תושלם בישראל חקיקה לשימור אתרים בארץ כולה. בצלאל עמיקם

● רח' נורדאו בחיפה יהפוך למדרחוב

רחוב נורדאו בחיפה יהפוך החל מה־1 ביוני למדרחוב וייסגר כליל לתנועת כלי רכב. על כך הודיעה אתמול עיריית חיפה.

על פי התכנית ינטעו ברחוב עצים, יוקמו מזרקות ומערכות תאורה צבעוניות והרחוב ירוצף בריצוף צבעוני.

מלשכת דובר העירייה נמסר, כי לרחוב תותר כניסת רכב מסחרי בלבד לזמן קצר מדי יום כדי לפרוק סחורות בחנויות. יואב אביב

● רוצים להפוך את ג'זין לאתר תיירות בינ"ל

"לאזור ג'זין צפוי עתיד מזהיר אם נוכל להמשיך ולשמור על הניטרליות שלו", אמר שליח הוותיקן בלבנון, מונסניור בוחיבאו, בפגישה עם נכבדי האיזור.

בפגישה נמסר, כי חברה אמריקנית רכשה שטח של 350 דונם באזור ג'זין לצורכי תיירות ומסחר והוצע להפוך את ג'זין לאתר תיירות בינלאומי. יהודה צור

● משלוח מנות לילדים חולים

ארגון גני ילדים פרטיים מאמץ בפורים ילדים המאושפזים בבתי־החולים.

ביום ראשון תיערך מסיבת פורים לילדים המאושפזים בתל־השומר. אליה יבואו 17 גננות מאיזור קריאון בלוויית מנגנות תלבושת כשידיהן עמוסות מתנות שתרמו על־ידי גורמים שונים. המתנות [illegible] כובעי [illegible] ועוד.

מסיבות דומות ייערכו ב"רקח" בתל־אביב, ב"ברזילי" באשקלון וב"וולפסון" בחולון. יוסף שמי

חיפנית הורישה מטמון לקרן הקיימת לישראל

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

אוצר בלום של כ־2000 מטבעות זהב עתיקים, כ־8 מטילי זהב מאיכות גבוהה, מאות אלפי מארקים גרמניים, מאות אלפי דולרים, כשבעה מגרשים, בית־מרקחת ודירת מגורים בשווי בסיסי של למעלה משני מיליון דולר הורישה ישישה חיפנית לקרן הקיימת לישראל.

אוצר זה הורישה לקרן הקיימת חנה (אנה) גולדין בצוואה שהותירה לאחר מותה בשנת 1984 ושנתגלתה רק החודש. המנוחה הורישה סכום של עוד כאלפיים דולרים לישיבה דתית חיפנית וסכום דומה לידידתה. אנשי הקרן הקיימת המטפלים בפרשה ואחרים הוכו בתדהמה גדולה כשנודע להם גודל הירושה. ירושה זו נחשבת לאחת הירושות הגדולות שהועברו עד כה לרשות המדינה על־ידי אזרח שנפטר.

לכתב "על המשמר" נודע, כי לפי ההערכה הראשונית מסתכמת הירושה בלמעלה משני מיליון דולר.

המנוחה הורתה להעביר לזכות הקרן הקיימת את כל רכושה ובו סכום של כ־800 אלף מארקים גרמניים שהיה מופקד בבנקים בגרמניה. מאות אלפי דולרים שהופקדו בבנקים בארץ, שבעה מגרשים באיזור צפון הארץ, את בית־המרקחת שלה ברחוב חרמון בחיפה ואת דירתה על כל תכולתה.

בדירתה של הישישה נמצא שק שהכיל 8 מטילי זהב מאיכות גבוהה במשקל של כ־17 ק"ג. כן נמצאו בדירה עשרות שקיקים שהכילו למעלה מכ־2000 מטבעות זהב עתיקים בעלי ערך אספני גבוה במיוחד, שהוערכו בכ־600 אלף דולר לפחות.

שוקלים תביעה נגד נהג שסיועו החמיר מצבו של נפגע תאונה

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

במגן־דוד־אדום שוקלים הגשת תביעה נגד נהג חיפני שסייע בפינוי נפגעים מתאונת דרכים לבית־חולים וכתוצאה מהפינוי החמיר מצבו של אחד הפצועים, כך מסר אתמול דובר מגן־דוד־אדום, משה דיין.

התאונה אירעה אתמול סמוך לשעה 6.30 בבוקר בצומת קריית־אתא, לאחר שטנדר נעצר ושתי מכוניות פרטיות התנגשו בו מאחור. כתוצאה מההתנגשות נפצעו ארבעה איש, ביניהם אב, בנו ובתו. האב ובתו שנפגעו באורח קשה יותר משאר הפצועים פונו ממקום התאונה על־ידי נהגה של מכונית אודי שעבר במקום. בהגיע מכונית האודי, עם הפצועים, לקירבת בית־הספר הטכני של חיל האוויר התלונן האב, מנסה גר, בן 42, כי אינו חש ברגליו. נהג האודי נעצר והזעיק למקום אמבולנס מד"א. בהגיע האמבולנס הוברר כי הפצוע נפגע בגבו והוא קובע על־ידי צוות האמבולנס שהעבירו לבית־החולים "רוטשילד" בחיפה.

דובר מד"א אמר, כי בגבו של הפצוע אובחן שבר דחוס ומצבו החמיר לאחר שפונה ממקום התאונה בצורה בלתי מקצועית. הוא הוסיף כי מד"א פנה למשטרה בבקשה לבדוק אפשרות העמדתו לדין של האורח שביקש להושיט סיוע ללא ידע מספיק.

לפייגה, יואל ומשפחת שוסרק
לאני והילדים
אתכם באבל הכבד במות
עמליה
הלוויה תהיה בגן־שמואל ביום שישי 21.3.86
בשעה 13.00
בית גן־שמואל

בפלילים

מאסר־עולם למחבל שרצח את תושב נתיבות

מאת רפאל גאון, כתבנו בדרום

בית־המשפט הצבאי בעזה גזר אתמול מאסר־עולם על נאפז אחמד טאלב תיראו בן 31 מעזה, שהורשע ברצח מנחם דרון בן 24 מנתיבות ב־10.5.83.

נאפז גוייס לפת"ח ב־1983 וב־10 במאי אותה שנה הגיע יחד עם שני אנשים נוספים לשוק בעזה בכוונה לרצוח יהודים. המחבל נשא עימו אקדח בקוטר 7.65 מ"מ שמקורו בעולם התחתון בעזה.

דרון עסק באותו זמן בקניית ברזל באחת החנויות ובעת שהעמיס את המטען לרכבו ירה בו נאפז בעורפו והרגו.

הרוצח הסתובב שנתיים וחצי חופשי ונתפס רק בנובמבר 1985.

בבית־הדין ישב ראש נשיא בית־המשפט, סגן אלוף דור רוזן, התובע היה רס"ן רמי בובלין ועל הנאשם הגן עו"ד דחרוב שעבן מעזה.

עו"ד מכפר ראמה יואשם הבוקר בגניבה וזיוף

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

כתב־אישום המשתרע על פני 24 עמודים 11 אישומים בעבירות מירמה, זיוף, גניבה, שבועת שקר, הפצת מסמכים מזוייפים ועוד יוגש הבוקר לבית־המשפט המחוזי בחיפה נגד עו"ד נג'יב גאוורי בן 36 מכפר ראמה.

לכתב־האישום צירפה התובעת אמירה רינגר מפרקליטות מחוז חיפה רשימה של 37 עדי תביעה, ביניהם אחיו של הנאשם.

בכתב־האישום נטען בין היתר, כי אחיו של הנאשם, פאיז גאוורי, פנה לנאשם בבקשה כי יסדיר לו הלוואה כספית. הנאשם מילא חוזה למכירת דירה ברחוב הגליל בכרמיאל לפיו מכרו אברהם ומרים הרשקוביץ דירה לפאיז וסאלמה גאוורי, תמורת חמישה מיליון שקלים. לטענת התביעה, הרשקוביץ לא נתנה מעולם הסכמתה למכירת הנכס ולא היתה יכולה לעשות זאת משום שהיא איננה בעלת הנכס.

עוד טוענת התובעת, כי הנאשם הורה למזכירו למלא את הטפסים הנחוצים לקבלת משכנתה וזייף את חתימת אחיו וגיסתו על גבי הבקשה, למרות שבינתיים חזר בו אחיו מבקשתו לקבלת ההלוואה.

באפריל 84' קיבל הנאשם מהבנק על סכום של כ־4.5 מיליון שקלים. הנאשם גנב את הכספים שהעביר לו הבנק, שהיו מיועדים לאחיו.

באישום אחר נטען, כי עו"ד גאוורי החתים זוג מלקוחותיו על טופסי מכירת מקרקעין ריקים. מאוחר יותר מילא פרטים כוזבים בטפסים והוציא במירמה סכום של כ־5 מיליון שקל.

התביעה מפרטת עוד מספר מירמות דומות בשווי עשרות אלפי דולרים שביצע לטענתה הנאשם.

חמור נאנס בפתח־תקווה

מאת ניצה רימון, כתבת "על המשמר"

היומנאי בתחנת משטרת פתח־תקווה לא ידע כיצד להתייחס לקריאות המבוהלות שהגיעו אל התחנה מנשים ברחוב פינסקר בפתח־תקווה. לרגע נדמה היה לו כי מדובר במהתלה, אולם הקריאות והבעתות של הנשים שסיפרו כי אדם אונס חמור בשכונתן התבררו כאמיתיות.

ניידת משטרה שיצאה למקום תפסה את הבחור על חם ועצרה את החשוד באונס החמור. תושב עזה בן 24, העובד בעיריית פתח־תקווה.

ממשטרת פתח־תקווה נמסר, כי העונש המירבי על אונס בעלי־חיים הוא עשר שנות מאסר.

בעל רכב חשוד בשבירת צלעותיו של הבוחן

מאת א. שילוני, כתבנו בחולון

בעל רכב פרטי שלא בא על סיפוקו מהטיפול שבוחן הרכב במכון הרישוי "אלף" באיזור התעשיה בחולון העניק לרכבו, חשוד בתקיפת הבוחן ושבירת צלעותיו.

הבוחן, יהושע זהבי בן 44 מרחובות, הועבר לבית־החולים "וולפסון" בחולון והחשוד בתקיפה נעצר.

בעל הרכב, תושב חולון בן 38, הגיע שלשום בבוקר למכון לצורך בדיקת רכבו. לאחר שהבוחן סיים את עבודתו ביקש הנהג להסדיר גם את האורות הגבוהים בפנסים. הבוחן אמר לחשוד, כי בעיה זו יש להפנות לחשמלאי. החשוד לא קיבל תשובה זו וסרב להוציא את מכוניתו מהמקום. במהלך ויכוח שהתפתח בין השניים היכה לפי החשד בעל הרכב את הבוחן ושבר את צלעותיו.

במלאת שנה למותו של חברנו
יצחק גרוסברג
נעלה לקברו ביום א' 23.3.86 בשעה 15.30
המשפחה
ובית עין־שמר

הננו משתתפים בצערה של חברתנו
דבורה צ'רנס
במות
אמה
בניכר
בית מצר